PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVI. št. 185 (13.718)

Trst, nedelja, 19. avgusta 1990

Medtem ko se egiptovski predsednik zavzema za ponovno sklicanje Arabske lige

Irak uradno sporočil, da bo zadržal 10 tisoč zahodnjakov kot ščit pred tujimi posegi

Silovita reakcija zahodnih držav - Najbolj ogorčene so ZDA in vlada Velike Britanije
Bush odredil vpoklic vojaških rezervistov - Njihovo število se bo morda dvignilo na 200 tisoč

BAGDAD, LONDON, WASHINGTON — Kar so se mnogi bali, se je naposled tudi zgodilo. Večina zahodnih državljanov, ki se nahaja v Iraku in Kuvajtu, ne bo mogla iz obeh držav, ukrep pa bo ostal v veljavi vse do prekinitve »agresije« proti Iraku. Novico sta sporočila predsednik iraškega parlamenta in vladni glasnik, ki sta hkrati dejala, da bodo »goste iz sovražnih držav« zadržala ministrstva za obrambo, vojaško industrijo in nafto: z drugimi besedami to pomeni, da jih bodo kot talce namestili v strateške točke države, tj. zraven vojaških oporišč, črpališč nafte in drugih gospodarskih objektov. Ukrep zadeva nekaj več kot 10 tisoč zahodnih državljanov; dve tretjini teh so državljani »par excellence«, to se pravi Američani in Britanci. Iračani nameravajo zahodnjake uporabiti kot »ščit« pred morebitnim napadom; izjavili pa so tudi, da bodo prvi, ki bodo na svoji koži okusili posledice gospodarskega embarga zoper Irak. To velja za vse zahodnjake, vključno z ženskami, otroki in starci.

Oblasti iz Bagdada so sporočile, da je ta ukrep posledica pomorske blokade na škodo Iraka; pomorska blokada naj bi po njihovem mnenju bila že oblika agresije. Nekaj olja na ogenj je prilil tudi iraški obrambni minister Tarik Ažiz, ki je ponovno zagrozil z uporabo kemijskega orožja.

Reakcija zahodnih držav je bila silovita. Zunanji minister Velike Britanije Hurd je naslovil na Bagdad oster protest, obrambno ministrstvo pa je pooblastilo britanske vojne ladje v Zalivu, naj uporabijo vsa potrebna sredstva za dosledno uresničitev pomorske blokade. Ogorčen je bil tudi ameriški predsednik George Bush, ki je iraško odločitev označil za nesprejemljivo. Hkrati je odredil vpoklic 80 tisoč vojaških rezervistov, tem pa se bodo (v primeru, da bo pristal na zahteve Pentagona) v kratkem morda pridružili še drugi. Obstaja možnost, da bo Bush vpoklical vsega skupaj kar 200 tisoč rezervistov, to pa bi bilo največje število po letu 1968. Večina vojaških obveznikov iz rezervne sestave bo ostala v ZDA, kjer bo nadomestila tiste, ki so že odšli (in ki še odhajajo) v vroči Zaliv.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Predstavnik mednarodnega Rdečega križa pojasnjuje podrobnosti v zvezi z zamenjavo iranskih in iraških ujetnikov (Telefoto AP)

Scenariji za spopad

WASHINGTON — *Množični letalski napad, ki bi že v kali zatrl vsako možnost iraškega odpora, je strategija, ki bi jo morale ZDA po mnenju nekaterih izraelskih vojaških strokovnjakov uporabiti v sedanji zalivski krizi. To so izjavili za Washington Post, ki je še zapisal, da bi bil tak napad, ki bi popolnoma uničil Irak, možen že čez približno deset dni, na vsak način pa bi po mnenju Izraela do njega moralo priti že v kratkem, še preden bi se položaj v nekaterih arabskih državah in še posebej v Jordaniji poslabšal do take mere, da akcija proti Iraku skoraj ne bi bila več mogoča. V tem izraelskem scenariju morebitnega spopada, naj bi ZDA pustile pri miru iraško pehoto, ki je zasedla Kuvajt, saj naj bi zračni napad zrušil moralo v Huseinovi vojski, s tem preprečil vsako iraško reakcijo in tako končal sedanjo krizo.*

Toda kaj o tem menijo Američani sami, ki se v mislih (vsaj za zdaj) tudi ukvarjajo z možnimi scenariji spopada v Zalivu. Vsi strokovnjaki so si edini, da bi zmagala Amerika, vsi pa tudi poudarjajo, da bi spopad na ameriški strani zahteval približno 59 tisoč žrtev, kar pa je skoraj toliko kot v Vietnamu. Takega mnenja je Andrew Goldberg, strokovnjak za vojaške zadeve v Centru za strateške študije v Washingtonu, pri tem pa mu pritrjuje tudi specializirani vojaški komentator Peter Wilson, ki je v USA Today zapisal, »da Sadam Husein lahko napade Savdsko Arabijo samo zato, da bi prelival kri med Američani«. Nekoliko drugačen scenarij predvideva upokojeni general Ernest Graves, ki trdi, da bi Irak lahko napadel Jordanijo, da bi tako v vojno pritegnil tudi Izrael. Ob vsem pa vsi trije poudarjajo, da Američani ne bi imeli drugega izhoda, kot množičen napad na Irak iz zraka.

Toda vojaški strokovnjaki opozarjajo tudi na ameriške slabosti. Pri tem na prvem mestu omenjajo številčno premoč Huseinovih čet, neizkušenost ameriških vojakov za boj na puščavskem področju, poleg tega pa naj bi bilo Washingtonu potrebna cela dva meseca, da bi v Savdski Arabiji zbral zadostno število vojakov in primerno oborožitev za puščavsko vojno. Glavni adut Američanov naj bi bila njihova vojaška letala, največjo neznanko za ZDA pa predstavlja kemično orožje. Strokovnjaki predvidevajo, da bi lahko morebitno iraško bombardiranje s kemičnim orožjem prepolovilo obrambno moč ameriških sil, istočasno pa bi sprožilo takojšnjo razširitev spopada, v katerem bi bile ZDA pripravljene kot protiukrep uporabiti tudi jedrsko orožje s svojih ladij, kot med drugim predvideva tudi strategija NATO.

Morda ne bo odveč, če ob vseh teh možnih scenarijih omenimo tudi pregled vojaških moči, ki so že prisotne v Zalivu. ZDA imajo tam že 60 tisoč mož, katerim naj bi se jim pridružilo še 45 tisoč. Ob tem imajo tam še 100 najrazličnejših vojnih letal, katerim je treba ch28 dodati še 300 letal tomcat na ameriških letalonosilkah. Ameriška mornarica ima v Zalivu že letalonosilki Indenpendence in Eisenhower, tja pa pljujeta tudi Saratoga in Kennedy, ki ju spremljata

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Pričakovanje za današnji referendum o kulturni avtonomiji Srbov na Hrvaškem

Na območju Knina vlada napet mir Glasnik JLA zanikal sleherni poseg

BOGO SAMSA

ZAGREB — Po zadnjih vesteh Tanjuga, dopisnikov Vjesnika in dopisnikov slovenskega tiska je sedaj v Kninu na videz vse mirno. Utihnila sta radijska postaja in informacijski center, ki sta bila v petek zlasti proti večeru nekak uradni vir vznemirljivih informacij o vojnem stanju, o posredovanju JLA, o oboroženi vstaji in o strahotni ogroženosti Srbov. Po ulicah je malo ljudi, vse je mirno, kot da bi se nič ne dogajalo in kot da se ni nič zgodilo.

Toda celotna kninska občina, podobne vesti pa prihajajo iz drugih krajev, je še vedno odrezana od sveta. Ceste so blokirali, kupe kamenja, gramoza, tovornjake postavljene poprek cestišč pa varujejo oborožene srbske straže. Na nekaterih križiščih še vedno legitimirajo ljudi oboroženi, po večini pijani in bradati srbski stražarji. Običajno ni nič hudega, toda strah in preplah je velik.

O taki cestni blokadi med Benkovcem na poti v notranjost nam je govoril dopisnik Vjesnika: uporabili so eksploziv in minirali steno, ki se je zrušila na cesto, povrh pa so pripeljali bager, ga postavili poprek, zaprli in odnesli ključ. Vse skupaj straži s puškami oborožena skupina deklet in fantov. Milica je vse skupaj mirno gledala, oziroma se je odpeljala, da ne bi prišlo do česa hujšega.

Ozračje je torej še vedno izredno napeto, do kraja zaostreno in obstaja resna nevarnost, da pride do hujših in tudi krvavih izgredov.

O izredno napetem položaju priča tudi poročilo o včerajšnji dopoldanski skupni seji hrvaške vlade in predsedstva skupščine.

Hrvaški vladni predsednik Mesić je obvestil o prizadevanjih, da obnovi red in mir v občinah Knin, Obrovac, Benkovac in Gračac in o odnosih z zveznimi organi.

Kljub ponovnim naporom predsedniku vlade Mesiću v petek zvečer, vso noč in v soboto zjutraj ni uspelo stopiti v stik s predsednikom predsedstva SFRJ Borisavom Jovićem, predsednikom zvezne vlade Antejem Markovićem in obrambnim ministrom Veljkom Kadi jevićem. Načelnik generalnega štaba JLA pa ga je obvestil, da je prekinitev poleta helikopterjev hrvaške milice zahtevala kontrola leta in da vojska ne bo inter-

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Sporočilo Predsedstva Slovenije

LJUBLJANA — *Predsedstvo Republike Slovenije je na včerajšnji seji, na kateri so sodelovali tudi predsednik Skupščine Republike Slovenije, predsednik Izvršnega svete Skupščine Republike Slovenije in nekateri njegovi člani, ocenilo nedavne dogodke na Hrvaškem. Po sodbi Predsedstva gre za stopnjevanje pritiskov, ki naj bi destabilizirali politično življenje v Jugoslaviji in ga preoblikovali po meri interesov vladajoče strukture ene republike. Gre za politiko, ki je s tezami o ogroženosti srbskega naroda razbila Jugoslavijo, zgrajeno na načelih prostovoljnosti in enakopravnosti in ki je sedaj naperjena zoper suvereno, legitimno in legalno, na demokratičnih volitvah izvoljeno oblast v Sloveniji in na Hrvašekm,*

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Danes v Buenos Airesu

Na košarkarskem svetovnem prvenstvu veliki finale Jugoslavija - SZ

Šef policije Vincenzo Parisi v Neaplju o organiziranem kriminalu v Kampaniji

NEAPELJ — Vodja italijanske policije Vincenzo Parisi **(na sliki AP)** je včeraj obiskal Neapelj, kjer se je srečal z novim kvestorjem Vitom Mattero, srečanju pa je med drugimi prisostvoval tudi prefekt Finocchiaro. Na srečanju so govorili predvsem o zaskrbljujočem položaju na področju Castellamara di Stabia, kjer je v spopadih med bandama Imparato in D'Alessandro letos umrlo že 15 oseb.

Parisi pa je sogovornike seznanil tudi z nekaterimi splošnimi podatki o organiziranem kriminalu. Tako je na področju Neaplja bilo letos 126 umorov (lani 133), poskusov umora je bilo 74 (lani 94), sodstvu pa so v prvih sedmih mesecih prijavili 365 oseb zaradi združevanja v kriminalne namene mafijskega kova.

Po podatkih policije v Kampaniji deluje 67 kamorističnih band, v katere je včlanjeno 3.400 oseb.

Nov polemični komentar izpod peresa socialističnega tajnika

Ghino di Tacco o pustolovščini spornega volilnega referenduma

RIM — Socialistično glasilo Avanti bo imelo tudi na današnji prvi strani članek izpod peresa Ghina di Tacca, *nom de plume* tajnika PSI Craxija. Po reakcijah, ki jih je izzval njegov prvi komentar na temo razdora znotraj KD, je Ghino di Tacco ponovno posegel v polemiko, tokrat s komentarjem z naslovom Pustolovščina.

Komentar je neposreden odgovor na izjave voditelja levičarskega krila krščanske demokracije Ciriaca De Mite in je osredotočen na referendume o volilni reformi.

»V prvi fazi,« piše Ghino di Tacco »naj ne bi pogojevali obstoja vlade, temu pa bi v južni Italiji rekli kar, da ne bodo jemali komu kisika. Potem naj bi sestavili novo vlado, ki jo bodo zastopali parlamentarci vseh tistih strank, ki so v prejšnjih tednih podpisali peticijo proti predčasnemu razpustu parlamenta. Vse to naj bi se odvijalo s preskakovanjem strank in parlamentarnih skupin, najbrž tako, da se bo predsednik republike znašel pred kakim neobičajnim postopkom, kakršnega ne pomni zgodovina republiške demokracije.«

»Temu,« je v svojem zapisu zaključil Ghino di Tacco, »pa v zgodovinskem in političnem jeziku rečemo kar pustolovščina.«

Podpisnik komentarja zavrača kritike o izjemnosti »transverzalnosti« in piše, da je edina anomalija prav v sedanjem političnem sporazumu, ki utesnjuje delovanje vladne večine. Ghino di Tacco ugotavlja, da se za referendumom o novem volilnem zakonu skriva neprikrita želja, da bi v Italiji ponovno zavladal bipolarizem dveh večinskih strank. Zavezništvonaj bi zadušilo tiste skupine, med katerimi so tudi socialisti, ki so vedno zavračale tako pojmovanje italijanske demokracije.

Politiki o usodi Italijanov v Iraku

RIM — *Zalivska kriza, predvsem pa usoda Italijanov, ki so ostali v rokah Iračanov, sta predmet precej vročih razprav v italijanskih političnih krogih. Zunanji minister De Michelis je sicer dejal, da ne grozi italijanski skupnosti v Iraku in Kuvajtu nikakršna takojšnja nevarnost, ter je podčrtal dejstvo, da se vlada bori za to, da bi iraške oblasti čim prej dovolile povratek vseh Italijanov. Dokler bodo pogajanja v teku, je dejal, bo Farnesina skrbela za dnevne stike z vsemi Italijani, ki so ostali v Zalivu.*

V razpravo je posegel tudi tajnik KPI Occhetto, ki je kritiziral pristop italijanske mornarice k manevrom v Sredozemlju. Tajnik KPI je dejal, da bi morala partija izdelati enotno stališče o italijanski vlogi v zalivski krizi in je zato sklical sestanek komunističnega vodstva.

Tajnik PRI La Malfa pa je osredotočil svojo pozornost na Italijane ter na vse tuje državljane, ki so talci Iračanov. La Malfa je izrazil prepričanje, da bi morala poseči OZN, ker gre za očitno kršenje temeljnih človekovih pravic.

Libeccio dvignil sidro

Včeraj dopoldne je iz La Spezie odplula fregata Libeccio, ki so jo na misijo v vzhodno Sredozemlje pospremili številni sorodniki članov posadke. Na fregati je 24 častnikov in 200 članov posadke, poveljuje pa ji kapitan fregate Pasquale Guzzini. Libeccio se bo na svoji poti najprej ustavil v Augusti, od tam pa se bo podal proti vzhodnemu Sredozemlju, kjer se mu bo pridružila še fregata Orsa, kateri poveljuje Andrea Campregher. Pred fregatama sta se v vojno misijo zaradi zalivske krize že podali korveti Minerva in Sfinge, skupaj s fregato Orsa pa bo jutri iz Taranta odplula tudi pomožna ladja Stromboli. Italijanske vojne ladje bodo, če bo razvoj položaja to zahteval, kasneje nadaljevale svojo misijo tudi v Perzijskem zalivu, kjer so že prisotne ladje drugih zavezniških držav (Telefoto AP)

Iz Iraka in Kuvajta beži vse več tujcev

AMAN, RIAD — Irak in zasedeni Kuvajt je zadnje dni ilegalno zapustilo več tisoč tujih državljanov. Viri jordanske vlade so sporočili, da je v to državo prebežalo že 18 tisoč tujcev, zvečine Egipčanov. Kot poroča egiptovska tiskovna agencija MENA naj bi se v prihodnjih dneh njihovo število povzpelo celo na 50 tisoč. Nekaterim pobeg ni uspel, saj so omagali v puščavskih predelih; o žrtvah poročajo zlasti z obmejnih področij med Kuvajtom in Savdsko Arabijo.

Prebežniki iz Kuvajta in Iraka trdijo, da je pomanjkanje hrane v teh dveh državah že zelo občutno. Mnogo živeža je namreč zasegla iraška vojska.

Čedalje več je tudi zahodnih prebežnikov. Mnogi so zapustili Irak oz. Kuvajt po grozilnih izjavah iraškega predsednika Sadama Huseina. Kot poročajo tiskovne agencije, je bila med srečneži, ki so zapustili »vroče področje«, tudi večja skupina, v kateri sta bili ženska v osmem mesecu nosečnosti in šestletna punčka. Skupino so sestavljali pretežno zahodnjaki, njen beg iz zasedenega Kuvajta v Savdsko Arabijo pa je trajal en dan. Skupina si je nadela tipična arabska oblačila, državljanka ZDA, ki je bila v njej, pa si je potemnila pričesko. Pri begu se je posluževala avtomobilov, vseskozi pa je vozila s hitrostjo 120 kilometrov na uro; pri manjši hitrosti je namreč tvegala, da ostane vklenjena v puščavski pesek.

Pobeg je uspel tudi neki drugi skupini, v kateri so bili 4 Egipčani, 13 Britancev in Italijan. Iz Kuvajta so krenili na pot za veliki šmaren, med potjo pa jih je prestregla iraška vojaška patrola. S spretno prevaro je skupina uspela prelisičiti Iračane in se srečno prebiti v Savdsko Arabijo. Odločilnega pomena je bila vloga Italijana, ki je uspel »dokazati«, da v skupini ni Britancev oz. Američanov.

Na sliki (telefoto AP)**: Angelo Locatelli, eden od srečnih beguncev.**

● Irak

NADALJEVANJE S 1. STRANI

Egipt je včeraj predlagal ponovno sklicanje Arabske lige. Predlagal je tudi, da bi na sestanku podrobno določili vlogo medarabskih mirovnih sil. Te za zdaj sestavljajo le egiptovske enote, ostale države pa, kljub nekaterim obljubam, doslej niso pokazale navdušenja za to pobudo. Angažiranje Egipta nikakor ni naključno, saj je med tistimi arabskimi državami, ki največ občutijo posledice krize v Zalivu. V Iraku trenutno dela poldrugi milijon Egipčanov, od katerih jih je 200 tisoč že na poti domov; v domovini bodo težko našli zaposlitev, saj državo pretresa gospodarska kriza.

Na iransko-iraški meji se nadaljuje zamenjava vojnih ujetnikov. Hkrati pa Irak premišljuje o premestitvi kakih 30 divizij s tistega območja. Z njimi namerava ojačiti obrambne linije na mejah s Savdsko Arabijo in v zasedenem Kuvajtu.

V vročem Perzijskem zalivu je medtem prišlo do prvih »demonstrativnih« topniških strelov. V Omanskem zalivu je ena od fregat ZDA izstrelila nekaj opozorilnih strelov proti iraški petrolejski ladji in jo prisilila, da je spremenila smer.

● Scenariji

NADALJEVANJE S 1. STRANI

raketni križarki Mississippi in San Jacinto. Ob teh največjih vojnih ladjah pa so še številne manjše, govori pa se tudi, da naj bi proti neznanemu cilju v Zalivu letelo nedoločeno število bombnikov B-52. Ameriškim silam je treba dodati še sile zavezniških držav in nekaterih arabskih držav, med katerimi ima ob drugi oborožitvi največ vojakov Savdska Arabija, ki razpolaga z 72 tisoč možmi.

Na drugi strani pa je Irak v Kuvajtu in ob meji s Savdsko Arabijo razporedil 200 tisoč vojakov, ki jih podpira nekaj sto oklepnih vozil in prav toliko letal. Skupno Sadam Husein razpolaga z 955 tisoč vojaki, s 6000 tanki, s približno 1000 oklopnimi transportnimi vozili, 3000 topovi, kopenska vojska pa razpolaga tudi z 200 rampami za izstreljevanje raket in 300 helikopterji. Iraška mornarica ima 5 tisoč mož, 5 fregat, 38 obalnih patrolnih čolnov, 8 postavljalcev min, 6 amfibij in 3 pomožne ladje, letalstvo pa ima v svojem sestavu 40 tisoč mož, oboroženo pa je z dvema eskadriljama bombnikov, 280 najrazličnejšimi lovskimi letali (največ je migov in mirageov) in 60 transportnimi letali.

● V Kninu

NADALJEVANJE S 1. STRANI

venirala, v kolikor ne bo žrtev. Podpredsednik zvezne vlade Mitrović pa je ponudil hrvaški vladi posredovanje zveznega odreda milice. Pobudo je seveda hrvaška vlada ogorčeno odklonila, saj gre za podoben postopek, kot so ga uporabili na Kosovu.

Vse to meče kaj čudno luč na obnašanje vojske in zveznih organov na splošno, saj se ponovno obnašajo tako, kot da bi bili v službi srbskega Miloševićevega vodstva.

To pa je bila tudi osnovna tema vseh komentarjev in izjav, izrečenih na včerajšnji seji hrvaške vlade kot tudi cele poplave izjav osrednjih še zlasti pa krajevnih strankarskih hrvaških organizacij in še zlasti strank iz ogroženih občin. Vsi so soglasni, da gre za točno izdelan načrt izvoziti »antibirokratsko revolucijo« srbskega tipa in zrušiti demokratični vodstvi Hrvaške in Slovenije in ustanoviti veliko Srbijo, »Srboslavijo«, kot jo nazivajo hrvaška sredstva množičnega obveščanja. S tem bi uspeli načrti Miloševićevega srbskega vodstva in načrt srbske akademije znanosti in kulture. Ta načrt pa ni uspel, čeprav se je pričel izvajati z vso ostrino.

Hrvaška vlada v tej zvezi poudarja lojalno zadržanje miličnikov, ki so na ogroženih območjih skoro vsi srbske narodnosti. Toda predsednik hrvaškega sabora Žarko Odmljan istočasno ugotavlja, da gre za oborožen upor proti legitimni oblasti hrvaške države, ki se mora braniti »z vsemi legalnimi sredstvi«.

Ta legalna sredstva pa po hrvaško in po srbsko pomenijo oborožene policijske enote in veliko vprašanje je, če je tak način ta trenutek najbolj primeren.

Zato najbrž v uradnem sporočilu hrvaške vlade samo megleno govorijo o načinih uvajanja reda in miru in tudi vsa ostala poročila ne omenjajo premikov večjih enot policije, mobilizacije pomožnih miličniških odredov, ali celo hrvaške teritorialne obrambe.

Po drugi strani pa hrvaški novinarski kolegi trde, da vsa zadeva očitno ni uspela, ker ima zelo šibko ljudsko podporo tudi med Srbi. Na območju vseh občin, kjer naj bi izvedli referendum o avtonomiji srbskega teritorija, živi namreč komaj 35 odstotkov vseh na Hrvaškem živečih Srbov. Večina občin se ni dvignila, ko je bil dan znak za »ustanak«. V resnici je imela vstaja množičnejšo, pa tudi tu zelo omejeno podporo samo v Kninu. Toda nekaj tisoč ljudi je dovolj, da narede cestne blokade, ustvarijo ozračje preplaha, bojazni, ustrahujejo in povzročijo ogromno škodo. Vprašanje je, če bodo dobili okrepitve iz Srbije, kot so jo v zadnjih dneh že napovedovali in za kar naj bi se že zbirali Srbi v Vojvodini, na poziv zloglasnega Kecmanovega Božurja na Kosovu in drugod. Hrvaške oblasti so jasno povedale, da teh pomožnih četniških okrepitev ne bodo dovolile in da jih bodo ustavili na meji, na večjih cestah in na mostovih.

Toda »pomoč« mora skozi Bosno in njen položaj in njeno stališče najbrž postaja ključno. Tanjugova vest o intervenciji JLA, resna grožnja, da bodo sestrelili hrvaške miličniške helikopterje in torej nasilno obvladanje zračnega prostora, nato pa demantiji, očitno niso povsem prazne besede temveč zelo verjetno odražajo razmerje sil v zveznem predsedstvu, ki je formalni in ustavni komandant oboroženih sil. Srbija lahko računa s tremi trdnimi glasovi: lastnim, vojvodinskim in črnogorskim, Albanec je objektivno »via facti« eliminiran. Hrvaška pa lahko računa z lastnim, slovenskim in v tem primeru tudi z makedonskim glasom, saj bi bila Makedonija naslednja žrtev. Toda Bosna in Hercegovina koleba, kot je kolebala pri uvajanju demokracije. Njeni partijski predstavniki so se včeraj v izjavah za zagrebški radio podelili točno po nacionalni pripadnosti: srbski predstavnik je za referendum in kulturno avtonomijo, če se ohrani jugoslovansko federacijo, drugače pa za fererendum o politični avtonomiji Srbov na Hrvaškem. Musliman zagovarja hrvaško demokratično oblast in demokratično ureditev (ki jo seveda želi tudi za sebe kot večinskega naroda v BiH). Hrvat pa zelo lakonično zagovarja hrvaške teze.

Položaj se lahko torej že jutri zaostri s srbskimi pomočnimi skupinami, lahko se zaostri okrog referenduma, o katerem že ni več povsem jasno, za kaj je razpisan, kdo bodo volilci, kje bodo volišča in kaj naj pomeni. Seveda referendum, ki bo trajal dva tedna, na katerem lahko voli vsak, kdor hoče in za katerega volilnih spiskov sploh ni, niti ni jasno o čem se odloča, pravno ne pomeni nič. Ima pa politično vsebino in predvsem predstavlja novo sredstvo političnega pritiska in dviganja politične temperature.

Referendum naj bi se pričel danes, ni pa povsem jasno, če se bo in če se bo, kako se bo pričel in kako se bo nadaljeval.

V Zagrebu je naravnost idealen poletni dan: sije sonce, je pa razmeroma hladno, ni vroče, prijetno veje osvežujoč vetrič. Ljudje na Trgu republike niso vznemirjeni, mirno čakajo na tradicionalni zagrebški tramvaj. Med čakanjem pa se zbirajo okrog nalašč za to postavljenih oken v veliko s hrvaško trobojnico okrašeno ograjo, ki skriva pogled na ponovno gradnjo spomenika banu Josipu Jelačiču, katerega so takoj po vojni na skrivaj čez noč odstranili, nova oblast pa ga bo 15. septembra ponovno otvorila na istem mestu in na podobnem postavku, narejenem iz rezanega marmorja.

Razmeroma mirno in neprizadeto je tudi na Vjesniku, kot da bi že računali na propad puča in s tem še na dobrih štirinajst dni počitniškega premora pred novimi jesenskimi zlasti ekonomskimi napori.

Toda posledice so že resne. Letošnja turistična sezona je bila slaba in to zlasti na Jadranu. Sedaj jo rešujejo Italijani, ki so se množično pripeljali v začetku avgusta in ki so pričeli tudi množično bežati. Uradno so že sporočili o skupinah, ki beže z otoka Brač in to z italijanskimi trajekti, ker se v notranjost in po cestah ne upajo več voziti.

Srbska nacionalistična evforija, predvsem pa sedanje še vedno komunistično vodstvo, ki se boji predvsem lastnih volitev, ker ve, da bi jih izgubilo, je povzročila novo in verjetno nepopravljivo škodo Jugoslaviji, ki poka po vseh svojih šivih. Gospodarska škoda bo velika, še večja pa politična.

● Sporočilo

NADALJEVANJE S 1. STRANI

v resnici pa tudi zoper interese državljanov vseh republik in pokrajin.

Sleherno politično nasilje, pa tudi samo verbalno, ki se sedaj uveljavlja v odnosih med republikami, onemogoča demokratičen dogovor o prihodnosti Jugoslavije in v tem okviru tudi o položaju Srbov, ki živijo zunaj Socialistične republike Srbije. Zato Predsedstvo Republike Slovenije to nasilje zavrača in obsoja tiste, ki se neodgovorno igrajo z usodo naših ljudi in narodov ter ogrožajo mir in demokracijo v Jugoslaviji.

Predsedstvo republike Slovenije je prepričano, da bodo organi ligitimne, suverene oblasti Republike Hrvaške v celoti uveljavili svojo ustavno odgovornost in pristojnost za urejanje razmer v republiki. Pričakuje pa, da bodo ob upoštevanju polne suverenosti Republike Hrvaške tudi Predsedstvo SFRJ, Zvezni izvršni svet in drugi organi federacije v teh razmerah ukrepali v okviru svojih pristojnosti.

Organi oblasti Republike Slovenije bodo z vsemi sredstvi pravne države zagotovili red in mir ter varno življenje državljanov naše republike ter preprečili poskuse vnašanja nemira in nacionalne nestrpnosti.

ENEL01/2

ENEL

ENTE NAZIONALE PER L'ENERGIA ELETTRICA
DRŽAVNA USTANOVA ZA ELEKTRIČNO ENERGIJO
Via G. B. Martini 3 - 00198 Roma

OBVESTILO LASTNIKOM OBVEZNIC

OBVEZNIŠKA POSOJILA S ŠESTMESEČNIMI OVREDNOTENIMI OBRESTMI IN POVIŠANJI GLAVNICE

Sporočamo, da sta v smislu pravilnika spodaj navedenih posojil vrednost kupona in poviška kapitala v izplačilu sledeči:

Posojila	Kuponi	Poviški kapitala	
	izplačljivi 1.3.1991	polletje 1.9.1990 28.2.1991	skupna vrednost 1.3.1991
1985-1995 ovrednoteno I. emisija (G. B. Beccaria)	5,20%	0,52%	6,560%
1988-1994 ovrednoteno I. emisija (F. Neumann)	6,05%*	0,5445%*	3,1815%*

* bruto brez davčnega odtrgljaja 12,50%

Podrobnejše obrazložitve zgoraj navedenih vrednosti so objavljene v Uradnem listu.

Največjo zaskrbljenost vzbuja znatna podražitev nafte

Naraščanje napetosti v Zalivu glavni vzrok padca na borzah

MILAN - Kriza v Zalivu je tudi minuli teden v znatni meri pogojevala dejavnost na vseh večjih trgih delnic in vrednostnih papirjev. Antene investitorjev so bile še bolj občutljive kot kdajkoli prej za mednarodno dogajanje, saj ima kriza v Zalivu tudi precejšnje gospodarske posledice za ves zahodni razviti svet, ker poriva navzgor ceno nafte, torej enega od glavnih energetskih virov in osnovno surovino kemijske industrije.

Težnje na vseh glavnih evropskih, ameriški in japonski borzah so zelo značilne. V Frankfurtu je ob začetku tedna borza izgubila skoraj 2,5 odstotka in tudi v Zurichu je bilo v začetku tedna vzdušje dokaj napeto. V torek sta si trga nekoliko opomogla, ko je kazalo, da bo mogoče na miroljuben način rešiti krizo, v petek pa, ko je bilo jasno, da je posredovalna misija kralja Huseina propadla in sta Bush in Sadam Husein zaostrila svoji stališči, sta borzi spet zdrknili krepko navzdol. V enem tednu je Frankfurt zgubil skoraj 5 odstotkov, Zurich pa nekaj nad 5 odstotkov.

Podobno je bilo nihanje na pariški borzi, ki je povsem sledila vedrenju in oblačenju v odnosih med Irakom in zahodnim svetom. Nekoliko bolje se je odrezala londonska borza, ki je med vsemi evropskimi s svojim minus 2,2 odstotka zgubila najmanj. Precej kisika je londonski borzi dalo naraščanje cene britanske nafte in povpraševanje po delnicah teh družb je bilo precejšnje. Zgubo je povzročila zaostritev napetosti v Zalivu ob koncu tedna, glavni vzrok pa je bil notranjega značaja: zopetno stopnjevanje inflacije ob nepričakovanem povišanju plač.

V Tokiu so tudi minuli teden zabeležili izredno negativen trend, saj je borza v enem tednu zgubila skoraj 9 odstotkov (le za spoznanje manj kot teden prej). Toda v tem primeru je depresija posledica mednarodnega dogajanja in precej rahlega zdravja japonskega gospodarstva.

Mednarodni in domači dejavniki so negativno vplivali tudi na milansko borzo, ki je v začetku prejšnjega tedna, čeprav s težavo, prebavila padec tedna prej. Po velikem šmarnu je trg za trenutek zadihal (v četrtek je kazalec MIB za spoznanje narasel), v petek pa sta zaostritev krize in notranje napetosti dala milanski borzi dokončni udarec. V enem tednu je kazalec MIB padel za 5.43 odstotka (le za spoznanje manj kot teden prej) v primerjavi z vrednostjo ob začetku leta pa je izgubil kar 9,4 odstotka in pristal na najnižji ravni v tem letu.

Vzdušje na borzi je bilo ves teden izredno napeto in občutljivo za vse negativne znake, investitorji pa so bili pripravljeni, da se znebijo delnic ob prvih znakih neurja. Alarmni zvonec je najmočneje zabrnel v petek, potem ko sta Wall Street in Tokio zabeležili znatna padca. Predvsem pa je k prodaji spodbudilo prepričanje, da se kriza v Zalivu močno zaostruje po grozilnem pismu Sadama Huseina Bushu in po zaskrbljenosti, ki jo je izrazil sovjetski zunanji minister ševarnadze.

Ob mednarodnih dejavnikih pa bremeni milansko borzo tudi notranja slabost. Glavobol povzroča predvsem še nejasna usoda finančne družbe Lombardfin (negativna rešitev bi izvrtala luknjo okoli 100 milijard lir). Notranje težave potrjuje tudi dejstvo, da je borzni komisar določil, naj operaterji vsak dan prijavijo nekrite prodaje.

Glavna žrtev tega vzdušja so bile skoraj vse vodilne delnice. Kotacija Fiatovih delnic je tako padla pod 7.000 lir (najnižja vrednost zadnjih let), še huje pa so bile prizadete delnice kemijske in petrokemijske industrije. Delnice Montedison so izgubile 12,4 odstotka, Enimont 11,5 odstotka, Snia fibre 16,8 odstotka. Med vodilnimi delnicami so ohranile svojo vrednost Generali, napredovale pa so le delnice Mondadori in Pireli.

Dolar jo se skupil na vseh trgih

MILAN - Če je kriza v Zalivu negativno vplivala na obseh izmenjav na vseh borzah, je tudi v znatni meri stresladevizni trg. Najbolj jo je v tem tednu skupil ameriški dolar, ki je dan za dnem zgubljal na vrednosti in končal teden s padajočim trendom. Tudi nepričakovano pozitivni rezultati ameriške trgovinske bilance v juniju, ki so bili objavljeni prejšni teden, niso povečali zaupanja v zeleni bankovec, ki je zgubil v odnosu do vseh glavnih deviz, še najbolj izrazito pa je nazadoval v primerjavi z nemško marko.

Po mnenju izvedencev je padanje dolarja predvsem posledica signalov o slabem zdravju ameriškega gospodarstva, kateremu veliko breme vojaškega posega v Zalivu najbrž ne bo pomagalo k okrevanju. Srednjeročno torej po mnenju operaterjev, ki imajo za vse znake na trgu zelo konkočutno uho, bo vlak ameriške ekonomije upočasnil svoj tek.

Kotacije dolarja izrazito kažejo to nezaupanje. V petek je dolar veljal 1,5500 marke, dan prej je kotiral 1,5525 marke, 10. avgusta pa je veljal 1,5895 marke. Tudi v odnosu do lire je zeli bankovec stalno zgubljal in v enem tednu zgubil več kot 40 lir (10 avgusta je kotiral 1165,00 lire, minuli petek pa 1142,25 lire, kar je najnižja vrednost od leta 1981). Samo v odnosu do jena si je dolar za spoznanje opomogel.

Zlato je bilo tudi v minulem tednu glavno »zatočišče« za vse operaterje, ki so se hoteli znebiti dolarjev. Poleg zlata pa sta se kot »rešilni dobrini« uveljavila švicarski frank in nemška marka. Švicarski frank je v kriznih časih ena od deviz, ki jo operaterji na deviznem trgu najraje kupujejo. Švicarska valuta je tako pridobila v odnosu do vseh ostalih. V enem tednu je v odnosu do lire švicarska deviza pridobila 18 lir (od 871,04 10. avgusta do 889,4 minuli petek). Nakupovanje frankov ne preseneča izvedencev, medtem ko jih je precej iznenenadilo ovrednotenje marke (v petek je kotacija presegla 737 lir, teden prej pa je bila za štiri lire nižja), saj dokaj problematično gospodarstvo Vzhodne Nemčije, ki v precejšnji meri bremeni tudi Bonn, ne bi opravičevalo ovrednotenja nemške devize.

Italijanska lira pa je v minulem tednu nekoliko zdrsnila v odnosu do evropskih valut. Po mnenju nekaterih je za tem drsenjem lire italijanski emisijski zavod, ki naj bi na ta način pripravljal teren, da bo september manj napeto obdobje za italijanski denar. V tem okviru velja tudi opozoriti, da padanje vrednosti dolarja precej zaskrblja italijanske izvoznike. Ob razvrednotenju zelenega bankovca se namreč dviga cena italijanskih proizvodov na ameriškem trgu, zaradi česar italijanska podjetja zgubljajo na konkurenčnosti. To je še zlkasti hudo, ker Italija izvaža v ZDA predvsem potrošno blago, za katerega se v kriznih obdobjih zmanjša zanimanje, še zlasti če mu ob tem cene rastejo.

Gospodarski dopis iz Slovenije

Bo vladna denarna politika vzdržala?

Vsak dan je po jugoslovanskih časopisih veliko zapisov o tem, kako finančna suša stiska podjetja in koliko podjetij je pred tem, da bodo morala zaradi dalj časa blokiranih žiro računov v stečaj.

Slaba plačilna sposobnost jugoslovanskih podjetij, ki se kaže v blokiranih računih, je vsaj na zunaj še vedno glavna značilnost jugoslovanskega gospodarstva. Nastala je predvsem zaradi restriktivne monetarne politike.

Napoved novih stečajev naj bi bila dokaz, da je ta politika še vedno restriktivna, toda finančni analitiki opozarjajo, da je prišlo v zadnjem času v monetarni in kreditni politiki do precejšnjih premikov. Obseg denarne mase se je julija občutno povečal, ker so se povečali kreditni plasmaji narodne banke. Ta je spet začela selektivno kreditirati gospodarstvo (na primer z ugodnimi posojili za odkup pšenice). Zato se analitiki sprašujejo, ali ni vlada zaradi močnih pritiskov spustila monetarno politiko iz svojih rok, ali pa morda za te zadeve zdaj nima več toliko časa, ker se njen predsednik ukvarja z ustanavljanjem svoje reformne politične zveze.

Pritiski so v resnici velikanski, vendar so pričakovani. Ker se zaradi restriktivne denarne politike začnejo najprej podirati najslabši deli gospodarstva, je razumljivo, da se bo ta del gospodarstva skušal obvarovati pred restriktivnostjo tako, da jo bo skušal ublažiti. Kot smo že pred tednom dni zapisali, nasprotuje restriktivni monetarni politiki zato zlasti Srbija, ki sicer razglaša, da je za restriktivno gospodarsko politiko, hkrati pa hoče za svojo pšenico denar iz primarne emisije in to po cenah, ki so veliko višje od tržnih. Ta denar zahteva zato, ker ga rabi za mašenje velikanskih finančnih lukenj v svojem gospodarstvu, hkrati pa skuša na ta način čimbolj razrahljati še kolikor toliko trden finančni sistem v državi, saj zdajšnja srbska politična garnitura lahko vlada le, če se vse naokoli nje podira.

Močne zahteve po sprostitvi denarne politike pa prihajajo od vsepovsod (spet pa najmočneje iz Srbije) zaradi gospodarske recesije. Do gospodarske recesije je prišlo zaradi restriktivne monetarne politike. Bolje rečeno: restriktivnost je recesijo le pospešila, saj so se recesijski znaki pokazali že pred uvedbo strožje denarne in posojilne politike in so povezani predvsem z nujno opustitvijo starih, povsem neuspešnih podjetij, nastalih v realsocialističnih manirah.

Veliko takih podjetij bi zaradi najrazličnejših vzrokov radi vsepovsod po državi ohranili pri življenju. Zato zahtevajo od države, da zagotovi hitrejšo gospodarsko rast. Zahtevajo nov investicijski ciklus, ki naj bi ljudem prinesel delo in zaslužek. Spet je slišati zahteve, da malo inflacije nič ne škodi, ker da sili gospodarstvo v razvoj in da je treba prav zato zmanjšati restriktivnost na finančnem področju.

Tudi v Sloveniji se rojevajo ideje (in iz njih izvirajoče zahteve), da bi morala država spodbuditi javna dela in da naj torej zagotovi denar za gospodarsko oživitev.

Pritiskov na denarno politiko je veliko tudi od drugod: pritiskajo banke, stimulacije zahtevajo izvozniki, kmetijstvo si želi dodatnih regresov, posamezni deli gospodarstva (na primer premogovništvo in železarstvo) hočejo ugodne kredite iz primarne emisije...

Že rahlo popuščanje pred vsemi temi zahtevami bo povzročilo hitro verižno reakcijo in učinki iz prvega polletja bodo hitro izničeni. Kakšna bo nadaljnja pot, je znano - inflacijska... Zato vlada nikakor ne sme dovoliti, da bi ji denarna in posojilna politika ušla iz vajeti. Obdržati mora restriktivnost, likvidnost podjetij pa mora zagotavljati na druge načine: z zniževanjem davčnih obremenitev (ne pa z zviševanjem, zaradi česar so lahko prav te dni močno popravili plače zvezni administraciji in profesionalnim vojakom), z nadzorom in zmanjševanjem javne porabe, z nadzorom plač, s hitro privatizacijo družbenih podjetij...

Treba je torej ostati dosleden v začrtani gospodarski politiki, ne pa se zaradi političnih koristi pripogibati na eno ali drugo stran.

JOŽE PETROVČIČ

Proizvodnja sira v Nadiških dolinah zelo hitro upada

ČEDAD — Manjše mlekarske zadruge v Furlaniji-Julijski krajini se v zadnjih letih otepajo s precejšnjimi težavami. To velja tudi za mlekarske zadruge v Nadiških dolinah, kjer proizvodnja znatno upada. Tako izhaja iz podatkov o tem, kako je v lanskem letu posloval šest še obstoječih mlekarn v Nadiških dolinah in sicer v Ažli, Tavorjani, Črnem vrhu, Barnasu, Svetem Lenartu in Mašerah.

Po objavljenih podatkih so v lanskem letu v teh šestih zadrugah predelali 2.803.880 kilogramov mleka, kar je za 345.420 kilogramov manj kot leta 1988. Padec proizvodnje je predvsem podledica dejstva, da so tri zadruge zaprle duri in sicer v Tarčetu, Albani in Toljanu. Zadrugam, ki še delujejo, pa se ne godi veliko bolje in tudi njim grozi zaprtje.

Položaj je zelo zaskrbljujoč, kot je zaskrbljujoče stanje živinorejstva, kar je povezano s šibkostju kmetijstva in celotnega primarnega sektorja v Nadiških dolinah. Težave so posledica predpisov Evropske skupnosti, ki teži k omejevanju proizvodnje. Največ težav pa imajo sedaj zadruge z upravljanjem, ker proizvodni in režijski stroški že presegajo prihodke.

V nižinskih predelih bi problem lahko rešili z združevanjem, gorato področje pa tak pristop v bistvu onemogoča. Zato so se upravitelji mlekarn odločili za drugačno pot, ki naj bi omogočila premostitev težav. V glavnem vsi računajo, da bi predvsem začeli z akcijo za ovrednotenje mlečnih izdelov in zlasti sira, obenem pa na bolj razčlenjeno in tudi bogatejšo ponudbo.

Če napor v to smer ne bo uspel, bodo Nadiške doline obubožane še za nekaj delovnih mest, živinoreja in ves primarni sektor pa bosta dobila nov hud udarec.

Konservativnost malih in srednjih italijanskih podjetij

RIM - Italijanska srednja in mala podjetja so še šibka, dokaj konservativna in nenavdušena nad uvajanjem najsodobnejše tehnologije. Tako trdijo raziskovalci, ki so po naročilu zveze italijanskih trgovinskih zbornic analizirali okoli 700 majhnih in srednjih podjetij tekstilnega sektorja, da bi izmerili njihjovo vitalnost in preučili njihovo sposobnost strateških izbir tako v proizvodnji kot v ovrednotenju »človeškega kapitala«.

Po oceni teh raziskovalcev imajo ta srednja in mala podjetja v odnosu s tujino premalo razčlenjeno distribucijsko mrežo, ki jo upravljajo lastnikiali majhni posredniki. Informacijski viri so za ta podjetja zelo tradicionalni (predvsem sejmi in velesejmi), predvsem pa imajo zelo skromno sposobnost sodobnega razčlenjevanja proizvodnje (študij o tržišču se poslužuje le 16 odstotkov podjetij).

Pa tudi komercialna promocija šepa. Samo eno podjetje na tri se poslužuje promocije in reklamnih pobud za uveljavitev svojih izvoznih proizvodov. Tudi za izvoz se podjetja v največji meri poslužujejo sejmov in velesejmov (ta pristop je stalna praksa za 40 odstotkov podjetij). Predvsem pa po mnenju raziskovalcev podjetja posvečajo premalo pozornosti strokovnemu usposabljanju osebja, ki deluje v komerciali

Slika je nekoliko boljša, če se upošteva podjetja z več kot sto zaposlenimi. V teh je dinamičnost večja in poseganje po sodobnih sredstvih trženja (preučevanje trga, reklamne kampanje, usposabljanje zaposlenih v komerciali) veliko bolj pogosta. Splošna slika pa vsekakor ni spodbudna, kar po mnenju izbvedencev potrjuje tudi dejstvo, da imajo ta podjetja podobno politiko tako v odnosu do domačega kot do evropskega trga. Zato ni naključje, da je samo petina preučenih podjetij priznala, da je internacionalizacija trga znatno uplivala na celotno proizvodno strategijo podjetja.

Kakšna bo vsebina pokojninske reforme za odvisne delavce?

V nasprotju z običajnim poletnim mrtvilom smo bili v teh zadnjih dneh priča nekaterim zelo pomembnim in dolgo pričakovanim premikom na pokojninskem področju, ki tako ali drugače neposredno zadevajo skoraj slehernega upokojenca oziroma zavarovanca. Najprej je bil odobren zakon o temeljiti reformi pokojnin samostojnih delavcev, zatem je vlada izdelala zakonski osnutek za odstotno povišanje pokojnin, ki jih je INPS priznal do junija 1982. Kaže tudi, da je dozorel čas za celovito reformo pokojninskega sistema za odvisne delavce, vendar pa vsebinska usmeritev reforme vzbuja dokajšnje dvome in bojazen, da bodo namesto izboljšav bodoči upokojenci deležni slabšega socialnega varstva, kot ga sicer zagotavlja obstoječa zakonodaja. Ne da bi se spuščali v globljo analizo posameznih ukrepov, naj našim bralcem v glavnih obrisih prikažemo le osnovne smernice.

Zakon o preureditvi pokojnin samostojnih delavcev je v glavnem zadovoljivo rešil pričakovanja obrtnikov, trgovcev in kmetov, ki lahko po 1. juliju 1990 računajo na višjo pokojnino, ki doslej ni mogla presegati minimalnega zneska. Obrtnikom in trgovcem so sicer »navili« zavarovalne prispevke, ki so premosorazmerni z višino podjetniškega dohodka, to pa zagotavlja ugodnejši izračun pokojnine na podlagi povprečja podjetniškega dohodka v zadnjih desetih letih. Za kmečke zavarovance so uvedli štiri dohodkovne pasove na osnovi razsežnosti kmečkega obrata in to bo merilo tako za odmero socialnih dajatev kot tudi za izračun pokojninske osnove. Na podlagi nove zakonodaje bo INPS na prošnjo upravičencev ponovno odmeril pokojnino zavarovancev, ki so se upokojili po letu 1982. Obenem bodo družinsko pokojnino s prihodnjim letom lahko uveljavile tudi vdove kmetov, ki so bili upokojeni pred letom 1970, oziroma so umrli pred majem 1969. Slovensko deželno gospodarsko združenje in Kmečka zveza bosta po poletnih dopustih v sodelovanju s patronatom INAC organizirali vrsto javnih sestankov, na katerih bodo izvedenci orisali in pojasnili novo zakonodajo.

Prve dni avgusta je vlada odobrila zakonski osnutek, ki zadeva ovrednotenje pokojnin višjih od minimalne (minimalne pokojnine so torej izključene), priznanih pred junijem 1982, vendar pa se bo v septembru še razvila parlamentarna razprava in ni izključeno, da bodo vnesli še temeljite spremembe. Namen vlade je, da odpravi podrejeni položaj upokojencev, katerim je INPS izračunal pokojnino na podlagi povprečja prispevkov v celotnem zavarovalnem obdobju. Leta 1982 pa je stopil v veljavo veliko ugodnejši predpis, da upoštevajo povprečje prejemkov v zadnjih petih letih zavarovanja. Krivico naj bi popravili tako, da bodo tudi upoštevajoč koeficient ovrednotenja za 40 odstotkov povišali pokojnine pred majem 1968, za 32 odstotkov pokojnine v obdobju 1. maj 1968 - 31. december 1968, za 25 odstotkov za obdobje 1. januar 1969 - 31. december 1975 in za 20 odstotkov pokojnine med 1. januarjem 1976 in 30. junijem 1982. Ti poviški pa ne bodo takoj izplačljivi v celoti, temveč bo ovrednotenje potekalo postopno. Od januarja 1990 naj bi upravičenci vnovčili 20 odstotkov poviška, od januarja 1991 37 odstotkov, od januarja 1992 56 odstotkov in od 1. januarja 1993 bo izplačljiva celotna povišica. Finančno breme se bo tako v petih letih povišalo za 18 tisoč milijard lir in v državnem proračunu bodo morali pokriti »luknjo« 12 tisoč milijard lir, kar predstavlja tudi največjo politično oviro za uresničitev tega načrta.

Nad bodočimi upokojenci se zgrinjajo temni oblaki. Novi minister za delo Donat Cattin, ki se je sicer že večkrat »proslavil« z nepopularnimi ukrepi, je napovedal, da bo pred koncem letošnjega leta predstavil osnutek pokojninske reforme, s katero naj bi ublažil vse večje finančno breme. O izboljšavah torej ni govora in obeta se nam celo zaskrbljujoč korak nazaj. V nasprotju z osnutki svojih predhodnikov De Michelisa in Formice, ki sta načrtovala zvišanje upokojitvene starosti in razširitev povprečja plače na zadnjih deset let, novi minister predlaga, da bi ponovno izračunavali pokojnino na podlagi plačanih prispevkov v celotnem zavarovalnem obdobju, kot je to že veljalo do junija 1982. Nižje pokojninske zneske naj bi odtehtala dopolnilna pokojnina, ki bi v javnih investicijskih skladih dozorela na osnovi kapitalizacije dozorele odpravnine in vsako leto bi delodajalec moral investirati nove zneske odpravnine, ki so sedaj zamrznjeni. Ni še povsem razčiščeno vprašanje, ali bo ob upokojitvi izplačljiva tudi glavnica odpravnine ali le dozoreli finančni sadovi naložbe. Večje naj bi bile v bodoče možnosti predčasne upokojitve, tako da bi dejansko vsakdo sam odločil, kdaj naj mu INPS odmeri pokojnino na osnovi vseh plačanih prispevkov. Bo ta napovedani osnutek reforme, ki bo v vsakem primeru moral obiti številne čeri med parlamentarno razpravo, začel veljati s takšno vsebinsko zasnovo? Možne so seveda še številne tudi radikalne spremembe, nekaj pa bo zakonodajalec le moral ukreniti, da spremeni vse bolj zaskrbljujoče razmerje med zaposlenimi delavci in upokojenci. Trenutno namreč vsak zavarovanec krije stroške za nekaj več kot dva upokojenca (1:0,43). Ob sedanjem trendu bi čez 35 let bilo enako število delavcev in upokojencev, kar bi pomenilo, da bi pokojnine postale smešno nizke.

BORIS SIMONETA

V odnosih med Korošci in slovensko vlado

Ali bo edini partner enostranski KOKS?

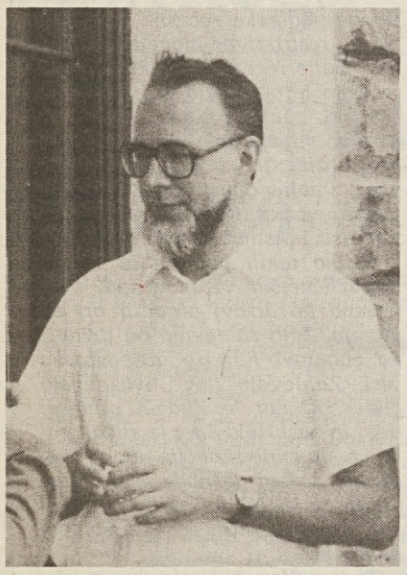

Dr. Janez Dular

Dr. Marjan Sturm

CELOVEC — Pretekli petek je prišla iz Ljubljane vest, da bo odslej koordinacijski odbor (KOKS) — ta čas sestavljen v režiji Narodnrega sveta koroških Slovencev — za slovensko vlado edini pogovorni partner v imenu manjšine. To trditev je koroški slovenski javnosti nekoliko neprecizno posredovala slovenska oddaja celovškega radia. V pogovoru za slovenski vestnik je o odnosih do manjšine pristojni minister dr. Dular dejal, da KOKS »ni edini in izključni, pač pa po vrstnem redu prvi in glavni pogovorni partner«, ki ga je nova slovenska vlada pripravljena upoštevati v zvezi z globalnimi interesi koroških Slovencev. Dr. Dular je bil na zadnjem sestanku vlade pred njenimi počitnicami poverjen, da to zadevo uskladi, dokončnega sklepa vlade pa še ni. Po njegovih besedah »KOKS v sedanjem sestavu ni kompleten«, vendar je zanj najbolj reprezentativen.

V zvezi z odločitvijo v Ljubljani je tajnik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Sturm izjavil sledeče: »Če bi bila odločitev v zvezi s KOKS res takšna, kakršna je bila posredovana javnosti, bi se objektivno uresničila nemškonacionalna politika oporekanja legitimnosti zastopstva koroških Slovencev po ZSO in NSKS. Da nova slovenska vlada zavzema taka stališča, si zaenkrat ne morem drugače razlagati, kot da je nepopolno ali pa napačno informirana. Manjšini nenaklonjene sile na Koroškem in v Avstriji bodo že kaj kmalu z veseljem oporekale legitimnost tudi koordinacijskemu odboru NSKS, ker je ta tudi znotraj manjšine sporen, kaj šele da bi imel kakšno formalnopravno legitimnost, kot sta si jo ZSO in NSKS priborila v prezeklosti. Slovenska vlada očitno naseda politiki Narodnega sveta, ki hoče iz polomije v šolskem vprašanju narediti "zmago" in ustvariti narodnopolitični monopol ter izriniti vsakogar, ki se ne strinja z njegovo politiko.«

Iz »Slovenskega vestnika«

Gre za največji gospodarski dogodek na Koroškem

Včeraj v Celovcu odprli že 57. mednarodni sejem

Posnetek z lanske prireditve

CELOVEC — Včeraj je avstrijski vicekancler Riegler odprl 57. mednarodni celovški sejem, ki je največji gospodarski dogodek na Koroškem. Organizatorji spet pričakujejo okoli 200.000 obiskovalcev, predvsem iz jugovzhodnega predela in ostale Avstrije in Jugoslavije. V ta namen so se letos posebej potrudili, tako da upravičeno vabijo tudi z geslom: »Obiščite največji gospodarski sejem!«

Letos se na Celovškem sejmu predstavlja več kot 1000 razstavljalcev, ki bodo poleg tradicionalne ponudbe s področij gradnje, gospodinjstva in prehrane, opreme in mode priredili tudi vrsto posebnih razstav. Tozadevna paleta sega od razstave »1000 kvadratnih metrov stanovajske kulture v živo«, preko posebne razstave koroških galerij, ki so pripravile odprtjesejma, do predstavitve koroških zlatarjev, posebne razstave Inštituta za gospodarske raziskave o velikovškem okraju in informativne razstave OEDK, kako lahko varčujete z energijo, če uporabljate električni tok.

Tudi Kmetijska zbornica se predstavlja s posebno razstavo živali in poljedelskih strojev, poseben del pa namenja gorskim kmetom in starim pasmam avstrijskih domačih živali.

Prav gotovo pa bo privlačen tudi center montažnih hiš, saj napovedujejo tudi posebno mikavne sejemske popuste. Seveda pa se med prireditelje na sejmu uvrščajo tudi modni kreatorji, ki sooblikujejo »modno deželo Koroško«.

Predstanviki sejemske družbe, ki je prireditelj, pa želijo letos Celovški sejem uveljaviti kot velik dogodek prostora Alpe-Jadran. Tako ga tudi v Sloveniji in Furlaniji-Julijski krajini predstavljajo kot posebnno doživetje za vse, ki radi nakupujejo.

Seveda pa mora temu ustrezati tudi obrobna ponudba. Za to pa so pokskrbeli s celo vrsto posebnih prireditev, med katerimi izpostavljajo predvsem zabavišče s svojimi avtodromi, vrtiljaki in gugalnicami, pa tudi glasbeni skedenj, za katerega skrbi koroški studio avstrijskega radia. Tako upajo, da bo sejem postal dejansko doživetje za staro in mlado - torej za vso družino.

Sejem bo odprt do 26. t. m.

Tudi graška univerza potrjuje: morje ob obali F-JK je čisto!

TRST — "Zdravstveno" stanje morja ob obalah Gradeža in Lignana je kar zadovoljivo. Zaradi tega so kopalci lahko brez skrbi, ko se sončijo in svežijo v morski vodi teh dveh največjih turističnih krajev v Furlaniji-Julijski krajini. To so potrdili strokovnjaki iz graške univerze, ki so zadnje analize ob obalah teh dveh krajev opravili 10. avgusta. Izdali so poročilo, ki ga je podpisal direktor instituta za higieno štajerske univerze prof. Joseph Moese, v katerem je napisano, da so bakteriološki izvidi obalnih voda glavnih krajev Furlanije-Julijske krajine tudi tokrat dali take rezultate, ki so mnogo nižji od najvišjih dopustnih limitov, ki jih določa normativ Evropske skupnosti (76/160).

Na osnovi vizuelnih in organoleptičnih parametrov miso opazili nobene posebne spremembe. Na vsem tem morskem območju, ki ga strokovnjaki graške univerze periodično anbalizirajo, niso niti tokrat opazili alg. Tudi rezultati drugih analiz odgovarjajo predpisom, zaradi česar ni nobene ovire higienskega značaja, ki bi onemogočala kopanje.

Podrobnejšo oceno o poletni sezoni 1990, s higienskega vidika, bodo strokovnjaki štajerske univerze opravili po zadnji seriji analiz.

Siocer pa je morje v letošnji sezoni čisto in prozorno tudi v Tržaškem zalivu in ob istrski obali, kar se že dolgo ni zgodilo. Bojazni turističnih operaterjev, ki so v lanski sezoni utrpeli ogromno gmotno škodo, so bile (doslej) zaman, upati je le, da se bo sezona zaključila, kot se je začela.

Ob praznovanju 28. avgusta - občinskega praznika

V Sežani začeli s prireditvami

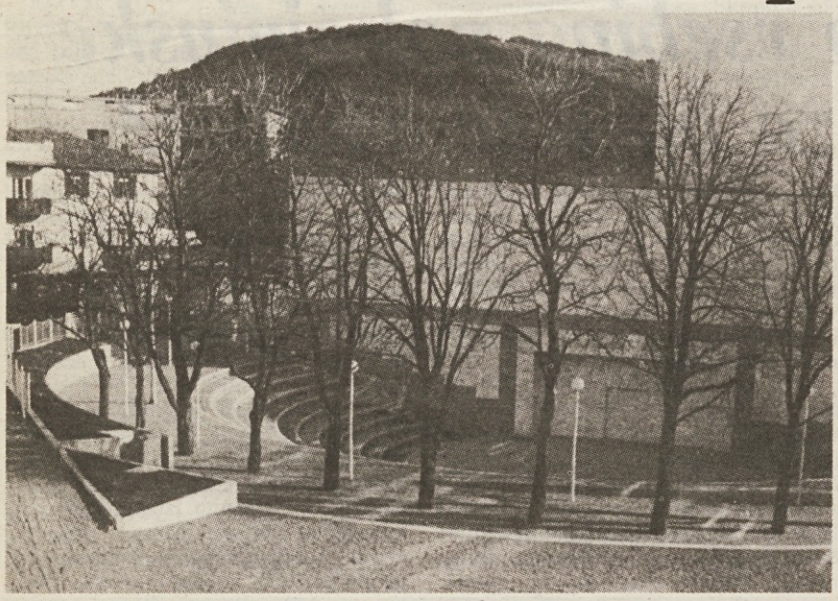

Del nastajajočega kulturnega doma

SEŽANA — V sežanski občini so se včeraj začele prireditve, s katerimi bodo občani počastili 28. avgust — praznik občine Sežana. V Dutovljah se je namreč začel praznik terana in pršuta, ki se bo nadaljeval tudi danes. Na sporedu so tudi športne, zabavne in kulturne prireditve. Prireditve se bodo nato nadaljevale v petek, višek občinskega praznika pa bo v soboto, ko se bodo praznovanja začela že v jutranjih urah in se zaključila pozno v noč. Ob 10. uri bo v občinski hiši slavnostna seja zborov skupščine občine Sežana. Veselo in živahno bo tudi v nedeljo s številnimi športnimi in zabavnimi prireditvami. Praznovanje občinskega praznika se bodo nato nadaljevala še nekaj dni in se zaključila v nedeljo, 9. septembra, z otvoritvijo lovske koče v Nadrožici.

Sezonski urnik trajektov z Reke

ODHODI:

□ **ob ponedeljkih ob 18. uri v smeri:**

Rab	Zadar	Split	Stari Grad	Korčula	Dubrovnik
21.05	00.50	6.25	9.45	13.40	17.15

□ **ob torkih ob 20. uri v smeri:**

Split	Hvar	Korčula	Dubrovnik	Krf	Igoumenitza
7.00	9.40	12.20	16.00	8.00	11.00

□ **ob sredah ob 18. uri v smeri:**

Split	Korčula	Dubrovnik
5.30	9.55	13.30

□ **ob četrtkih ob 18. uri v smeri:**

Split	Korčula	Dubrovnik
5.30	9.55	13.30

□ **ob petkih ob 18. uri v smeri:**

Rab	Zadar	Split	Stari Grad	Korčula
21.05	00.50	6.25	9.40	13.15

□ **ob sobotah ob 20. uri v smeri:**

Split	Hvar	Korčula	Dubrovnik	Krf	Igoumenitza
7.00	9.40	12.20	16.00	8.00	11.00

□ **ob nedeljah ob 18. uri v smeri:**

Rab	Zadar	Split	Hvar	Korčula	Dubrovnik
21.05	00.50	6.25	9.40	12.20	16.00

PRIHODI:

□ **ob ponedeljkih ob 7.30 iz smeri:**

Dubrovnik	Korčula	Hvar	Split	Zadar	Rab
10.00	13.15	15.55	17.55	00.05	4.00

□ **ob torkih ob 12.45 iz smeri:**

Dubrovnik	Korčula	Zadar
19.00	22.15	6.30

□ **ob sredah ob 7.30 iz smeri:**

Igoumenitza	Krf	Dubrovnik	Korčula	Hvar	Split	Zadar	Rab
14.00	15.30	8.00	13.15	15.55	17.55	00.05	4.00

□ **ob četrtkih ob 7.30 iz smeri:**

Dubrovnik	Korčula	Stari Grad	Split
10.00	13.15	16.55	18.55

□ **ob petkih ob 10. uri iz smeri:**

Dubrovnik	Korčula	Split
15.00	18.15	22.30

□ **ob sobotah ob 7.30 iz smeri:**

Igoumenitza	Krf	Dubrovnik	Korčula	Hvar	Split	Zadar	Rab
14.00	15.30	8.00	13.15	15.55	17.55	00.05	4.00

□ **ob nedeljah ob 7.30 iz smeri:**

Korčula	Stari Grad	Split
14.00	17.30	19.30

OP.: Urniki se seveda nanašajo na različne dneve, saj traja potovanje od Reke do Igoumenitze približno 43 ur.

Sivi panterji zahtevajo javni nadzor

KOPER — Slovenski Sivi panterji se po prevolilnem mrtvilu očitno pripravljajo na okrepljeno politično dejavnost. Kot pravi Zorka Markovič, predsednica strankinega odbora obalnokraške regije, ki poleg obalnih in sežanskih vključuje tudi panterje iz Postojne, Ilirske Bistrice, Ajdovščine, Nove Gorice in Istre, v republiškem merilu pripravljajo nov strankarski program, področni odbor pa živahno deluje pri zaščiti in uveljavljanju invalidsko-pokojninskih socialnih ter drugih pravic svojih članov in somišljenikov.

Glavno pozornost naj bi Sivi panterji v prihodnje namenili nadzoru invalidsko-pokojninskega sklada. Denar zavarovancev namreč poskušajo zavarovati pred zlorabami ter poskrbeti za boljše obračanje denarja, ki naj bi v plačnikom prinašal več koristi in dobička kot doslej. Ob tem, da naj bi dobili zavarovanci večjo možnost pri razpolaganju z zbranim denarjem, kar naj bi okrpilo zaupanje v sklad, se panterji zavzemajo tudi za pošteno vrnitev oziroma izplačilo predvojnega zavarovalniškega premoženja. Ta proračun bi občutno povečalo poslovno sposobnost sedanjega sklada. V primeru, da premoženje ne bi bilo mogoče vrniti, naj bi zanj dobili odškodnino na osnovi tržne, ne pa obračunske vrednosti nepremičnin.

Panterji nameravajo zahtevati tudi ustanovitev stalne nadzorne komisije, ki bi usmerjala in bdela nad porabo denarja ivalidskopokojninskega zavarovanja. Ta sredstva ne bi smela biti več odvisna od oblasti in njenih organov, temveč neposredno od zavarovancev.

Na prhodnjem strankinem kongresu naj bi sklepali tudi o zahtevi, da bi pravice izgnancev, internirancev, zapornikov in vojnih ujetnikov izenačili s pravicami borcev NOB. Za vse upokojence pa bodo poskušali izboriti en brezplačen sistemski zdravniški pregled na leto, brezplačna zdravila, zobozdravstvene storitve in podobno.

Prizadevni primorski odbor, katerega duša je Zorka Markovič, si je za glavno nalogo izbral urejanje invalidsko-pokojninskih, socialnih in drugih problemov starejših ter ostalih občanov, ki so potrebni pomoči. Trenutno so vzpostavili tesne stike z varovanci domov za starejše, ki se pritožujejo predvsem zaradi slabe hrane in prepogosto nehumanega odnosa osebja. Nekaj neračiščenih vprašanj je tudi z omenjenimi možnostmi razpolaganja varovancev domov z pokojninami, panterji pa pomagajo tudi italijanski skupnosti pri uveljavnjanju njihovih pravic. Trenutno je najbolj vroča zadeva prizadevanje, da bi nekdanjo piransko bolnišnico ali vsaj denar od njene prodaje, ostal Pirančanom. Odbor, ki dela prezplačno, pri svojem delu pričakuje še več pomoči socialnih cntrov, kmaliu pa si bo zagotovil tudi strokovno pravno pomoč. Začasni sedež obalno-kraških panterjev, ki prisluhnejo vsem pomoči potrebnim, je na Gregoričičevi 16 v Piranu kmalu pa bodo uredili svojo pisarno na Župančičevi 14.

JANEZ ODAR

9. septembra bo v Bazovici proslava ob 60-letnici smrti Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča

Vsem skupen simbol slovenstva

Bazovska gmajna, kjer so pod streli fašističnih vojakov pred 60 leti padli Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič, je za Slovence v Italiji in za Primorce nasploh, a tudi za ves slovenski narod eno od tistih zgodovinskih prizorišč, ki ostanejo neizbrisno zapisane v narodovi zavesti. S svojim delom in s svojo mučeniško smrtjo so štirje bazoviški junaki v primorskem ljudstvu utrdili trmasto upornost proti režimu, ki je hotel s silo presekati narodnostne korenine, spodbudili so ilegalno delo in prizadevanja, da bi ohranili svoj jezik in kulturo. Seme, ki so ga Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič posejali, je bogato obrodilo deset let po njihovi smrti, ko se je Primorska dvignila v oborožen upor proti zatiralcu.

Ni zato naključje, da je bil spomenik bazoviškim žrtvam eden od prvih, ki so bili postavljeni takoj po osvoboditvi, kot ni naključje, da je ta spomenik ena od najbolj pogostih tarč tistih, ki še danes ne priznavajo Slovencem v Italiji pravice do enakopravnega položaja.

Bazoviški junaki in spomenik, ki jim je bil postavljen na kraju njihove mučeniške smrti, so simbol, ki je - kot Narodni dom - skupen vsem Slovencem v Italiji, ob katerem se vsako leto v začetku septembra zbiramo in kljub razlikam, ki obstajajo, znamo najti skupen jezik in skupno hotenje. Tudi zato nam je bazovska gmajna tako draga.

O bazoviških junakih je bilo napisanega že dosti, njihovo delo in njihove zasluge so bile osvetljene z različnih zornih kotov. Najbrž ga ni Slovenca v Italiji, pa tudi v matični domovini ne, ki ne bi vedel, kdo so Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič. Zato tokrat o njih, ob šetdesetletnici njihove smrti, ne bo toliko besed. Prostor smo prepustili fotografijam Maria Magajne, ki bolje kot beseda povedo, kaj nam pravzaprav Bazovica pomeni.

VOJMIR TAVČAR

Na fotografijah pod naslovom odkritje spomenika bazoviškim žrtvam leta 1945: slovesnosti se je udeležila ogromna množica ljudi, poleg oficirjev partizanske vojske pa je bil prisoten tudi častnik britanskih enot; spodaj proslava ob dvajsetletnici ustrelitve leta 1950: udeleženci so krenili v sprevodu k spomeniku, ob katerem še niso bile zasajene jelke; na levi prizor s spominske svečanosti leta 1960, na kateri je med drugimi govoril Bruno Pincherle, desno pa otroci, ki so leta 1970 položili vence k spomeniku; spodaj mogočna proslava leta 1980, med katero je spregovoril dr. Dorče Sardoč.

S približevanjem novega šolskega leta se pojavljajo novi problemi

TAR o primeru rojanske nižje šole Fran Erjavec

Prihodnji torek, 21. t. m., bo na Deželnem upravnem sodišču (TAR) prva razprava o prizivu, ki sta ga 2. t. m. na TAR vložila starša otrok, ki obiskujejo rojansko nižjo srednjo šolo Fran Levstik. Priziv sta namreč podpisala Nadja Peric Dolhar in Renato Štokelj, v njem pa zahtevata, naj upravno sodišče razveljavi okrožnico ministrstva za javno šolstvo, po kateri naj bi rojansko nižjo srednjo šolo pridružili proseški, v pričakovanju razveljavitve pa naj takoj ustavi učinkovanje te okrožnice.

Zadeva se je začela že 12. junija, ko je tržaški šolski skrbnik poslal ravnateljema rojanske nižje srednje šole Fran Erjavec in proseške Fran Levstik sporočilo, v katerem ju seznanja z vsebino ministrske okrožnice z dne 2. junija 1990. V njej je namreč rečeno, da je z odlokom, ki je sicer še v teku, določeno, da se nižja srednja šola Fran Erjavec s 1. septembrom 1990 spremeni v oddeljeno podružnico nižje srednje šole Fran Levstik na Proseku. S tem datumom naj bi se torej končala samostojnost rojanske šole, zaradi česar skrbnik v svojem sporočilu vabi njenega ravnatelja, naj do 31. avgusta zaključi vse potrebne administrativne in računovodske dokumente in naj naveže potrebne stike z ravnateljem proseške šole, da bi se dogovorila za prehod dobrin in računov z rojanske na proseško nižjo srednjo šolo. Skrbnikovo sporočilo se zaključuje z navodilom, naj ravnatelj šole Fran Erjavec o njeni ukinitvi obvesti tudi pomožno šolsko osebje in naj ga - glede na to da se bo znašlo v številčnem presežku - povabi, naj v roku petih dni vloži prošnje za premestitev.

Kaj to praktično pomeni? Po mnenju pravnih zastopnikov staršev, odvetnikov Petra Sancina in Petra Močnika, ni nobenega dvoma: ukinitev mestne nižje srednje šole in njena priključitev k šoli na Krasu. Po Močnokovih besedah je to tudi politično ozadje načrta, ki ga je izdelal bivši pokrajinski in sedanji deželni šolski skrbnik Ottaviano Corbi in ki je v popolnem soglasju s stališčem, po katerem Slovenci itak živimo (samo) na Krasu. Ministrska okrožnica iz letošnjega februarja, ki se nanaša na zakon iz lanskega decembra, namreč govori o krčenju števila šol zaradi upadanja števila otrok, pri čemer bi morali najprej ukiniti šole brez ravnateljev in z višjo povprečno starostjo učiteljskega kadra. Pri tem moramo takoj dodati, da rojanska nižja srednja šola ni brez ravnatelja in da njen kader v povprečju niti zdaleč ni star.

Drugo ministrsko navodilo pravi, da morajo skrbniki pri tej racionalizaciji šol vprašati za mnenje pokrajinske šolske organe oziroma v našem primeru deželno šolsko komisijo. Tržaški skrbnik Corbi pa je preprosto zamudil vse roke, v katerih bi bil moral zbrati ta mnenja, tako da se je na koncu moral odločiti sam. Čeprav je po zapadlosti rokov prejel od obeh šolskih organov povsem odklonilno mnenje, je kljub temu posredoval ministrstvu svoj predlog načrta racionalizacije, o katerem pa se ministrstvo doslej ni izreklo. Med drugim Corbi v svojem načrtu predlaga tudi ukinitev vzgojiteljske šole in ustanovitev pedagoškega liceja, o čemer poročamo posebej.

O prizivu staršev rojanske šole Fran Erjavec bo torej Deželno upravno sodišče razpravljalo v torek ob 10. uri za zaprtimi vrati. To bo prva razprava, ki seveda ne bo mogla ugoditi zahtevi po razveljavitvi ministrske okrožnice, za kar je potrebno veliko več časa, pač pa bo morala sklepati o tem, ali ugodi zahtevi po takojšnji prekinitvi njenega učinkovanja. Priziv so namreč starši s svojima pravnima zastopnikoma utemeljili z dejstvi, da skrbnik ne more samovoljno ukinjati ali združevati šol, da v svojem načrtu ni upošteval ministrskih navodil o postopnosti in da je ravnal v nasprotju z mnejnem deželne komisije za slovenske šole. Povrhu pa je v prizivu tudi rečeno, da so šole s slovenskim učnim jezikom predvidene z mednarodnimi sporazumi in jih torej ni mogoče ukinjati kar čez noč. **(vb)**

Vzgojiteljska šola tvega da jo dokončno ukinejo

Vzgojiteljska šola A. M. Slomšek resno tvega, da jo dokončno ukinejo, v prvi razred sta se namreč vpisali le 2 dijakinji. To pa je odločno premalo, saj mora biti najmanj 5 vpisanih. Če upoštevamo, da na tržaški vzgojiteljski šoli ni niti drugega razreda, potem je jasno, da je njena bodočnost izredno negotova. Ves profesorski zbor se je sicer odločno izrekel proti zaprtju te šole. Sklenil je, da bo uvedel nekakšno notranje eksperimentiranje, to pomeni, da naj bi posvetili pozornost nekaterim bolj strokovnim predmetom, kar bi dijakinjam nudilo večjo specializacijo in jim odprlo tudi nove poti. Zaradi prenizkega števila vpisanih pa tega, kot kaže, ne bo mogoče uresničiti razen, če se čim prej ne vpišejo še 3 dijakinje. V nasprotnem primeru pa bodo prihodnje leto maturirale še učenke zadnjega razreda, nato pa bodo šolo enostavno ukinili, kot se je pred nekaj leti zgodilo tudi v Gorici. Poleg tega pa je treba še poudariti, da je v resni nevarnosti tudi nekaj delovnih mest.

Na vzgojiteljski šoli trenutno poučuje kakih 10 profesorjev, od teh je večina zaposlenih tudi na drugih šolah, predvsem na učiteljišču, trije pa poučujejo take predmete (npr. higijeno), ki jih ni v nobenem drugem učnem načrtu.

Podravnateljica vzgojiteljske šole Nataša Kalc, ki je dodeljena za didaktične vaje, meni, da bi bilo zaprtje te slovenske šole prav gotovo velika izguba za vso narodnostno skupnost. Ukinili bi eno šolo, pridobili pa ne bi ničesar. Škoda bi bilo tudi zato, ker dejansko nimamo na razpolago nobene druge triletne poklicne šole, kamor bi se lahko vpisale dijakinje, ki ne želijo hoditi v šolo še pet let. Obstaja sicer tudi triletna strokovna šola, tja pa se vpišejo le redka dekleta.

"O kvaliteti vzgojiteljske šole je bilo izrečenih precej kritik," pravi Nataša Kalc, "mnogo tudi neupravičenih. Ta šola usposablja za poučevanje v otroških vrtcih, poleg tega pa da tudi nekaj splošne kulture in samozavesti, ki bi ju brez šole bolj težko pridobili. Osebno sem z dijakinjami hospitirala po domala vseh vrtcih in lahko rečem, da so se slovenske vrtnarice, ki so zaključile vzgojiteljsko šolo, izkazale za dobre vzgojiteljice."

Res je sicer, da so sedaj delovna mesta večinoma zasedena, zato je možnosti za zaposlitev v otroških vrtcih seveda malo. Prav zato pa je skušal profesorski zbor za to šolsko leto uvesti notranjo eksperimentacijo. To pomeni, da bi posvetili več pozornosti predmetom, ki jih ni na nobeni drugi slovenski šoli. Dijakinje naj bi usposobili tudi za službo v jaslih kot otroške negovalke in za delo s prizadetimi otroki. Poleg tega pa bi dali več poudarka zdravstvu in higijenski vzgoji, kar bi prišlo prav dekletom, ki se želijo po dveh letih študija vpisati na šolo za poklicne bolničarje. Kljub temu da so z vzgojiteljske šole vsem ravnateljstvom nižjih srednjih šol poslali obvestilo z razlago tega novega, eksperimentalnega programa, pa ni bilo zaželjenega učinka. Rok za vpis je sicer že zapadel, ostaja pa še vedno upanje, da se bo zadnji trenutek le prijavilo še nekaj dijakinj. (hj)

Otroci med igranjem v vrtcu

V Trstu bo razstava starinskega pohištva

Na tržaški Pomorski postaji bodo tudi letošnjo jesen priredili tradicionalno prodajno razstavo antikvariata, ki jo že osmič po vrsti organizira konzorcij Promotrieste v sodelovanju s krajevno Trgovinsko zbornico.

Letošnja razstava bo letos večja, saj se bodo razstavljalci številnejši. Nespremenjen pa bo poudarek na stilu liberty, ki je najznačilnejši za starinarsko bogastvo Trsta in njegove okolice.

Kot ob ostalih izdajah bo tudi letošnjo razstavo (ki bo od 30. oktobra do 5. novembra) spremljala dražba v dobrodelne namene v korist Italijanskega združenja za raziskovanje rakastih obolenj (AIRC), letošnja novost pa bo mini razstava o modi v tridesetih letih.

Ob udeležbi tržaških otrok

Pričenja se kolonija v Vuzenici

Poletna likovna kolonija v Vuzenici se že dve desetletji uspešno odvija na pobudo tamkajšnje osnovne šole in njenega ravnatelja Lojzeta Gobca, ki je od vsega začetka prava duša te pobude. Likovne kolonije, ki se prične danes in bo trajala pet dni, se bo tudi letos udeležilo več kot 30 slovenskiha otrok, ki prihajajo v glavnem s Koroške in Porabja. S posredovanjem Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Zveze slovenskih kulturnih društev v Trstu pa bodo tretje leto z velikim navdušenjem sodelovali v koloniji tudi slovenski tržaški otroci, ki jih je tokrat skupno pet in ki jih bosta kot prejšnja leta spremljala prof. Jasna Merkù in Miloš Jugovič. Pobuda je vsako leto zelo uspešna, ker je zelo občutena in se nanjo celo leto pripravlja vsa vaška skupnost. Otroci, ki se udeležijo kolinije, so v tistem tednu gostje svojih vrstnikov. Bivajo pri družinah in tako vzpostavijo neposredne prijateljske vezi. Program likovnega tedna je pa v vsebinskem pogledu izrendo bogat: zjutraj se odvijajo s pomočjo strokovnjakov in pedagogov raznovrstne likovne dejavnosti z različnimi tehnikami (barvanje na platnu, barvanje na steklu, dekoracija keramike itd.); popoldne pa je poskrbljeno za ogled raznih zanimivosti (muzeji, tovarne keramičnih izdelkov, raznih umetniških ateljejev, slikanje v naravi in podobno). Seveda ne manjka družabnosti in socializacije . Skratka, gre za izdealno kombinacijo ustvarjalnega udejstvovanja v okolju, ki nudi zaradi dolgoletne izkušnje edinstveno priložnost za vzpostavitev novih človeških stikov in spoznanj. Naj omenimo, da se stiki med družinami navadno nadaljujejo tudi med letom in da so tudi tržaški otroci v treh letih navdušeno utrdili in poglobili stike s sovrsntiki še s pogostimi obiski in izmenjavami med letom. Letošnja kolonija, ki se bo sklenila v petek, 25. avgusta, z razstavo izdelkov in družabnostjo, bo letos zabeležila še eno zanimivost, zadnji dan bo namreč v jutranjih urah tudi strokovenposvet o pomenu ustvarjalnih in likovnih dejavnosti pri razvojnem procesu otrok, na katerem bodo sodelovali znameniti slovenski in tuji strokvonjaki oz. pedagogi.

Jutri se na Gradu sv. Justa začenja letošnja izvedba prireditve »Musicanta«

Mladim ustvarjalcem ali poustvarjalcem Trst ni preveč naklonjen: v težavah so že mladi, ki bi se želeli, malo za šalo malo za res, preizkusiti v glasbeni zvrsti, ki jim je najbolj pri srcu — v lahki glasbi. Zato množičen odziv na letošnji, že drugi zaporedni razpis na tekmovanje »Musicanta«, ki ga prireja tržaško občinsko odborništvo za mladinska vprašanja, ni presenetljiv. Razumljivo pa je, da so pobudniki zadovoljni zaradi množičnega vpisa na tekmovanje, ki se bo pričelo jutri pod večer na Gradu sv. Justa. Kot je na včerajšnji tiskovni konferenci poudarila odbornica Ariella Pittoni, se je letos prijavilo nad sto posameznikov in skupin (vseh nastopajočih bo okoli 400), ki bodo nastopili v treh predvidenih skupinah in sicer med debutanti, amaterji in profesionalci. Obisk treh večerov na Gradu sv. Justa je brezplačen, interesenti pa naj dvignejo vabila pri blagajni.

»Musicanta« v svoji zasnovi ni tekmovanje v klasičnem pomenu besede, čeprav predvideva tri izborne večere in finale z nagrajevanjem. Do pobude je prišlo zaradi spoznanja, da v našem mestu razen na redkih glasbenih prireditvah ali na nekaterih praznikih (na katerih pa skupine igrajo za ples) mladim interpretom ne dodelijo nakajminutne pozornosti. Ob tem, da naj bi bila prireditev »Musicanta« preizkusni kamen, pa je tudi priložnost za sproščen nastop mladih, ki jim je glasba zabaven konjiček.

Letošnji razpis se je nanašal tudi na gledališče in na ples, vendar pa se je prijavilo premalo skupin in posameznikov, da bi organizirali tekmovanje tudi na področju gledališke oziroma plesne poustvarjalnosti. Vendar pa, je obljubila odbornica za mladinska vprašanja, bodo pet prijavljenih za gledališče in dva za ples zaprosili, naj pripravijo predstavo, ki bi jo lahko uprizorili na Trgu Unità na predvečer finalnega nastopa glasbenega dela. Kot je sama priznala, poskus, da bi glasbeni prireditvi, kakršen je po zamisli in zasnovi »Musicanta«, dodali še gledališko in plesno dejavnost mladih, ni uspel. Zato bodo pri odborništvu ločeno zastavili prireditve z raznih področij. Zaradi številnih prijav na glasbeni del tekmovanja pa bodo leto kar trije »izbirni« večeri, na katerih bo na večer nastopilo približno deset predstavnikov vsake kategorije. Debutantje, ki se bodo začeli občinstvu in žirijema predstavljati ob 18. uri, bodo imeli na voljo šest minut, približno ob 19.30 bodo prišli na vrsto amaterji, za katere so rezervirali osem minut na glavo, medtem ko bodo takoimenovani profesionalci (v bistvu gre za posameznike in skupine, ki imajo nekaj izkušenj) razpolagali z desetimi minutami, na vrsto pa bodo prišli nekaj po 21. uri. Nastopajoče bosta jutri, v torek in v sredo zvečer ocenjevali strokovna (ki bo imela več besede) in »ljudska« žirija. Pet najboljših iz vsake kategorije bo 8. septembra nastopilo na Trgu Unità. Petnajsterica najboljših bo nastopila tudi na zaključnem večeru letošnjih poletnih prireditev v Lignanu (15. septembra), obetajo pa se jim še drugi nastopi. Med drugim bo zaključni nastop s Trga Unità direktno prenašal tudi koprski radio, ki se še z drugimi pobudami in nagradami vključuje v letošnjo izvedbo »Musicanta«. Dodatne nagrade bosta prispevala še dnevnik »Il Piccolo«, ki bo med svojimi bralci razpisal poseben referendum, in priznani ansambel »Witz Orchestra«, ki bo nagradil najduhovitejšega udeleženca. (bip)

Na sliki (foto Panzini) **prizor z lanskoletne prireditve »Musicanta«.**

SACA01/5

S.A.C.A.T.

nadomestni deli za
FIAT - ZASTAVA - ALFA - LANCIA
in za tuje znamke avtomobilov

UPRAVA: Ul. Marconi 6 - Tel. 775483-4
Ul. sv. Frančiška 38 TRST - Tel. 768667 - 772002

ADRI06/5

ATH ADRIATHERM s.r.l.

DOLINA 445 (Trst)
Tel. (040) 228800 - 228000
Telefax (040) 228053 - Telex 461105

UVOZ - IZVOZ - REEKSPORT
REPROMATERIALI - BLAGO ŠIROKE POTROŠNJE

RESI01/5

resim

ZASTOPSTVA
UVOZ
IZVOZ

Resim s.r.l.
Predstavništva - izvoz - uvoz
34133 Trst - Ul. Cicerone 8 - p.p. 101
Tel. (040) 362676 (4 linije)
Telex 460561 Resim I
Telefax 040/361839

Poslujemo v mednarodni blagovni menjavi industrijskih proizvodov, repromaterialov in opreme, še posebej v okviru gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

Konec tedna z zelo gostim prometom v obeh smereh

Rekordno dolga vrsta je včeraj segala od Proseka do prehoda pri Fernetičih

Velika prometna gneča je bila včeraj še enkrat novica dneva. Val popotnikov, ki je od srede julija pa vse do tokratnega konca tedna obremenjeval naše cestno omrežje v smeri proti Jugoslaviji, se namreč tokrat križa z valom vračajočih se dopustnikov, tako da je gneča dvojna. Povrhu pa je bilo treba čakati prav na sredo avgusta, da je naša dežela zabeležila vrhunec zasedenosti svojih turističnih zmogljivosti, kar tudi prispeva svoje h gneči na naših cestah. Turistični operaterji namreč pravijo, da se v obmorskih in gorskih letoviščih Furlanije-Julijske krajine tačas mudi za letošnjo sezono rekordno število 400 tisoč gostov.

Čeprav se kot rečeno veliko turistov že vrača skozi naše mejne prehode proti domu, pa jih še vedno mnogo »sili« na krajši ali daljši oddih v sosednjo državo in še naprej proti Grčiji in Turčiji. Med njimi je tudi veliko Tržačanov, ki se sicer za konec tedna redno odpravijo v bližnje istrske kampinge ali pa samo na kopanje. Pri Lazaretu so bile tako dolge vrste že zjutraj in dopoldne, popoldne pa se je promet umiril. Isto velja tudi za Pesek, kjer je bilo več gneče pri vstopu v Italijo, medtem ko je bila zelo dolga vrsta za vstop v Italijo pri Rabujezu, kjer se je po podatkih obmejne policije vrsta na jugoslovanski strani začela že pred Škofijami. V Bazovici je bila zjutraj dva kilometra dolga vrsta za izstop iz Italije in kilometer za vstop, popoldne pa pol kilometra za vstop in kilometer za izstop. Rekordno dolga je bila zjutraj izstopna vrsta pri Fernetičih, ki je segala praktično do Proseka, za vstop v Italijo pa se je na jugoslovanski strani nabrala pet kilometrov dolga kolona. Popoldne je tudi tod promet nekoliko splahnel, a je bilo vseeno tri kilometre vrste za vstop in kilometer za izstop iz Italije. Zvečer se je promet spet zgostil, na kar pa so bili obmejni organi posvem pripravljeni.

Naj dodamo, da so bile zaradi gostega prometa spet hude težave na kraški avtocesti in na državni cesti 202.

Včerajšnja gneča na cesti proti Pesku (Foto Križmančič)

Med gosti naše obale tudi delfin

Poletje je čas najrazličnejših presenečenj. Lahko so neprijetna, kot kilometrske kolone na obmejnih prehodih, ki hudo načnejo komaj spočite živce, lahko pa so tudi prijetna.

Prav gotovo je bilo prijetno presenečenje, ki ga je včeraj v devinskem portiču priskrbel kopalcem delfin. Mirno je zaplaval kar v mali portič in seveda vzbudil zanimanje številnih kopalcev. Vsi so šli na pomol, marsikdo pa je stopil v čoln, da bi si pobliže ogledal gosta.

V Tržaškem zalivu so letos že opazili več delfinov, ki so se prejšnja leta izogibali naše obale. Morda je morje letos res postalo čistejše, morda pa gre za slučaj. Vsekakor ni čudno, da se delfini približajo obali in zaidejo v pristanišča, saj se ljudi pretirano ne bojijo.

Prijave za razstavo na Kmetijskih dnevih

Kmečka zveza poziva vse vinogradnike in cvetličarje, ki bi želeli razstavljati oziroma prodajati svoje pridelke na Kmetijskih dnevih, ki bodo od 14. do 17. septembra v Boljuncu, naj se zglasijo v njenih uradih (tel. št. 362941).

Na pobudo Združenja Italija-SZ, Pokrajine in Pristaniške ustanove

Otroci iz Černobila obiskali Trst

Mladi sovjetski gostje med sprejemom na Pokrajini (Foto Magajna)

Za skupino štiridesetih beloruskih otrok, ki se od 4. avgusta mudijo na letovanju v naši deželi, je bil včeraj na vrsti celodnevni obisk našega mesta. Od 11 do 15 let stari otroci prihajajo iz predelov Sovjetske zveze, ki jih je jedrsko sevanje po katastrofi nuklearke v Černobilu najbolj opustošilo, in so le ena večjih skupin skupno 140 mladih avgustovskih gostov iz SZ, ki jim je mednarodna pobuda omogočila poletni oddih v Italiji. Zasluga za to nedvomno humanitarno akcijo gre mednarodni organizaciji Unesco, Združenju Italija-SZ in ministrstvu za zunanje zadeve, ki so v sodelovanju s sovjetskim ministrstvom za vzgojo in sovjetskim združenjem za gojenje prijateljskih stikov z narodi uresničili ta počitniški načrt za stotine otrok iz okolice Černobila. Skupino, ki je včeraj obiskala Trst, gostijo Pokrajina Trst in Pokrajina Videm, Občina Videm in škofijska služba za skrbstvo, ki je dala na razpolago prostore kolonije v Lignanu, kjer preživljajo otroci — ob sicer previdnejšem sončenju in kopanju — večji del svojega letovanja. Tudi njihova prehrana je pod nadzorstvom: izogibati se namreč morajo mleka, mlečnih izdelkov in pakiranih slaščic, zato pa jedo veliko sadja, sveže zelenjave in perutnine. Te omejitve pa očitno ne motijo otrok, ki prav tako razposajeno in vedro kot vsi drugi uživajo svoje počitnice ob morju! Pred zaključkom 3-tedenskega letovanja bodo otroci preživeli še dva dni v Sappadi, poleg Trsta pa so si doslej že ogledali Videm in Čedad.

V včerajšnjih jutranjih urah je mlade sovjetske goste, ki so jih spremljali vzgojitelja iz Minska, predstavniki Združenja Italija-SZ in škofijske službe za skrbstvo, v dvorani pokrajinskega sveta sprejel predsednik Pokrajine Trst Dario Crozzoli. Ob prisotnosti odbornikov Maria Martinija in Raffaeleja Dello Russa jim je izrekel prisrčno dobrodošlico v mestu, »ki je po svojem kulturnem in gospodarskem poslanstvu mednarodnega značaja«, in izrazil željo, da bi mladi sovjetski gostje iz študijskih, delovnih ali zgolj turističnih zanimanj lahko v bližnji bodočnosti spet obiskali Trst.

Po zakuski in izmenjavi daril — predsednik Crozzoli je vsakemu otroku poklonil v spomin uokvirjeno sliko mesta — se je enodnevni izlet nadaljeval z obiskom Miramarskega parka in gradu, ene najlepših in najprivlačnejših zanimivosti tržaške obale. Ob tej priložnosti so si otroci v grajskih konjušnicah ogledali tudi razstavo o stanovanjski kulturi na periferiji cesarstva v 19. stoletju.

Prav gotovo je zelo prijetno učinkoval opoldanski premor, ko so si mladi gostje iz Sovjetske zveze lahko privoščili kosilo na dvorišču mladinskega hotela Tergeste, kjer jih je sprejel predsednik deželnega odbora Italijanskega združenja mladinskih hotelov Elio Tafaro. K sproščenosti je pripomoglo tudi edinstveno okolje tega objekta, ki v neposredni bližini Miramarskega parka ponuja razgled na tržaško nabrežje in zaliv. Kosila se je udeležil tudi pokrajinski odbornik za skrbstvo Martini. Kot eden od organizatorjev je izrazil veliko zadovoljstvo za to pobudo, h kateri je pokrajinski odbor soglasno pristopil.

Enodnevni izlet, ki sta ga otrokom iz černobilske okolice ponudili Pokrajina in Pristaniška ustanova ob finančni podpori Tržaške hranilnice in nekaterih podjetij, se je v popoldanskih urah nadaljeval z ogledom Pomorske postaje in znamenitosti mesta, poseben dogodek pa je za mlade goste bila vožnja s čolnom po Tržaškem zalivu.

Damjana Ota

Policijski agenti aretirali prenapeteže

Tržaška kvestura je včeraj objavila poročilo o poostrenem nadzoru, ki so ga za časa velikošmarnih počitnic v dogovoru izvedli policijski agenti, karabinjerji in finančni stražniki, da bi uspešno preprečili prometne nesreče in razna kazniva dejanja, tipična za ta čas.

V številkah je njihov obračun naslednji: pregledali so 5.664 oseb, 1.046 vozil, 35 plovil in 6 javnih lokalov. Globo zaradi kršenja cestnega zakonika so naložili 60 avtomobilistom, eno vozilo pa so zasegli, ker ni bilo zavarovano.

Policijski agenti in karabinjerji pa so poostrili tudi nadzorstvo bolj izoliranih krajev, okrepili pa so tudi mošča, ki naj bi v raznih oblikah preprečevala vandalska in tepistična dejanja. Ta poostrena služba je še vedno aktivna.

V njenem okviru so policijski agenti aretirali 14. avgusta 26-letnega Roberta Riosa, 28-letno Barbaro Iozzo in 29-letnega Roberta Flora, vsi že »prastari« znanci policije in sodstva.

Policija jih obtožuje, da so oni pred dnevi surovo napadli vojaka, pomožnega policijskega agenta in dekle, ki so se zadrževali na Goldonijevem trgu. Vsi trije zlikovci so na razpolago sodstvu, kateremu je sicer njihova skrajna agresivnost in napadalen značaj poznan zaradi drugih podobnih dejanj.

Agenti prometne policije vabijo očividce, naj jim pomagajo ugotoviti vzroke

V prometni nesreči v Ul. Aquileia na Greti hudo ranjen dvaindvajsetletni motorist

Prizorišče nesreče: v ospredju kombi, pod katerega je priletel Malalan, v ozadju pa križišče s Furlansko cesto. Viden je fiat 850, v katerega je trčil motor kawasaki, ki ga na sliki že vidimo na pajku ACI. (Foto Križmančič)

Agenti prometne policije si še niso na jasnem, kaj je povzročilo prometno nesrečo na Greti, v kateri se je včeraj okrog 18. ure hudo ponesrečil 22-letni Luca Malalan z Alture, Ul. Alpi Giulie 17.

Na osnovi prvih izvidov so sicer ugotovili, da se je fant s precejšnjo hitrostjo peljal z motorjem kawasaki 750 po Ulici Aquileia, ko je nekaj metrov pred križiščem s Furlansko cesto (prav pred cerkvijo) ostro zavrl, izgubil ravnotežje in silovito padel pod parkirani kombi, kjer je obležal v globoki nezavesti. Motor pa se ni ustavil: drsel je še kakih 120 metrov naprej, pri tem zapeljal skozi križišče, ki je takrat bilo prazno, in se nato ustavil pod kolesi fiata 850, ki ga je proti mestnemu središču upravljal 48-letni Salvatore Menis iz Ul. Monte Mangart 12. Ta je povedal, da je vozil izredno počasi in da je opazil približajoči se motor, a so mu vozila, ki so peljala za njim, onemogočila, da bi se mu z zvratno vožnjo umaknil. Precej metrov pred fiatom 850 se je sicer motorno kolo prevrnilo na bok, nato pa se je ustavilo pod njegovimi kolesi.

Ranjenega Malalana so z rešilcem RK najprej prepeljali v glavno bolnišnico, kjer so zdravniki takoj ugotovili, da ima vrsto zlomov in notranje poškodbe ter da je v komi. Med prevozom mu je že zdravnik RK skušal pomagati z intenzivno nego, saj je ranjenec prenehal dihati. Pozneje so Malalana prepeljali v katinarsko bolnišnico, kjer so ga podvrgli večurni operaciji. Zdravniki so si kajpada pridržali prognozo.

Agenti prometne policije vsekakor vabijo morebitne očividce (nesreča se je pripetila prav pred avtobusno postajo), naj se zglasijo na njihovem poveljstvu v Ulici Montorsino 3 v Rojanu.

---

† Po kratki in hudi bolezni nas je zapustil naš dragi

Josip Lovriha

Datum in uro pogreba bomo sporočili naknadno.

Žalostno vest sporočajo: žena Marija in nečakinja Boži z družino.

Dolina, 19. avgusta 1990

Ob 3. obletnici smrti dragega

Guerrina Husuja

se ga z ljubeznijo spominjajo

vsi njegovi

Prosek, 19. avgusta 1990

V sredo, 22. t. m., bo minilo leto, odkar naju je zapustila naša draga

Gizela Maganja roj. Košuta

Vedno boš ostala v najinih srcih. Vsem jo ohranjata v trajnem spominu

hčerki Dina in Loredana z družinama

Trst, Tirana, 19. avgusta 1990

ZAHVALA

Družina

Mirka Žerjala

se zahvaljuje vsem, ki so sočustovali z njo, posebno pa zdravniku Salviju in vsem bližnjim za nujno pomoč.

Dolina, 19. avgusta 1990
(Pogrebno podjetje Zimolo)

ZAHVALA

Ob tolikih izrazih sožalja, ki smo ga bili deležni ob izgubi našega dragega

Franca Ukmarja

se iskreno zahvaljujemo pevskima zboroma, g. patru, vsem vaščanom ter darovalcem prispevkov in cvetja.

SVOJCI

Prosek, 19. avgusta 1990

Ob izgubi dragega očeta Cveta Hrovatina izrekajo kolegici Zdenki ter družini občuteno sožalje

upravni svet, nadzorni odbor, direkcija ter delovni kolektiv Tržaške kreditne banke

---

Ob preranem slovesu nepozabnega prijatelja Cveta Hrovatina izražam iskreno sožalje družini Hrovatin

Aleksander Jerič in sorodstvo

Ob nenadomestljivi težki izgubi dragega moža in očeta Cveta Hrovatina izrekata Marta in Alenka ženi Miri in družini iskreno sožalje.

Ob smrti dragega Cveta Hrovatina izreka Zdenki in družini iskreno sožalje

ŠD Polet

Ob težki izgubi dragega očeta Cveta izrekata iskreno sožalje Zdenki in družini

Ilde in Bogdan

Ob boleči izgubi dragega očeta Cveta Hrovatina izrekamo Branku in družini občuteno sožalje

direkcija in kolegi CGR Trst

Jutri bodo v Repnu odprli poletni center za otroke

Jutri bo v Repnu zaživel poletni center za otroke iz repentabrske občine, ki ga že vrsto let organizirajo požrtvovalni delavci domačega kulturnega društva Kraški dom. Operativna baza bo na prelepem prizorišču balinarksega središča ob koči pod Rupo, kjer bodo malčki poleg udobnih pokritih prostorov imeli na razpolago čudoviti park v objemu zelenja in hladne sence pod krošnjami stoletnega hrasta. V primeru slabega vremena se bodo igranje in druge dejavnosti lahko odvijale v le 100 metrov oddaljeni telovadnici.

Organizirane počitnice malčkov bodo trajale 2 tedna po štiri ure dnevno, od 9. do 13. ure. Za red varstvo in pedagoški pristop pa bodo skrbele tri domače animatorke, ki so se že uspešno spoprijele z takimi zadolžitvami. Poleg običajnega igranja in risanja bo na sporedu tudi spoznavanje okolja s sprehodi in ekskurizjami. V poletnem centru bodo posvetili posebno pažnjo predvsem socialnemu aspektu zato, da se otroci med seboj čim bolje spoznajo se se aktivno udejstvujejo v interesnih skupinah. Doslej se je prijavilo 15 otrok, ki obiskujejo vrterc in osnovno šolo. Morebitni novi interesenti pa se lahko kar jutri zglasijo neposredno na licu mesta. (B. S.)

10 MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR REPEN TA BOR 90

Jutri, 20. t. m.,

se pričenja

10. MRT

Repentabor 90

Udeleženci naj se zberejo ob 10. uri v Dijaškem domu Srečko Kosovel v Trstu

gledališča

MIRAMARSKI PARK
Poletna prireditev LUČI in ZVOKI

V torek, 21. t. m., ob 21.00 predstava v angleščini in ob 22.15 v italijanščini.

Naslednje predstave: v četrtek ob 21. uri v nemščini in v 22.15 v italijanščini; v soboto ob 21.00 in ob 22.15 predstavi v italijanščini.

Grad sv. Justa

Jutri, 20., v torek, 21., in v sredo, 22. t. m., bo na sporedu glasbena prireditev MUSICANTA 90. Nastopili bodo mladi glasbeniki, pevci in recitatorji.

izleti

KD Primorsko - Mačkolje priredi v nedeljo, 9. septembra, izlet za svoje člane v mestece Caorle in bližnje lagune. Vpisovanja sprejema Danica Smotlak, tel. 232114, do 1. septembra.

Sekciji VZPI-ANPI Boljunec-Boršt-Zabrežec priredita dvodnevni skupni izlet 25. in 26. t. m. na Petrovo goro (ogled spomenika in partizanske bolnice), v Karlovac, Zagreb in Stubičko polje - spomenik Matiji Gubcu. Vpisovanje v Boljuncu v Partizanskem klubu, tel. 228050, in v Borštu pri sekciji VZPI še danes, 19. t. m.

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu obvešča, da bo odhod avtobusa za izlet na Mašun v sredo, 22. t. m., ob 7.30 s Trga Oberdan.

Darujte v sklad
Mitje Čuka

razna obvestila

TPK Sirena organizira tečaj wind surfa za odrasle in mladince od 20. do 25. t. m. Vse podrobnejše informacije in navodila dobite na pomorskem sedežu v Miramarskem drevoredu 32 v popoldanskih urah, tel. 422696.

KD Kraški dom organizira poletni center od 20. do 31. t. m. (vsak dan razen ob sobotah in nedeljah) za otroke, ki obiskujejo otroški vrtec in osnovno šolo. Center bo potekal od 9. do 13. ure v Koči pod Rupo. Podrobnejše informacije dobite na tel. št. 327124.

KD Lonjer-Katinara obvešča, da se jutri, 20. t. m., prične v Lonjerju otroški poletni center. Zbirališče ob 8. uri v društvenih prostorih.

razne prireditve

Športni krožek Domjo in Lovska družina Žavlje priredijo danes, 19., in v jutri, 20. t. m., TRADICIONALNO ŠAGRO na športnem igrišču pri Domju. Delovali bodo dobro založeni kioski s specialitetami na žaru in lovskim golažem. Za ples bo poskrbel ansambel POMLAD. Vabljeni!

Župnija sv. Jerneja na Opčinah vabi na slovesno praznovanje svojega zavetnika SV. JERNEJA. V petek, 24. t. m., ob 19. uri sveta maša, v nedeljo, 26. t. m., ob 8.30 pritrkovanje, ob 9. uri slovesna sveta maša - ob lepem vremenu procesija okrog cerkve, ob 20. uri Paganinijev večer: Branko Brezavšček - violina, Andrej Varl - kitara (Ljubljana - Slovenija). Prisrčno vabljeni!

Odhodi in prihodi na deželno letališče v Ronkah

Urnik velja do 31. avgusta 1990

Za	Št. poleta		Odhod avtobusa*	Odhod letala	Prihod letala
MILAN	AZ 313	dnevno	5.35	7.05	7.55
RIM	AZ 307	dnevno	6.00	7.30	8.40
MÜNCHEN	LH 5491	od ned. do pet.	13.30	15.00	16.30
RIM	AZ 301	dnevno	10.00	11.30	12.40
MILAN	AZ 315	dnevno	14.00	15.30	16.20
RIM	AZ 303	dnevno	17.40	19.10	20.20

Iz	Št. poleta		Odhod letala	Prihod letala	Prihod avtobusa*
RIMA	AZ 300	dnevno	9.30	10.40	11.30
MÜNCHNA	LH 5490	od ned. do pet.	13.05	14.30	15.20
MILANA	AZ 314	dnevno	13.50	14.40	15.30
RIMA	AZ 302	dnevno	17.10	18.20	19.10
RIMA	AZ 306	dnevno	20.55	22.05	22.50
MILANA	AZ 312	dnevno	21.40	22.30	23.10

*) *Avtobusna proga od terminala pri tržaški železniški postaji do letališča in obratno.*

Letalska agencija (Trst, Trg sv. Antona 1):

Splošne letalske storitve ..... tel. (040)68017-630143-65108
Potniške rezervacije ..... tel. (040)61506-61507
Potovanja-križarjenja-počitnice .... tel. (040)61996
Menjalniške storitve ..... tel. (040)61996
Terminal ne železniški postaji ..... tel. (040)422711
Blagovni ekspedit (iz Trsta) ..... tel. (040)62105
Blagovni ekspedit (iz Ronk) ..... tel. (0481)778000 (FAX 474437)

Urnik potniške agencije:
od ponedeljka do petka ..... 8.30-12.30 in 14.30-18.30
ob sobotah ..... zaprto

Urnik urada na železniški postaji:
od ponedeljka do petka ..... 5.30-7.00, 8.30-12.00 in 13.30-18.00
ob sobotah ..... zaprto

Urnik blagovnega ekspedita:
od ponedeljka do petka ..... 8.30-12.30 in 14.30-18.30
ob sobotah ..... zaprto

Agencijski uradi so zaprti ob sobotah, nedeljah in praznikih, avtobusni servis je vedno zagotovljen in brezplačen. Ob dnevih, ko so agencijski uradi zaprti, lahko kličete deželno letališče na telefonsko številko (0481)7731.

SEKCIJA KPI RIKO MALALAN, OPČINE-BANI

FESTIVAL UNITÀ in DELA

Prosvetni dom na Opčinah

Danes, 19. t. m., ob 18. uri nastop folklorne skupine **Balaton** (Madžarska) ob 20. uri ples z ansamblom **L. Furlana**

25., 26. in 27. t. m.
v Križu

praznik komunističnega tiska

KD FRAN VENTURINI — Domjo
vabi na
tradicionalno šagro
25., 26. in 27. t. m.
na KRMENKI

ŠD ZARJA

prireja danes, 19. avgusta na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici

ŠPORTNI PRAZNIK

Za ples in dobro voljo bosta poskrbela ansambla **ZVEZDE** in **KRT.**

SK BRDINA
priredi
v soboto, 25., in nedeljo, 26. t. m., na Opčinah v Prosvetnem domu

Smučarski praznik

V soboto, 25. t. m., ples z ansamblom ZVEZDE ter v nedeljo, 26. t. m., ples z ansamblom HAPPY DAY.

Odprtje kioskov ob 16. uri.

Vabljeni!

čestitke

IGOR TUL je dosegel svoj študijski uspeh. Iz srca mu čestitajo Vesnine kolegice.

Jutri praznuje LARA BERDON iz Ricmanj 18 let. Vse najboljše ji želijo mama, Vili, teta, stric, sestrična Alessandra ter vsi, ki jo imajo radi.

V Praprotu hišica stoji in v njej naša SONJA se veseli, ker jutri 10. rojstni dan slavi. Zato se z njo veselimo tudi mi, ki jo imamo radi vsi.

SONJA! Jutri boš ugasnila tvojo 10. svečko. Da bi ostala še vnaprej le pridna in vesela so želje sestrice Erike.

kino

ARISTON - 21.00 **L'attimo fuggente**, i. Robin Williams.
EXCELSIOR - 17.30, 22.15 **Casablanca Express**, r. Sergio Martino, i. J. Connery, F. Quinn, G. Ford.
EXCELSIOR AZZURRA - 16.45, 22.00 **Luisa, Carla, Lorenza e... le affettuose lontananze**, r. Sergio Rossi, i. Lina Sastri, Angela Finocchiaro.
NAZIONALE I - 16.00, 22.00 **Brain Damage (La maledizione di Elmer)**, srh., □
NAZIONALE II - 16.00, 22.00 **Balle spaziali II.**, kom.
NAZIONALE III - 16.30, 22.15 **Kickboxer I. - Il nuovo guerriero.**
NAZIONALE IV - 16.00, 22.00 **La piccola Vera.**
GRATTACIELO - 17.30, 22.15 **Dna formula letale.**
MIGNON - Zaprto.
LJUDSKI VRT - 21.15 **Indiana Jones e l'ultima crociata.** Jutri 21.15 **Oliwer** (ris.)
EDEN - 15.30, 22.00 **La femmina e il piacere**, porn., □□
CAPITOL - 17.00, 22.00 **Senti chi parla**, i. John Travolta.
LUMIERE - Zaprto.
ALCIONE - Zaprto.
RADIO - 15.30, 21.30 **Sesso ad alta quota**, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

KAM PO BENCIN

Danes bodo na Tržaškem obratovale naslednje bencinske črpalke:

AGIP
- Ul. Revoltella
- Nabrežje O. Augusta
- Istrska ul. (nasproti pokopališča)
- Ul. Carducci 4
- Ul. Mulino a Vento 158
- Ul. A. Valerio 1 (univerza)

TOTAL
- Ul. Giulia 2
- Drevored Campi Elisi 1/1
- D'Annunzijev drevored 73
- Miramarski drevored 37
- Miramarski drevored 273
- Nabrežje T. Gulli 8
- Sesljan (drž. cesta 202)

ESSO
- Trg Libertà 10/1
- Ul. Battisti 6 (Milje)

IP
- Ul. F. Severo 2
- D'Annunzijev drevored 38/A
- Ul. Baiamonti 2
- Miramarski drevored 213

CHEVRON
- Nabrežje N. Sauro 14

API
- Ul. F. Severo 2/5

NOČNE ČRPALKE - self service:

FINA - Ul. F. Severo 2/3
ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica
AGIP - Miramarski drevored 49
ESSO - Zgonik (drž. cesta 202)

ČRPALKE NA AVTOCESTAH
(odprte neprekinjeno 24 ur

AGIP
- Devin (sever)
- Devin (jug)

razstave

V Trstu je na ogled vrsta razstav, ki spadajo v okvir pobude »Neoklasicizem - aktualnost in zgodovina Trsta« in ki bodo na ogled do konca decembra.

V Villi Sartorio je na ogled razstava »Neoklasicizem - umetnost, arhitektura in kultura v Trstu«, **v Muzeju Revoltella** pa »Aktualnosti neoklasicizma«. Urnik: vsak dan 10.00-13.00, ob četrtkih in petkih 10.00-22.00, ob nedeljah 10.00-13.00 in 17.00-20.00.

V bivšem anglikanskem templju je na ogled razstava »Potovanje, potniki, neoklasicizem«. Urnik: vsak dan 10.00-13.00 in 17.00-19.00.

V Palači Costanzi bo do 30. t. m. na ogled razstava z naslovom PRIMA DELL' URAGANO. Razstavo je organizirala tržaška letoviščarska ustanova v sodelovanju s Krožkom Maritain. Urnik razstave ob delavnikih od 10. do 13. ure ter od 17. do 20. ure in ob praznikih od 10. do 13. ure.

V občinski razstavni dvorani na Trgu Unità je na ogled razstava »Načrti za cesarja«. Urnik: vsak dan 10.00-13.00 in 17.00-19.00.

V konjušnicah in v nekaterih dvoranah Miramarskega gradu ter v dvorani Franco na Trgu Libertà je na ogled do konca avgusta razstava »Stanovanjska kultura na periferiji cesarstva«. Urnik: vsak dan od 10. do 18. ure.

Na Gradu sv. Justa bo do konca avgusta na ogled razstava ruskega slikarja, kostumista in designerja Ertèja. Urnik: vsak dan od 10. do 19. ure.

Na sedežu letoviščarske ustanove v Miljah je odprta do 31. t. m. razstava "Padri e figli - continuità nell'arte triestina".

Na sedežu letoviščarske ustanove v Sesljanu je do konca avgusta odprta razstava "La grafica della bottega del Tintoretto".

V petek, 17. t. m., je doktoriral na fakulteti za medicino in stomatologijo v Ljubljani

BORIS SALVI iz Doline

Novemu doktorju iz srca voščijo

nona, teta in stric z družinami

AURORA

vabi na naslednja potovanja:

- **od 3. do 10. septembra** - potovanje po ŠPANIJI, cena 900.000 lir
- **od 5. do 12. septembra** - v MOSKVO in LENINGRAD, cena 1.388.000 lir
- **od 8. do 15. oktobra** - potovanje po TUNIZIJI, cena 780.00 lir

Vpisovanje in informacije pri potovalnem uradu AURORA, Ul. Milano 20, tel.; (040) 60261.

mali oglasi

PRODAM nezazidljivo zemljišče na Pesku, približno 1000 kv. m v bližini restavracije Touring. Cenjene ponudbe sprejemamo na tel. št. 818012 ob uri obedov.

PRODAM suzuki J 410, 4x4, letnik '88, v odličnem stanju. Tel. v večernih urah na št. 213059.

SONČNO stanovanje v bližini postaje, 60 kv. m, ugodno prodam. Tel. na št. 418625.

PRODAM dva soda iz kostanjevega lesa po ugodni ceni. Tel. 213059 ob večernih urah.

PRODAM osem rezervoarjev (300 litrov) iz inoxa za vino. Tel. 224383.

50-LETNA upokojenka z višješolsko izobrazbo in znanjem angleščine išče primerno zaposlitev part-time, zjutraj ali popoldne, eventualno tudi kot varuška. Tel. 415495.

PRIDNA šivilja šiva in popravlja nova oblačila. Tel. na št. 220609.

RIBOGOJNICA ZOBEC iz Boljunca obvešča cenjene odjemalce, da je poletna prodaja postrvi že zaključena. Priporočamo se za obisk v jesenski in zimski sezoni.

V STROGEM središču Trsta oddam v najem pokrit parkirni prostor za avto. Ponudbe od 13. do 14. ure na tel. št. (040) 310165.

ELETTOMARKET DELL'USATO - Ul. Rossetti 51, tel. (040) 360654 prodaja barvne prenosne televizorje 15" Grunding po 200.000 lir, ostale modele 16" z vklopko "scart" po 240.000 lir; poleg tega še videoregistratorje Telefunken z daljinskim upravljanjem po 350.000 lir.

FORTUNA

PREIZKUSITE UDOBJE PREJEMANJA NASLOVOV OZ. TEL. ŠT. USTREZNIH PARTNERJEV ZA ZAKON ALI PRIJATELJSTVO **NA DOM**!

Poslužite se FORTUNE, ki vam bo z **RAČUNALNIŠKO OBDELAVO PODATKOV IN FOTOGRAFIJ**, po metodi, ki se v zahodnih državah uporablja že DESETLETJA, odprla pot številnih možnosti.

Nikamor vam ne bo potrebno hoditi - pošljite le naslov z navedbo starosti in izobrazbe in posredovali vam bomo podatke o delovanju z vprašalnikom.

Cene so različne: od 100 do 500 din.

OBRATOVALNICA FORTUNA, p.p. 348, p. 61101 Ljubljana

včeraj - danes

Danes, NEDELJA, 19. avgusta 1990
TEKLA

Sonce vzide ob 6.10 in zatone ob 20.07 - Dolžina dneva 13.57 - Luna vzide ob 4.39 in zatone ob 19.31.

Jutri, PONEDELJEK, 20. avgusta 1990
BERNARD

PLIMOVANJE DANES: ob 3.41 najnižja -63 cm, ob 10.19 najvišja 45 cm, ob 16.02 najnižja -23 cm, ob 21.40 najvišja 44 cm.

PLIMOVANJE JUTRI: ob 4.11 najnižja -64 cm, ob10.45 najvišja 49 cm, ob 16.34 najnižja -29 cm, ob 22.15 najvišja 44 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 23,4 stopinje, zračni tlak 1019,1 mb naraščа, veter 32 km na uro vzhodni severovzhodni s sunki burje 70 km na uro, vlaga 30-odstotna, nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 21,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Mattia Mancuso, Antonio Campagnolo, Suzana Damnjanovic.

UMRLI SO: 80-letna Maria Antonietta Devaleri vd. Piccinino, 53-letni Angelo Rossi, 66-letni Luciano Norbedo, 87-letna Nerina Janussich vd. Chicco, 90-letna Norma Guidi vd. Crecich, 85-letni Giovanni Gioia, 78-letni Vittorio Mazzoni, 89-letna Vittoria Trampus, 72-letni Vladimiro Omari, 88-letni Mauro Rondi.

SLUŽBA LEKARN

Nedelja, 19. avgusta 1990
Dnevna služba - od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30
Ul. Rossetti 33, Ul. Roma 16, Ul. L. Stock 9 (Rojan), Trg Valmaura 11, Trg Goldoni 8, Ul. Belpoggio 4, Ul. Flavia 89 (Žavlje).
Dnevna služba - od 13.00 do 16.00
Ul. Rossetti 33, Ul. Roma 16, Ul. L. Stock 9 (Rojan), Trg Valmaura 11, Ul. Flavia 89 (Žavlje).
Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Trg Goldoni 8, Ul. Belpoggio 4, Ul. Flavia 89 (Žavlje).

ZGONIK (tel. 229373) - od 8.30 do 13.00 in od 13. ure dalje samo po telefonu za najnujnejše primere.

Od ponedeljka, 20., do sobote, 25. avgusta 1990
Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Trg Cavana 1, Trg V. Giotti 1, Largo Osoppo 1 (Greta), Ul. Zorutti 19, Lungomare Venezia 3 (Milje).
OPČINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Trg Cavana 1, Trg V. Giotti 1, Largo Osoppo 1 (Greta), Ul. Zorutti 19, Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24, Lungomare Venezia 3 (Milje).
OPČINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24, Lungomare Venezia 3 (Milje).
OPČINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

LOTERIJA

BARI	14	15	73	51	52
CAGLIARI	7	82	21	81	80
FIRENCE	40	89	15	21	27
GENOVA	18	36	30	46	60
MILAN	37	83	85	19	18
NEAPELJ	20	34	7	83	78
PALERMO	74	11	85	88	8
RIM	11	10	53	43	41
TURIN	30	68	13	33	21
BENETKE	27	59	66	44	42

ENALOTTO

1 1 X 1 X 1 2 1 1 1 X 1

KVOTE:

12 32.289.000.- lir
11 1.409.000.- lir
10 131.000.- lir

nedeljski televizijski in radijski sporedi

RAI 1

9.00 Nadaljevanka: Il mistero delle tre orchidee (r. Mario Ferrero, i. Paolo Stoppa, zadnji del)
10.00 Dokumentarna oddaja: Nel mare degli antichi
11.00 Maša in nabožna oddaja
12.15 Zelena linija
13.30 Dnevnik
13.55 TV igra: Fortunissima
14.00 Film: La caduta dell'impero romano (zgod., ZDA 1964, r. Anthony Mann, i. Sofia Loren, Alec Guinness, Christoper Plummer, 2. del)
15.45 Variete: La Domenica in... degli italiani
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 TV film: Vita dei castelli - Paolo e Francesca (zgod., It., r. Vittorio De Sisti, i. Isabella Goldmann, Vanni Corbellini)
22.10 Zabavna oddaja: Colosseum - Igre z vodo (6. del)
23.10 Športna nedelja poleti
14.00 Nočni dnevnik in vreme
0.10 Film: Plenty (dram., VB 1985, r. Fred Skepisi, i. Meryl Streep, Charles Dance)

RAI 2

9.00 Nan.: Lassie in risanke
10.25 Glasbeni prostor: Carlos Kleiber dirigira Brahmsovo simfonijo št. 2
10.00 Dok.: Mačja privlačnost
11.15 Nan.: I figli dell'ispettore
11.45 Film: Vessillo rosso (dram., ZDA 1934, r. Michael Powell)
13.00 Dnevnik in med. rubrika
13.45 Nadaljevanka: Beautiful
14.30 Nan.: Saranno famosi
15.15 Šport: kolesarstvo (iz Züricha), atletika (iz Kölna) in polo
18.20 Videocomic
18.45 Nanizanka: Le strade di San Francisco
19.45 Dnevnik
20.20 Rubrika: Domenica sprint
20.30 Nanizanka: Hunter
21.20 Film: Il prezzo del pericolo (krim., Fr. 1982, r. Yves Boisset, i. Gerard Lanvin, Michel Piccoli)
23.00 Dnevnik - nocoj in vreme
23.15 Rubrika o protestantizmu
23.45 Miti in osebnosti rocka, popa in jazza
0.20 Film: Super Boy (kom., ZDA 1983, r. Leslie Martinson, i. Gary Coleman)

RAI 3

12.30 Film: Casta diva (biog., It. 1935, r. Carmine Gallone, Marta Eggerth)
14.00 Deželne vesti
14.10 Film: La dama bianca (kom., It. 1938, r. Mario Mattoli, i. Elsa Merlini, Nino Besozzi)
15.25 Popoldne v operi: Vespri Siciliani (Giuseppe Verdi, Riccardo Chailly dirigira Orkester in zbor iz Bologne, pojejo Susan Dunn, Leo Nucci, Veriano Luchetti)
18.35 Rubrika: Domenica gol
18.55 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Videobox
20.30 Film: A ciascuno il suo (dram., It. 1967, r. Elio Petri, i. Gian Maria Volontè, Irene Papas)
22.00 Aktualno: Ve li ricordate? - Giulio Taro (5. del)
22.35 Nočni dnevnik
23.05 Z odra na ekran: Aleksander Nevski Video (Mahler, Jugendorchester, dir. Claudio Abbado)
23.45 Oddaja o kulturi: Fuori orario. Cose (mai) viste

TV Slovenija 1

9.05 Video strani
9.15 Otroška matineja: Živ žav, 10.30 nan. Pet prijateljev (9. epizoda)
10.50 Glasbena oddaja: Zgodbe iz mest - Banja Luka
11.30 Glasbena oddaja: Po domače s Stanko Kovačič
12.00 Kmetijska oddaja
13.00 Video strani
15.55 Nan.: Praški panoptikum (J. Marek, 6. epizoda)
17.00 Dnevnik in poslovne informacije
17.10 Film: Nevestin oče (kom., ZDA 1950, r. Vincente Minnelli, i. Elizabeth Taylor, Spencer Tracy)
18.40 Otroška oddaja: ZBIS - Naslikam tičko (Oton Župančič)
18.50 Risanka in TV okno
19.30 Dnevnik in vreme
20.00 Nadaljevanka: Pozitivna ničla (K. Klarić, r. Milivoj Puhlovski, i. Vladimir Puhalo, 3. del)
20.50 Zdravo
22.10 Dnevnik
22.30 Reportaža o nogometni tekmi: Olimpija-Hajduk
22.55 Glasba: Big Band Minsk

TV Koper

13.45 Nogomet: Lecce-Milan (ponovitev)
15.30 Odbojka - World League (finale za 3. mesto)
18.15 SP v košarki (finale za 7. mesto), vmes TVD Novice
20.00 Oddaja o ribolovu: Fish Eye
20.30 Zgodovina športa po želji: Juke Box
21.00 SP v košarki (finale za 3. mesto), vmes TVD Novice
22.45 Poletni nogomet
23.30 Nogomet: Lecce-Milan (ponovitev)

TV Slovenija 2

10.50 Oddaja za JLA in igrani film
14.00 Šport
16.55 DP v atletiki (iz Sarajeva)
18.30 Glasba: Prljavo Kazalište
19.30 Dnevnik
20.00 Dokumentarna oddaja: Veliki tektonski jarek
20.50 DP v gorskih avtomobilskih vožnjah
22.00 Reportaža z nogometne tekme: Proleter-Crvena zvezda
0.30 Športni pregled (posnetki)

RADIO TRST A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Jutranji koledar; 8.30 Soft music; 9.00 Maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled tiska; 10.00 Mladinski oder: Avtomat (Smiljan Rozman); 10.25 Revival; 11.00 Filmi na ekranih; 11.15 Glasbeni potpuri; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 12.30 Orkestralna glasba; 12.40 Pihalni orkestri; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Antologija humorja; 14.40 Priljubljene melodije; 15.00 Poslušali boste; 15.15 Rock zvezde; 15.40 Priljubljene melodije; 16.00 Počitniški rendez-vous; 16.20 Potpuri; 17.00 Roman: Ljudje ob cesti (Milan Lipovec, 2. del); 17.40 Evergreeni; 18.30 Glasbeni portret Urbana Kodra; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.00 Poročila; 5.00 Koledar; 7.00 Kronika in vreme; 8.05 Radijska igra za otroke; 8.51 Pop rock; 9.05 Pomnjenja; 9.35 Preludij; 10.05 Nedeljska matineja; 10.30 Reportaža; 11.03 Poslušalci čestitajo; 12.00 Na današnji dan; 13.20 Za naše kmetovalce; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Lojtrca; 17.05 Amaterski zbori; 17.30 Humoreska Woodyja Allena; 18.00 Operne melodije; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Glasbene razglednice; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturno; 23.15-4.30 Nočna glasba.

RADIO KOPER (slovenski program)

14.30, 17.30 Poročila; 10.30, 19.00 Radijski dnevnik; 10.00 Sosednji kraji in ljudje: pozdrav, na današnji dan, reportaže, intervjuji, zanimivosti; 11.30 Oddaja za kmetovalce; 12.00 Glasba po željah; 12.30 Aktualno: Primorski dnevnik; 12.45 Oddaja v narečju: Vanka in Tonca; 14.35 Pesem tedna; 15.00 Nedeljski ritem; 15.30 Radio Koper na obisku; 16.30 Lestvica popevk: Vročih deset; 18.30 Nedeljska humoreska; 19.30 Prenos Radia Ljubljana.

RADIO KOPER (italijanski program)

7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 6.00 Jutranja glasba; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.50 Simfonija zvezd; 8.25 Popevka tedna; 9.00 Nedeljska oddaja; 9.30 Superpass; 10.35 Družinsko vesolje; 11.00 Dogodki in odmevi; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Čestitke poslušalcev; 15.00 Poletna oddaja; 17.32 Folk studio; 18.30 Lestvica Long Playing plošč; 19.40 Športna nedelja; 20.00 Nočni program - glasba.

RADIO OPČINE

10.30, 14.30, 16.30 Poročila; 10.00 Jutranji val; 13.00 Oddaja SKD Tabor in knjižnice Pinka Tomažiča; 15.00 Od nedelje do nedelje; 20.30 Nočna glasba.

CANALE 5

8.00 Nanizanka: Simon Templar
9.15 Film: Charlie Chan e il denaro che scotta (krim., ZDA 1946, r. Terry Morse, i. Sidney Toler)
10.45 Nanizanke: L'uomo del mare - La strada, 11.15 Nero Wolfe, 12.00 Ellery Queen - Il falco nero
13.00 Glasbena oddaja: Superclassifica Show
14.00 Nanizanki: Un trio inseparabile, 15.00 Giovani avvocati
15.45 Film: Prudenza e la pillola (kom., VB 1967, r. Fielder Coor, i. David Niven, Deborah Kerr)
17.45 Nanizanke: Infermiere a Los Angeles, 18.45 La baia dei delfini - Il ciclone, 19.45 Love Boat - Il marito non paga
20.30 Nadaljevanka: Nord e Sud (i. Patrick Swayze, James Read, 6. del)
22.30 Nan.: Due come noi
23.35 Film: Prova inammissibile (dram., VB 1968, r. Antony Page, i. Nicol Williamson, Eleanor Fazan)

RETE 4

8.00 Jutrišnji svet
8.30 Nanizanke: Bonanza, 9.30 Due onesti fuorilegge, 10.15 Shane - Una minaccia nella valle
11.00 Film: Botta e risposta (glas., It. 1949, r. Mario Soldati, i. Nino Taranto, Renato Rascel)
13.00 Nanizanke: Joe Forrester - Risposta, 14.00 Hawk l'indiano - Recitare a Broadway, 15.00 Barnaby Jones - Occhio non vede
16.00 Nadaljevanka: Washington a porte chiuse
17.45 Film: La rivolta di Haiti (pust., ZDA 1952, r. Jean Negulesco, i. Dale Robertson, Anne Francis)
19.30 Nan.: Attenti a quei due - Leggere e distruggere
20.30 Nogomet: prijateljska tekma Cesena-Inter
22.30 Film: I quattro inesorabili (vestern, It. 1965, r. Primo Zeglio, i. Adam West, Robert Hundar)
0.20 Filmske novosti
0.25 Nanizanki: Cannon - bersaglio mobile, 1.25 Barnaby Jones

ITALIA 1

7.00 Otroška oddaja
10.30 SP v košarki (finale)
12.30 Nanizanka: Benson
13.00 Tednik: Grand Prix
14.00 Poletni nogomet
14.30 Nanizanki: Choper Squad, 15.30 Mork & Mindy
16.00 Otroški spored: Bim bum bam, vmes nan. in risanke
18.00 Nanizanka: Il mago
19.00 Risanke
20.30 Variete: Drive in Story
22.30 Festivalbar '90
23.05 Film: I vicini di casa (kom., ZDA 1981, r. John G. Avildsen, i. John Belushi)
0.45 SP v košarki (finale)

ODEON

8.30 Nanizanke: Captaine Nice, 9.30 Le spie, 10.30 Quattro in amore
13.00 Rubrika o zdravju
13.30 Film: Goldrake addio
15.00 Nanizanka: Il supermercato più pazzo del mondo
15.30 Film: Girandola (kom., ZDA 1938, r. Mark Sandrich, i. Ginger Rogers)
17.00 Nanizanki: Gli inafferrabili, 18.00 Doc Elliot
19.00 Filmi in risanke
20.00 Nan.: Flash Gordon
20.30 Film: La strada della felicità (kom., ZDA 1948, r. King Vidor, i. James Stewart, Paulette Goddard)
22.30 Film: Dogs in Spacce (pust., Avstral. 1986, r. Richard Lovenstein, i. Michael Hutchence, Saskia Post)

TMC

10.00 Risanke: Snack
12.00 Papežev blagoslov
12.15 Dokumentarec: Il sovrano delle montagne
13.15 Film: Gli uomini della città dei ragazzi (dram., ZDA 1941, r. Norma Taurog, i. Spencer Tracy)
15.10 VN v atletiki (iz Kölna)
17.45 Film: La leggenda di Valentino (dok., ZDA 1961, r. Saul Turell, i. Rodolfo Valentino)
19.00 Nanizanka: Tuono blu
20.00 TMC News
20.30 Film: Il mio scopo è la vendetta (dram., ZDA 1981, r. William Freut, i. Perry King, Tisa Farrow)
22.15 Odlomki iz varietaja Ladies & Gentlemen
23.00 Dok.: Sinji planet
24.00 Film: Dolce, dolce Rachel (dram., ZDA 1971, r. Alex Dreyer, i. Stefanie Powers)

TELEFRIULI

12.00 Rubriki
13.00 Nan.: L'albero delle mele
13.30 Film: Corsari della terra (dram., r. Tay Garnett, i. Alan Ladd)
15.00 Film: Iperventilazione (r. Bruno Soldini)
17.00 Nanizanke: Il brivido e l'avventura, 17.30 Skag, 18.30 L'albero delle mele, 19.00 Riuscirà la nostra carovana a...
19.30 Poletni šport
20.00 Rubrika: Voglia d'estate
20.30 Musical: Cyrano (r-i. Gigi Proietti, 2. del)
22.30 Poletni šport
23.00 Nanizanka: Navy
24.00 V Francinem salonu

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dnevnik in šport
20.30 Zadnje vesti in šport

ponedeljkovi televizijski in radijski sporedi

RAI 1

9.00 Nadaljevanki: Una cascata d'oro (1. del), 9.30 Santa Barbara
10.15 Film: Non è vero... ma ci credo (kom., It. 1952, r. Sergio Grieco, i. Peppino in Titina De Filippo)
11.55 Vreme in kratke vesti
12.05 Nanizanka: Hooperman
12.30 Dok.: Juha in lešniki
13.30 Dnevnik - tri minute
14.00 Variete: Ciao fortuna
14.15 Film: I figli del deserto (kom., ZDA 1934, r. William Seiter, i. Stan Laurel, Oliver Hardy)
15.20 Mladinska oddaja: Big!
16.20 Nad.: Marco Visconti
17.25 Nogometni turnir Baretti
19.15 Poletje v San Martinu
19.40 Almanah, vreme in dnevnik
20.40 Film: Il genio della rapina (krim., ZDA 1972, r. Richard Brooks, i. Warren Beatty, Goldie Hawn)
22.40 Dnevnik
22.50 Accardo izvaja Mozarta
23.30 TV film: Inchiesta sulla morte di Biko (r-i. Albert Finney), vmes (24.00) dnevnik in vreme

RAI 2

9.00 Nanizanka: Lassie in risanke
9.50 Nanizanka: La mia terra fra i boschi
10.15 Dokumentarec: Boj za preživetje
10.35 Rubrika o židovski kulturi
11.05 Nanizanka: Monopoli
11.55 Nadaljevanka: Capitol
13.00 Dnevnik in gospodarstvo
13.30 Nadaljevanka: Beautiful
14.15 Nanizanka: Saranno famosi
15.00 Variete: Ghibli
16.35 Film: Senso (dram., It., r. Luchino Visconti)
18.30 Dnevnik - športne vesti
18.45 Nanizanka: Le strade di San Francisco
19.45 Dnevnik in šport
20.25 Nagometni turnir Baretti
22.15 Dnevnik - nocoj in vreme
22.25 Opera: Cavalleria rusticana (Mascagni, poje Placido Domingo, r. Franco Zeffirelli)
23.40 Dnevnik, vreme in horoskop
23.55 Film: Margherita della notte (dram., Fr. 1955, r. Claude Autant-Lara, i. Yves Montand)

RAI 3

11.50 Film: Ettore Fieramosca (dram., It. 1938, r. Alesandro Blasetti, i. Gino Cervi)
13.15 Veliki interpreti: Arturo Benedetti Michelangeli izvaja Chopinovo sonato v b-molu op. 35
14.00 Deželne vesti
14.10 Dokumentarec: Veliki planet - Ledena doba
15.05 Nan.: Vita col nonno
16.10 Nogometni turnir Meazza Under 16 (iz Selvina)
17.30 Drobci
18.10 Poletje Magazine 3
18.45 Športna rubrika: Derby
18.55 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti in Drobci
20.00 Dokumentarec: Divja lepota
20.30 Variete: Blob. Di tutto di più
21.25 Dnevnik - nocoj
21.30 Film: Ultimo tango a Zagarol (kom., It. 1973, r. Nando Cicero, i. Franco Franchi, Gina Rovere)
23.05 Tednik: Volta pagina estate, vmes (23.50) nočni dnevnik
1.50 Italija pred 50 leti: Židje in Italija med vojno

TV Slovenija 1

9.00 Spored za otroke in mlade: Nina in Ivo - Veliko dežnikov, 9.15 nan. Alice in njena družčina
9.30 Utrip in Zrcalo tedna
10.15 Mladinski pevski festival Celje '81
10.45 Video strani
14.25 Video strani
14.35 Zdravo (pon.)
15.55 Poletna noč (pon.)
18.00 Dnevnik in poslovne informacije
18.10 Mozaik. Utrip in Zrcalo tedna
18.40 Spored za otroke in mlade: Radovedni Taček - Smuči, 18.50 Cvetlične zgodbe
19.05 Risanka in TV okno
19.30 Dnevnik in vreme
20.00 TV drama: Beg iz nadaljevanke (M. Skala in H. Bočan, r. H. Bočan)
21.25 Gruzijski komorni orkester (Gluk, Rossini)
22.00 Dnevnik in vreme
22.20 Poletna noč, vmes nanizanka Pri Huxtablovih, nad. Sin z otoka ter dokumentarec Miss SZ
0.25 Video strani

TV Koper

13.45 SP v košarki (finale za 1. mesto)
15.30 SP v košarki (finale za 5. mesto)
17.30 Nogomet: Cesena-Inter (ponovitev)
19.00 Odprta meja
19.30 TVD Stičišče
20.00 Zgodovina športa po želji: Juke Box
20.30 SP v košarki (finale za 5. mesto)
22.15 TVD Novice
22.30 SP v košarki (finale za 1. mesto, ponovitev)
24.15 Odbojka: Beach Volley - Turnir v Cerviji

TV Slovenija 2

17.00 Poskusni satelitski prenosi
17.30 SP v košarki (finale)
19.00 Dokumentarna oddaja: Neznani Zadar
19.30 Dnevnik
20.00 Zabavnoglasbena oddaja
20.50 Dokumentarna oddaja: Po sledeh napredka
21.20 Igre brez meja
23.15 Poskusni satelitski prenosi

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00, 23.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.10 Na počitnice; 8.40 Slovenska lahka glasba; 9.10 Igre o našem pesništvu: Češnjevi cvetovi (Mirko Mahnič); 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega repertoarja; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Morje - včeraj, danes, jutri; 12.20 Orkestri; 12.40 Sovodenjski nonet; 13.20 Melodije; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.10 Poletni mozaik; 16.00 Spomini Staneta Kavčiča; 16.40 Orkestri; 17.10 Klasični album: teden P.I. Čajkovskega; 18.00 Aladinova svetilka; 18.30 Znani ansambli; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Popotovanje; 8.30 Lepljenka; 8.50 Izberite pesmico; 9.05 Z glasbo v dober dan; 9.35 Za goste iz tujine; 11.05 Izbrali smo; 12.10 Ansambli; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Glasba; 13.30 Radio danes; 13.38 Do 14.00; 14.05 Enajsta šola; 14.20 Mladi glasbeniki; 14.40 Merkurček; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Melodije; 17.00 V studiu; 18.05 Godbe; 18.25 Zvočni signali; 19.35 Lahko noč otroci; 19.45 Studio 26; 20.00 Sotočja; 21.05 Zaplešite; 22.00 Zrcalo; 22.30 Melodije; 23.05 Literarni nokturno.

RADIO KOPER (slovenski program)

7.30, 13.30, 19.00 Dnevnik; 14.30, 16.30 Poročila; 6.00 Glasba: 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutranjik in ceste; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.35 Kulturni servis; 13.00 Na valu Radia Koper; 13.15 V podaljšku; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Interna »52«; 18.35 Glasbene želje; 19.00 Radio Lj.

RADIO KOPER (italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 14.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovina; 6.50 Simfonija zvezd; 7.35 Poletna oddaja; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vsega po nekaj; 9.00 Okoli sveta; 9.15 Clic; 9.35 Popevka po želji; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Superpass; 10.35 Družinsko vesolje; 11.00 Knjižne novosti; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Čestitke; 14.40 Pesem tedna; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Poletna oddaja; 16.00 Igre; 16.20 Poletje v živo; 17.00 Kultura in šola; 17.05 Hot hits; 18.00 Mixage; 18.30 Najlepše popevke; 19.00 Souvenir d'Italy; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 8.00 Glasba; 10.00 Dobro jutro; 12.00 Pogovor z odvetnikom in Ostali Trst (pon.); 19.30 Potujte s Putnikom; 20.30 Loža v operi.

CANALE 5

8.00 Nanizanke: Simon Templar, 9.00 Marcus Welby M.D., 9.55 Un dottore per tutti
10.30 Aktualno: Forum
11.15 Kviza: Doppio slalom, 11.45 O.K. Il prezzo è giusto
12.45 Superclassifica Show Story
13.45 Film: Femmina ribelle (dram., ZDA 1956, r. Raoul Walsh, i. Jane Russell, Richard Egan)
15.20 Nanizanke: Dalle nove alle cinque - I sogni son desideri, 15.50 Mannix, 16.50 Diamonds, 17.55 Mai dire si, 18.55 Top Secret - Un affaruccio delizioso
19.50 Kviz: Quel motivetto...
20.30 Film: Il segno del potere (dram., VB 1974, r. P. Hunt, i. Roger Moore, Susannah York)
23.40 Nan.: Charlie's Angels - Pensiero d'angelo
23.25 Variete: Maurizio Costanzo Show
0.55 Film: El Alamein (vojni, It. 1957, r. Guido Malatesta, i. Fausto Tozzi, Rossana Rory)

RETE 4

8.10 Nanizanka: Bonanza
9.10 Film: Amore e chiacchiere (kom., It. 1957, r. A. Blasetti, i. Vittorio De Sica)
11.00 Nad.: Aspettando il domani, 11.30 Così gira il mondo
12.00 Nanizanka: Lou Grant
12.45 Otroška oddaja: Ciao ciao in risanke
13.40 Nad.: Sentieri
14.30 Nan.: Falcon Crest
15.30 Nadaljevanke: Amandoti, 17.00 Andrea Celeste, 18.30 La valle dei pini
19.00 Nan.: General Hospital
19.30 Nad.: Febbre d'amore
20.30 Nanizanka: Colombo - L'uomo dell'anno
22.20 Film: Un grido lontano (fant., Kan., 1984, r. John Hough, i. David Carradine)
13.55 Nanizanki: Cannon, 0.55 Barnaby Jones

ITALIA 1

8.30 Nanizanke: Superman, 9.00 Ralph Supermaxieroe, 10.00 Boomer, cane intelligente
10.30 SP v košarki (finale)
12.30 Nanizanke: 12.30 Benson, 13.00 Tre cuori in affitto, 13.30 Appartamento in tre, 14.05 Starsky & Hutch, 15.05 Giorni d'estate
15.20 DeeJay Beach in Ibiza
16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes nanizanka Teneramente Licia in risanke
18.00 Nanizanke: Batman - Un piano faraonico, 18.30 Supercopter - Furto nucleare, 19.30 Casa Keaton
20.00 Risanke
20.30 Film: Bikini Shop (kom., ZDA 1987, r. D. Wechter, i. Michael D. Wright, Bruce Greenwood)
22.30 Nanizanki: I Robinson, 23.00 Cin Cin - Come pagare un debio
23.35 Na meji športa
0.05 SP v košarki (finale, pon.)
2.05 Nanizanka: Benson

ODEON

9.30 Nan.: Captain Nice
12.30 Filmske novosti
13.00 Risanke in nan. Heidi
15.00 Nan.: Il supermercato più pazzo del mondo
15.30 Film: Un segreto per sempre (dram., ZDA 1986, r. Gilbert Cates, i. Lindsay Wagner)
17.00 Nanizanki: Gli inafferrabili, 18.00 Doc Elliot
19.00 Filmi in risanke
20.00 Nan.: Flash Gordon
20.30 Film: Frustrazione (srh., ZDA 1972, r. Robert Fuest, i. Vincent Price)
22.15 Film: La guerra dei mutanti (fant., ZDA 1987, r. Tim Kincaid, i. Mary Fahey)
23.45 Nan.: Quinta dimensione - Serata fantastica

TMC

12.00 Risanke: Snack
12.30 Nanizanka: Mago Merlino
13.00 Športne vesti
13.30 Dnevnik
13.45 Nadaljevanka: Anarchici grazie a Dio
15.00 Film: Un'estate in campeggio (kom., ZDA 1978, r. Lawrence Goldfarb, i. Whit Reichert)
16.50 Risanke: Snack
18.00 Nanizanke: Lui, lei e gli altri, 18.30 Segni particolari, genio, 19.00 Petrocelli
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Film: Zeppelin (krim., VB 1971, r. Etienne Perier, i. Michael York, Elke Sommer)
22.20 Dok. oddaja: Tajnosti in skrivnosti
22.50 Vesti in šport
24.00 Film: Bikini a Bimini (pust., ZDA 1982, r. George Stapleton, i. Rick Guinn)

TELEFRIULI

12.00 Risanke in rubrika
13.00 Nan.: L'albero delle mele
13.30 Film: La città della paura (pust., r. Sidney Lanfield, i. Dick Powell)
15.00 Nanizanki: Navy, 16.00 Police News
17.00 Risanke
18.30 Nanizanki: L'albero delle mele, 19.00 Riuscirà la nostra carovana a...
19.30 Dnevnik
20.00 Rubrika: Voglia d'estate
20.30 Nanizanki: Skag, 21.30 Mister Horn
22.30 Nočne vesti
23.00 Nanizanka: Navy
24.00 V Francinem salonu

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi
23.45 Dogodki in odmevi

Turistična reka na povratku

Gost promet tudi na Goriškem vendar brez gneče na meji

Je najbolj kritično obdobje poletnega selitvenega vala mimo? Po gneči in nepreglednih kolonah na cestah na Tržaškem, po izredno gostem prometu na avtocesti v smeri Benetk in ne zadanje po reki motoriziranih avtomobilistov, ki se je včeraj popoldne in tudi v večernih urah pretakala skozi dva mednarodna mejna prehoda na Goriškem, lahko sodimo, da je glavni turistični val na povratku že mimo. Vendar je bilo včeraj popoldne opaziti tudi drugačne znake. Poleg turistov, ki so zaključili svoj dopust in so se včeraj vračali in poleg številnih jugoslovanskih državljanov na začasnem delu v državah zahodne Evrope, je bilo včeraj opaziti, zlasti na mednarodnem mejnem prehodu pri Štandrežu tudi močan val avtomobilistov namenjenih v Jugoslavijo. Gre za avtomobiliste, ki se, kot kaže, šele odpravljajo na letovanje.

Promet na mednarodnem mejnem prehodu je bil včeraj popoldne zelo gost in je ob konicah, zlasti na izstopu, skoraj dosegel stanje pred dnevi, ko smo na tem prehodu prvič zabeležili skoraj tri kilometre dolgo vrsto.

Živahen promet v obeh smereh so včeraj popoldne imeli tudi pri Rdeči hiši.

Pri vstopni postaji na avtocesto pri Moščenicah do večernih ur ni bilo dolgih vrst in dolgotrajnega čakanja, pač pa se je promet, kakor so nam povedali v vodstvu družbe Autovie Venete začel gostiti in ustavljati v smeri proti Benetkam, kjer je bilo pred Mestrami skoraj trideset kilometrov vrste.

Zadeva je povsem razumljiva, saj je to točka skozi katero se usmerja celoten val iz Jugoslavije, Avstrije pa tudi iz turističnih krajev naše dežele.

Kritično stanje naj bi trajalo do nočnih ur. Poročil o težkih prometnih nesrečah ni.

Po informacijah prometne policije na državnih in pokrajinskih cestah na Goriškem včeraj ni bilo zastojev, pač pa za danes pričakujejo spet gnečo na cestah proti Gradežu, ki naj bi ga danes obiskalo okrog petdeset tisoč nedeljskih kopalcev.

Gnečo in zastoje je pričakovati zlasti v večernih urah, kar bi seveda kazalo upoštevati.

Živahen promet pa bo po vsej verjetnosti, ne samo v smeri obmorskih turističnih krajev. Tako stanje je pričakovati tudi v smeri proti Karniji in Kanalski dolini.

Trattoria Gostilna 1870 Devetak

Gostilna DEVETAK na Vrhu obvešča cenjene goste da spet redno posluje in se priporoča.

Umrl je dr. V. Garsia

Jutri popoldne bodo v Cuneu pokopali dr. Vincenza Garsio, vladnega komisarja v avtonomni pokrajini Trento in nekdanjega goriškega prefekta. Umrl je za neozdravljivo boleznijo.

Pokojnik se je rodil pred petinpetdesetimi leti v Catanii na Siciliji in se posvetil študiju jusa. Leta 1960 je nastopil službo pri civilni upravi ministrstva za notranje zadeve in zatem stalno napredoval in opravljal vrsto odgovornih funkcij, tako v Rimu, kakor v drugih krajih. Leta 1986 je prevzel mesto Prefekta v Gorici in to nalogo opravljal do začetka letošnjega leta, ko je odšel na novo službeno dolžnost na Tridentinsko. Imenovan je bil namreč za vladnega komisarja pri avtonomni pokrajini.

V času službovanja v Gorici je pokazal dokašnje zanimanje in razumevanje za vprašanja sožitja med večinskim in manjšinjskim narodom in za potrebe slovenske narodnostne skupnosti. Nekajkrat je bil tudi na obisku v slovenskih občinah, ob najrazličnejših priložnostih.

Zanimiva raziskovalna akcija Kraških krtov

Spustili so se v vodnjak na vrtu rubijskega gradu

Kraški krti so v zadnjem času njihovo raziskovalno dejavnost razširili tudi na pregledovanje vodnjakov ob vznožju kraške planote. Radi bi namreč z ugotavljanjem kemičnih in drugih lastnosti vode ugotovili kolikšna je povezanost z vodnimi viri, ki prihajajo na dan v Doberdobskem jezeru. V zadnjih nekaj tednih so se tako spustili v štiri vodnjake na območju Gabrij in Rubij. Zadnjo nedeljo so se spustili v grajski vodnjak v Rubijah.

Prve ugotovitve so izredno zanimive in so spodbuda za nadaljnje raziskave.

Tako so ugotovili, da je vodnjak v gradu globok nad šestindvajset metrov in da je v njem dobre štiri metre vode. Vodnjak je po vsej verjetnosti še globlji, saj je na dnu kar precej kamnov in drugega materiala, ki ga bo treba dvigniti. Zanimiv je podatek o izredno nizki temperaturi vode. Ob prvem spustu, prejšnjo nedeljo, je bila temperatura plus 10,7 stopinje. Vzeli so precej vzorcev vode, vendar podatkov kemične analize še nimajo. Voda je na pogled izredno čista in prozorna. Prav razmeroma nizka temperatura vode in pa dejstvo, da se voda na dnu vodnjaka zelo hitro čisti, kaže na zelo verjetno prisotnost večjega podzemnega bazena (jezera), iz katerega se napaja tudi vodnjak v gradu. Prve ugotovitve izključujejo tudi možnost povezanosti vodnjaka z Vipavo.

Raziskave bodo seveda nadaljevali. Presenetljiv podatek, ki so ga dobili ob aniliziranju vzorcev vode iz treh vodnjakov v Gabrjah (dva sta v Gornjih Gabrjah, eden pa pri gabrski cerkvi) je neobičajna visoka koncentracija kalcita. Koncentracija je približno štirikrat, do petkrat večja kakor je običajna koncentracija te rudnine v podtalnici na območju krasa. Zadevi bodo skušali priti do dna z novimi analizami.

Pred jesenjo nameravajo jamarji, ki delujejo v odseku kraških krtov nadaljevati z raziskavami v Doberdobskem jezeru.

Spet »Attimo fuggente«

Prireditelji letošnjega filmskega pregleda Amidei na goriškem gradu so po petkovem rekordnem obisku - film si je kljub močni nevihti ogledalo preko 500 oseb - sklenili, da bodo jutri, vedno ob 21. uri ponovili film »L'attimo fuggente«. Film je že pozimi zabeležil izjemen odziv publike v italijanskih in tudi goriških kinodvoranah. Prav ta film je očitno najresnejši kandidat za osvojitev nagrade občinstva.

Drevi bo na sporedu še zadnji film letošnjega pregleda osmih filmov, ki se bodo borili za osvojitev lovorike najboljše scenske postavitve. Gre za Morettijev film "Palombella rossa", ki so ga prvič prikazali na Beneškem festivalu. Film govori o vaterpolu in krizi KPI, dveh na prvi pogled popolnoma različnih si stvareh, ki jih je znal Nanni Moretti uspešno povezati. Film, ki sicer pripoveduje o avtorjevih stiskah in življenjskih dilemah, traja 87 minut.

Cesarsko slavje v Jasihu

V Jasihu se bo danes zaključilo dvodnevno slavje ob obletnici prihoda na prestol avstro-ogrskega cesarja Franca Jožefa. V pravem mittelevropskem vzdušju bo ob 10.30 nastopila na Trgu Libertà v Krminu godba na pihala iz Haimburga (Avstrija). Ob 11. uri bo v stolni cerkvi maša za Evropo, ob 12. uri pa slavnostni govori.

V popoldanski urah se bo praznovanje preselilo v Jasih. Ob 15.30 bo na prireditvenem prostoru ponovno nastopila godba na pihala iz Haimburga, ob 16.30 pa godba z Dobrovega. Glavna slovesnost bo ob 18.00.

Pridržana prognoza

Hude telesne poškodbe je v prometni nesreči zadobil 27-letni Stefano Agosto iz Pierisa, Ul. Don Minzoni 12. Prepeljali so ga v bolnišnico na Katinari s strogo pridržano prognozo. Agosto je bil ranjen v trčenju med motorjem kawasaki 750, ki ga je sam upravljal, in avtomobilom poljske registracije. V nesreči, ki se je zgodila na cesti proti kopališču v Štarancanu, sta bili ranjeni še dve drugi osebi.

izleti

SPDG rekreacija prireja 25. in 26. t. m. dvodnevni izlet na Storžič. Odhod s Travnika v soboto, 25. t. m., ob 13. uri.

kino

Gorica

GORIŠKI GRAD (Pregled Amidei) 21.00 »Palombella rossa«. Jutri ob 21.00 »L'attimo fuggente« (ponovitev).

VERDI 16.00-22.00 »Ho vinto la lotteria di Capodanno«.

VITTORIA 16.00-22.00 »Nightmare 5 - Il mito«. Prep. ml. pod 14. letom.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Al Moro - dr. Alesani — Trg De Amicis 10 — tel. 530268.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Centrale - dr. Monodutti — Trg della Repubblica 26 — tel. 410341.

DEŽURNA LEKARNA V DOBERDOBU
Pri jezeru — Farmacia al Lago — Vrtna ulica 2 — tel. 78300.

pogrebi

Jutri v Gorici: ob 9.30 Paolino Greatti iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče, ob 10.15 Palmira Sambo, vd. Jankr iz splošne bolnišnice v Tržič, ob 11. uri Teresa Gromo iz bolnišnice sv. Justa v cerkev v Stražicah in na glavno pokopališče, ob 12.30 Paulina Famea, vd. Spangher iz bolnišnice sv. Justa na glavno pokopališče.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

Olge Pirih vd. Terpin

se toplo zahvaljujemo g. župniku, zboru Briški grič, sekciji VZPI in vsem, ki so žalovali z nami.

Hči in sinovi z družinami

Števerjan, 19. avgusta 1990

Z gorskim kolesom v Pariz in spet nazaj

V torek se bo 19-letni Paolo Pahor iz Gorice, sicer raznašalec našega dnevnika, sam podal s svojim kolesom mountain bike atala na 3 tisoč kilometrov dolgo pot do Pariza in nazaj preko Stuttgarta in Münchna. Pahor, ki pomaga očetu v prodajalni avtomobilskih potrebščin na Trgu Cavour v Gorici, je že lani uspešno prevozil pot do Rima (na sliki na Trgu Navona) in nazaj. Letos se je odločil za daljšo pot, saj želi obiskati prijatelje v Parizu. Že dobre tri mesece pridno trenira za enomesečno potovanje po Srednji Evropi.

Zaradi ropotanja ure v zvoniku in zvonjenja

Števerjanski župnik bo moral v torek pred okrajnega sodnika

Števerjanski župnik g. Anton Lazar bo moral v torek zjutraj na preturo. Udarjanje ure v cerkvenem stolpu naj bi namreč motilo goste v bližnjem Golf hotelu. Prav tako naj bi goste motilo zvonjenje.

Udarjanje betice ob zvon naj bi povzročalo hrup, ki presega po zakonu določene decibele. Ti naj bi v nočnih urah ne presegali 40, podnevi pa 65 decibelov.

Kako bo odločil sodnik? Treba bo pač počakati do torka, ali pa morda še dlje.

Zadeva, ki jo bo moral rešiti sodnik, je stara že kakšno leto. G. Lazar nam je dejal, da so prošnjo lastnika hotela, ki je opozoril na pritožbe gostov, že doslej upoštevali s potrebno pozornostjo. Tako so celo preložili (za eno uro) jutranje zvonjenje. Vendar se zdi, da tak ukrep menda še ni bil dovolj. Novi predlog upravitelja Golf hotela, naj bi v času od 21. ure do 7. ure izklopili mehanizem, ki bije ure, so na seji župnijskega sveta zavrnili.

Odtod menda odločitev druge strani, da zadevo prepusti sodišču. Ropot iz zvonika naj bi namreč vznemirjal goste in s tem povzročal, posredno, gmotno škodo. Nekateri od gostov naj bi, po nepotrjenih vesteh, menda odpotovali predčasno, drugi spet naj bi odpovedali že rezervirane sobe.

Spor med župnikom in župnijskim svetom ter upravitelji hotela naj bi se zaostril v zadnjem mesecu.

Kakor izhaja iz tiskovnega poročila sekcije Slovenske skupnosti v Števerjanu, so se s sodnim postopkom proti g. Antonu Lazarju ukvarjali člani sekcije SSk na izredni seji, ki je bila 17. t. m.

V poročilu med drugim piše da je "števerjanski župnik pred časom sklical župnijski svet in nato v cerkvi izvedel anketo, kjer so se vsi izrekli proti prekinitvi tako zvonjenja, kot bitja ure. Sekcija Slovenske skupnosti meni, da tolmači želje ogromne večine števerjanskih prebivalcev, da se stoletni običaji in navade ohranijo in zato izraža vso podporo župniku, obenem pa izraža ogorčenje nad takim sodnijskim postopkom in pričakuje od sodnih oblasti, da upoštevajo voljo in želje večine prebivalstva."

V Golf hotelu, ki je tako rekoč pod zvonikom števerjanske cerkve so v zadnjem času prenočevale mnoge znane osebnosti iz političnega in kulturnega življenja. Pred dvema letoma se je tu ustavil tajnik socialistične stranke Craxi, znani napovedovalec Maurizio Costanzo in mnogi drugi.

Požar v centrali

Nevihta, ki je prizadela pretežni del goriške v petek, nekaj po 20.30 je ponekod povzročila tudi precej škode, presenetila pa je tudi turiste v gradeški laguni.

Največ škode je nevihta povzročila v transformatorski postaji ustanove ENEL pri Foljanu, kjer je strela zanetila požar. Za približno četrt ure je na širšem območju prišlo tudi do izpada električne energije.

Tržiški in goriški gasilci so se trudili kar nekaj ur, da so ukrotili skoraj dvajset metrov visoke plamene. Gašenje je bilo zelo zahtevno, saj je gorelo posebno olje. Poseg so zaključili šele včeraj popoldne. Škode je po prvih in nepopolnih ocenah za nekaj deset milijonov lir.

Močan veter, ki je spremljal nevihto, je ponekod lomil veje in upogibal televizijske antene, vendar hujših posledic ni bilo. Nevihta je prinesla prijetno osvežitev, predvsem pa precej padavin, česar se najbolj veselijo kmetje, saj so se na presušenih in sonca ožganih njivah že začeli kazati vidni znaki suše.

Dež je prišel kot naročen tudi vinogradnikom, kjer je grozdje že v fazi zorenja in je prisotnost vlage v zemlji odločilnega pomena za kakovost in količino pridelka.

KAT001/1

SLOV impex s.r.l.

katoliška knjigarna

TRAVNIK 25 - GORICA

Tel. (0481) 531407

UPRAVA SLOVIMPEX

NUDIMO VAM VSE ŠOLSKE POTREBŠČINE ZA UČENCE IN DIJAKE

BOGATA IZBIRA PISARNIŠKIH POTREBŠČIN

KNJIGARNA Z NAJNOVEJŠIMI SLOVENSKIMI KNJIGAMI

BOGATO ZALOŽENA TRGOVINA Z DEVOCIONALIJAMI IN VSEMI NABOŽNIMI PREDMETI

ŠOLSKI UČBENIKI S POSEBNIMI POPUSTI

Pri Moraru našli truplo kolesarja

V neposredni bližini Morara, v Ulici dei Campi, so včeraj zgodaj popoldne našli truplo 85-letnega Alipia Donde iz Morara. Ležalo je v jarku, kjer je bilo kakih trideset centimetrov vode. Zraven je bilo kolo. Na kraj je prispela obhodnica prometne policije, saj je sprva kazalo, da gre za prometno nesrečo, čeprav primer še ni v celoti pojasnjen.

Zdi se, da je Donda, ki je bil s kolesom namenjen v bližnjo njivo, nerodno padel in pri tem udaril z glavo ob betonski rob. Našli pa so ga z zgornjim delom telesa v vodi.

Možno je tudi, da je možakarja obšla slabost in je padec posledica takega stanja. Dogodek se je pripetil v prvih popoldanskih urah.

13. avgusta 1950 so v Gorico prišli okoličani in pokupili vse metle

Nad 5.000 Slovencev je prebilo mejo

Nekam tiho je mimo nas šla zanimiva obletnica. V mislih imam 40. obletnico tistega 13. avgusta 1950, ko je v Gorico skozi takrat zaprto mejo pridrvelo okrog 5.000 prebivalcev sosednega jugoslovanskega območja, jo dobesedno preplavilo in od zaprepaščenih trgovcev zahtevalo, da odpro svoje trgovine. Novopečeni jugoslovanski državljani so od trgovcev poleg osnovnih živil zahtevali nekaj čisto nepričakovanega: metle. Tisti vdor čez mejo je v tukajšnji kroniki ostal znan kot "pohod metel".

Meja med Italijo in Jugoslavijo na našem ozemlju je takšna postala 15. septembra 1947, ko so angloameriške čete del ozemlja bivše cone A prepustile Italiji, drug del pa Jugoslaviji. Tako je namreč določala mirovna pogodba z Italijo. Vsa cona B, ki jo je že prej upravljala jugoslovanska vojska, je prišla v sklop Jugoslavije. V jugoslovansko državo so prišla tudi zajetna območja cone A, ki jo je dotedaj upravljala Zavezniška vojaška uprava. Sem so sodili Kras, spodnji del Vipavske doline, Brda in Soška dolina. Sem so sodila tudi takratna predmestja Gorice, t.j. Solkan, Kromberk, Loke, Ajševica, Rožna dolina, Šempeter in Vrtojba. V dneh pred razmejitvijo so ameriški vojaki obmejne palice marsikje zakoličili na tak neroden način, sredi mirenskega in goriškega pokopališča in sredi nekega kmečkega dvorišča na Rafutu, da so slike tistih dni še danes predmet atrakcije.

Že kaj kmalu je bil odprt mejni prehod pri Rdeči hiši, ki je dolgo časa ostal edini prehod med Italijo in Jugoslavijo na goriškem območju. Za potovanje v Jugoslavijo smo italijanski državljani potrebovali jugoslovanski vizum, prav tako so jugoslovanski državljani morali imeti vizum, če so hoteli priti v Italijo. Prehod čez mejo ni bil lahek in enostaven. V glavnem so čez njo hodili ljudje, ki so imeli trgovske posle, v veliko manjši meri pa ljudje, ki so imeli na eni ali drugi strani meje sorodnike. Obisk le-teh ni bil najbolj enostaven, saj so takrat Jugoslovani, tudi zaradi tega, ker so imeli opravka s kominformom, zelo pazljivo gledali kdo vse gre čez državno mejo. Jugoslovanski konzularni predstavnik je v tistih letih prihajal enkrat tedensko v Gorico, da bi sprejemal prošnje tukajšnjih državljanov za jugoslovanski vizum. Konzularni predstavnik je ob takšnjih obiskih najel posebno sobo v hotelu Pri zlatem jelenu in tam sprejemal prosilce.

S trgovino čez mejo so se že takrat ukvarjali predvsem slovenski trgovci. Marsikomu pa tukajšnje ustanove niso rade ustregle. Če si takrat hotel potovati v tujino s svojim avtomobilom, si moral imeti mednarodni triptih. Tega je pri nas izdajal italijanski avtomobilski klub. Dobil pa si ga le, če si bil član ACI. Ker pa so takrat v goriškema avtoklubu vedrili italijanski nacionalisti (če me spomin ne vara je takrat predsednik bil neki danes že upokojeni inženir, ki se še vedno skoro vsak teden zaganja v Goriške Slovence) niso Slovencev hoteli sprejeti med člane. Zaradi tega so se morali nekateri tukajšnji slovenski trgovci včlaniti v avstrijski avtoklub v Celovcu, da so tam dobili mednarodni triptih, pa čeprav za avto z italijansko registracijo.

Ljudje starejše in srednje generacije se še dobro spominjajo, kakšen je bil takrat v Gorici odnos do Slovencev. V februarju 1948 je bila s silo prekinjena Prešernova proslava v Trgovskem domu. Slovenci nismo smeli na glavno goriško ulico, na korzo, sicer bi nas bili šovinisti pretepli. O dogajanju na jugoslovanski strani meje so tukajšnji italijanski časopisi pisali vse mogoče. Objavljali so tudi take nemogoče vesti, da je jugoslovanska komunistična oblast v cerkvah na Sv. Gori in še kje drugje uredila skladišča kmetijskih in drugih pridelkov.

Na jugoslovanski strani takrat ni bilo izobilja. Manjkalo je veliko industrijskih izdelkov, živila so bila na karte. Policijski pritisk je bil takrat močan. Marsikdo je takrat skušal pobegniti čez mejo. O tem je tukajšnji italijanski tisk veliko pisal, policija je zmagoslavno poročala o vsakem beguncu. Bajè so nekateri jugoslovanski avtomobilisti takrat skušali zbežati skozi prehod pri Rdeči hiši. Zaradi tega so jugoslovanski obmejni organi takrat v cestišče vgradili cementne ovire, podobne protitanskovskim med drugo vojno in tistim v kasnejših letih na mejnih prehodih v vzhodnoevropske komunistične države. Tako je bil onemogočen morebitni beg redkim, ki so takrat v Jugoslaviji imeli avto ali tovornjak. Trg pred Svetogorsko postajo je postal najbolj zanimiva izletniška točka v Gorici. V naše mesto so prihajali ljudje iz sosednih krajev ter gledali kakšno je življenje na drugi strani takrat zares bodeče žice. V prvih tednih po priključitvi je precej ljudi hodilo tudi po jugoslovanski strani ceste. Obojestranskega zmerjanja in kričanja čez žico je bilo kar precej, marsikdaj je čez žico letel tudi kak kamen. Zmešnjavo so izkoristili nekateri, ki so hoteli zbežati iz Jugoslavije in skočili čez žico. Kmalu se Jugoslovani niso več smeli približati meji na tem območju.

To je prekinilo tudi občasna mirna snidenja med sorodniki, saj je nova državna meja ločila prijatelje in sorodnike. Poleg ljudi, ki so čez mejo šli s potnim listom in vizumom, so kaj kmalu prišli na svoje dvolastniki, ljudje, ki so imeli nekaj kmečke posesti na drugi strani meje. Ljudje z dvolastniško izkaznico roza barve so bili srečni, saj so lahko šli čez mejo, videli sorodnike in prijatelje, nesli čez mejo tudi kaj takega, kar so potrebovali njih sorodniki, pa čeprav je bila policijska in carinska kontrola zelo huda.

Potreb po srečanju pa je bilo vedno več. Jugoslovanske in italijanske oblasti so se domenile, da bodo dovolile svojim državljanom nekajminutna snidenja s sorodniki na mejnem prehodu pri Rdeči hiši. Znan je v tem oziru primer slovenskega novomašnika, doma iz Vipavske doline, ki je živel (in še živi) pri nas v Italiji, ki se je po mašniškem posvečenju sestal s starši. Njegov primer je bil upodobljen na prvi strani milanskega tednika La Domenica del Corriere.

To je bilo na pomlad ali v poletju leta 1950. Število ljudi, ki so smeli na take pogovore, pa je bilo premajhno, da bi vsem ustregli. Na območju nastajajoče Nove Gorice in v njenem neposrednem zaledju je »Radio babe« dal vedeti, da bo v nedeljo 13. avgusta 1950 prost prehod za vse, ki žele v Gorico na italijanski strani. Jugoslovanska policijska in obveščevalna služba očitno ni funkcionirala in se je znašla popolnoma nepripravljena, ko je v jutranjih urah tistega dne prišlo pred mejni prehod več tisoč, pravijo pet tisoč ljudi. Tistih par miličnikov in graničarjev, ki je bilo tam v službi, ni moralo zaustaviti te množice, ki je na miren način hotela čez mejo. Prav tako je niso zaustavili italijanski policisti in financarji.

Slovenci so v zaspanem in vročem poletnem jutru preplavili Gorico. Spet je bilo v našem mestu slišati slovensko govorico. Enako kot se je ta čutila dolga stoletja. Trgovci so odprli trgovine in prodali veliko takega blaga, kakršnega takrat v Jugoslaviji nisi dobil niti na karte. Vsi pa so kupili metle in jih zmagoslavno nesli nazaj čez mejo pred zaprepaščenimi miličniki. Metle so nosili kot kake trofeje. Očitno v takratni jugoslovanski petletki niso načrtovalci pomislili na metle.

O vsem tem se je takrat veliko govorilo in pisalo. Ne samo pri nas. Tudi v osrednjem italijanskem časopisju. Nekdo je zaradi tega tudi zaslovel. Metle so mu prinesle srečo. V kavarni Bratuž so se takrat zbirali Slovenci in Italijani, domačini in begunci, penzionisti in trakifantje ter kontrabantarji, špijoni vseh mogočih policijskih služb. V tej kavarni so bili tudi ljudje, ki so v iskanju zaslužka tam preživljali svoj čas. Poleg Slovencev so tam bili tudi Istrani ter Dalmatinci. Med tistimi, ki so potrpežljivo ubogali Rudija Bratuža vsakokrat, ko jim je na mizo prinesel kofetek, je bil tudi Dalmatinec Enzo Bettiza, sin tovarnarja iz Splita, ki se je že takrat občasno ukvarjala s časnikarstvom in pisanjem daljših tekstov. Bettiza je prihod 5.000 Jugoslovanov v Gorico tistega 13. avgusta opisal v milanskem dnevniku Il Corriere della Sera v daljšem članku. Predor takratne železne zavese pri nas je bil prava senzacija. Bettiza je takrat prišel v italijansko novinarsko javnost in pravijo, da se je takrat pričela njegova briljantna pot kasneje svetovno znanega novinarja in tudi evropskega poslanca.

Po tistem 13. avgustu več časa pogovorov na meji ni bilo več. Že kako leto pozneje, po Titovem govoru na Okroglici in potem koje italijanski ministrski predsednik Pella poslal na našo mejo italijansko vojsko, so se na mejnem prehodu pri Rdeči hiši, tokrat z očitnim dovoljenjem miličnikov, znašli nekateri novogoriški študentje, ki so čez mejo kričali o »naših pravicah« in bajè je nekdo čez mejo vrgel tudi kak kamenček. Med temi »kričači« pa so bili tudi nekateri, ki so kasneje postali pomembne osebnosti v političnem in diplomatskem življenju in ki tudi danes, v novi slovenski stvarnosti, igrajo vidno vlogo v novogoriškem političnem življenju.

Nekaj let pozneje so italijanski in jugoslovanski diplomati podpisali Videmski sporazum. Takrat so bile uvedene obmejne prepustnice in kmalu je italijansko-jugoslovanska meja postala najbolj odprta na meji med evropskim Zahodom in Vzhodom od Baltskega do Sredozemskega morja. Prehod pri Rdeči hiši ima danes čisto drugačen videz od takratnega, ni tam več stare gostilne Pri rdeči hiši, največ prometa pa gre danes čez druge mejne prehode, še zlasti čez tistega na avtocesti med Štandrežem in Vrtojbo.

MARKO WALTRITSCH

Odprta bo do sredine oktobra

Okrog trinajst tisoč obiskovalcev na razstavi baročnega slikarstva

Slikarska razstava "Zmagoslavje baroka - umetnine varšavskega muzeja in zasebnih zbirk Furlanije-Julijske krajine" je v prvem poldrugem mesecu odprtja zabeležila lep obisk. Od 1. julija do 15. avgusta si je namreč zanimivo razstavo ogledalo kar 12 tisoč 543 obiskovalcev (od teh je prejelo brezplačno vstopnico okrog 3 tisoč 500 oseb).

Razstava o evropskem baročnem slikarstvu, ki nedvomno spada med najpomembnejše kulturne prireditve letošnjega poletja, obsega šestdeset del znanih evropskih slikarjev,šestnajstetega in sedemnajstega stoletja. Postavitev je omogočil Narodni muzej iz Varšave, ki je prirediteljem posodil kar petdeset svojih slik.

V začetku tega meseca so razstavo, ki jo prireja goriška občinska uprava v sodelovanju z Deželo ter Goriško hranilnico, obogatili še z video posnetkom, ki skuša nuditi na podlagi ugotovitev velikega poznavalca in nekdanjega ravnatelja varšavskega Narodnega muzeja Jana Bialostockega čimpopolnejšo sliko likovnega ustvarjanja med 17. in 18. stoletjem.

Prireditelji so z dosedanjim obiskom zadovoljni, saj si je približno enako število oseb ogledalo tudi lansko razstavo na goriškem gradu. Razstavo si bodo v drugi polovici septembra ogledali dijaki goriških šol in tudi šol iz drugih krajev dežele. "Zmagoslavje baroka" si je moč ogledati do vključno 14. oktobra.

pismo uredništvu - pismo uredništvu

Moja izkušnja z domobranci

Prejeli smo, s prošnjo za objavo, naslednje pričevanje o delovanju domobrancev v Gorici, v letu 1944. Objavljamo ga v celoti.

"Prisililo me je, da napišem par vrstic ko se že dalj časa piše o Kočevskem Rogu, fojbah na Goriškem in na Tržaškem. Zelo mi je žal, da so med izginulimi nekateri bili nedolžni.

Naj povem nekaj o moji aretaciji, to je bilo 11.8.1944. Jaz sem bil na terenu obveščevalec za partizane in zaveznike. Tistega dne sem šel službeno v Gorico, od koder se nisem več vrnil.

Ko sem se vračal domov, s kolesom, mi je sledil neznanec na kolesu. Na drevoredu, pri gostilni Pavlin me je prehitel, se ozrl in spet ostal za menoj ter mi tako sledil proti Pevmskemu mostu. Tu so stražili fašisti. Dal jim je znak, da me ustavijo. Neznanec je bil od domobranske policije. Ob aretaciji mi je rekel: v imenu Kristusa te aretiram! Takrat je začel moj križev pot. Peljali so me v kasarno pri mostu in ta domobranec je že hotel sestaviti zapisnik. Jaz sem tajil, da ne vem nič. Potem so me zvezali in peljali v zapore v Ul. Barzellini. Zaprli so me v samico v kleti, brez luči, ležišče so bile gole deske, stranišče ena lesena posoda z malo vode na v kotu.

Drugi dan je začelo zasliševanje, sprvega na lep način. To je trajalo nekaj dni. Obljubljali so mi, da če povem resnico, da bom šel domobrance in da bom na gotovem do konca vojne. "Ker je zmaga naša, ker je bog z nami."

Jaz sem vztrajal, da ne vem nič. Oni so vedeli, da vem mnogo. Vedeli so, da sta dva brata pri partizanih in še drugo. Po petih dneh se je začelo zasliševanje s pretepanjem, enkrat, dvakrat na dan ob spremljanju gramofona. To se je zaključilo po desetih dneh. Zadnje tri dni so mi dali samo vodo in kruh.

Deseta noč je bila najbolj dolga in grozna, prišli so večkrat v celico in mi rekli: "Pridemo te iskat za tri ure." To so delali da mi zlomijo živce. Končno so prišli, ko je v stolnici odbila polnoč.

V sobi — mučilnici so me čakali en gestapovec, en kvesturin in domobranec. Slekli so me do golega, roke zvezali na hrbet. In začelo se je zasliševanje in pretepanje. Domobranec in kvesturin sta bila hujša od gestapovca. Prvi udarci na stare rame so bili grozni, potem se ni čutilo več. Nepopisljive bolečine so bile spolno mučenje, dokler nisem padel na tla, v nezavest. Najbrž nisem bil v nezavesti dolgo, ker so me oblili z vrčem vode. Takrat sem se znašel v mlaki krvi in vode. Začeli so me suvati z nogami, naj vstanem, a nisem mogel. Poklicali so stražarja in me je prijel za noge in me vlekel po stopnicah v celico kot ubitega mačka. Prosil sem vode, a mi jo niso dali. Ni preostalo drugega, kot da sem šel kiblo, ki je bila za stranišče in kjer je bilo na dnu štiri prste vode. Tako je prenehalo zasliševanje, mučenje in pretepanje. Potem so mi začeli dajat hrano. Po 25 dneh so me odpeljali v taborišče smrti Buchenwald. Ob osvoboditvi sem imel 33 kg. Ko danes dr. Peterle opravičuje domobrance, se moram nujno spomniti, kako je bilo z menoj. Aretiral me je domobranec, mučil in pretepal domobranec. Na železniško postajo peljali domobranci, spremljali v Buchenwald domobranci, dvorišče zapora stražili domobranci.

Če bi v stari Jugoslaviji in tedanji Sloveniji bili pod fašizmom, tlačeni, tako kakor smo bili mi Primorci, menim, da ne bi bilo toliko domobrancev v Kočevskem Rogu in tudi ne toliko naših ljudi v nemških taboriščih smrti.

Mi smo se borili na strani zaveznikov, oni na strani Hitlerja. Do zdaj sem bil mučenik in žrtev nacifašističnega nasilja, z novo slovensko vlado se zdi, da sem postal zločinec."

Avgust Štekar
Števerjan

Doberdobci rojeni leta 1935 so skupaj praznovali jubilej

Skupno praznovanje okroglih življenjskih jubilejev postaja že neke vrste običaj. Zlasti velja to za manjše kraje na podeželju. Tako so se na skupnem praznovanju v začetku junija zbrali 55-letniki iz Doberdoba. Zjutraj so se udeležili maše v domači cerkvi, zatem pa položičli cvetje pred spomenik v narodnoosvobodilni vojni padlim vaščanom in na grobove vrstnikov. Skupno praznovanje so obeležili z izletom na Koroško, kjer so obiskali Vrbsko jezero, Minimundus in še nekaj zanimivosti. Domov so se vrnili preko Ljubljane. V Bistri pri Vrhniki pa so priredili še skupno večerjo in zabavo.

Na sliki: jubilanti pred spomenikom v Doberdobu.

Ob življenjski obletnici pevovodje Marjana Cigliča

V vročih dneh sredi avgusta praznuje okroglo življenjsko obletnico pevovodja Marjan Ciglič, po rodu sicer Števerjanec, saj se je tam rodil 17. avgusta 1930, posvojen Podgorec, kamor je prišel kot otrok in tu preživel vsa deška in mladinska leta, sedaj pa bivajoč v Novi Gorici, kamor se je preselil z družino po razmejitvi leta 1947.

Marjan je doraščal v Podgori v težkih letih fašističnega nasilja, ki so v otroku pustila težak vtis in rodila v njem odporni duh. Stanoval je v bližini župnišča, kjer so Bratuževi pevci imeli vaje: njihovo petje se mu je tako vlilo v dušo, da je potem celo svoje nadaljnje življenje posvetil zborovskemu petju. Zaposlil se je kot 14-letni deček v Katoliški knjigarni v Gorici, a glasba je bila tako zakoreninjena v njem, da je vsak trenutek izrabil tako, da je stekel v domačo cerkev in začel potiskati tipke na orglah: tako se je naučil igrati. Leta 1946 je že ustanovil in vodil mladinski oktet, istočasno pa je bil zvest pevec pri zboru Podgora, ki ga je tedaj vodil Nino Brajdot. Razmejitev ga je leta 1947 zanesla v Novo Gorico, kamor se je z družino odselil. Tam si je ustvaril svojo družino in se, kakor se temu reče, ustalil.

Nagnjenje do glasbe mu ni niti tam dalo miru in takoj je začel požrtvovalno organizirati in vaditi razne pevske skupine. Ko je bil leta 1975 ob odkritju spomenika padlim borcem NOB v Podgori ustanovljen pevski zbor kulturnega društva "Andrej Paglavec" in je bilo treba poiskati pevovodjo, smo takoj pomislili na Marjana. Takoj je pristal. Kljub skoraj tridesetletni odsotnosti je ostal Podgorec. Lotil se je dela z neutrudljivo vnemo. Njegova je zasluga, da je tu zopet zadonela slovenska pesem, da je zbor dosegel vrsto uspehov in da prijateljsko sodelujemo z moškim zborom "Soča", s katerim skupno nastopamo tu in onstran meje ob raznih prireditvah.

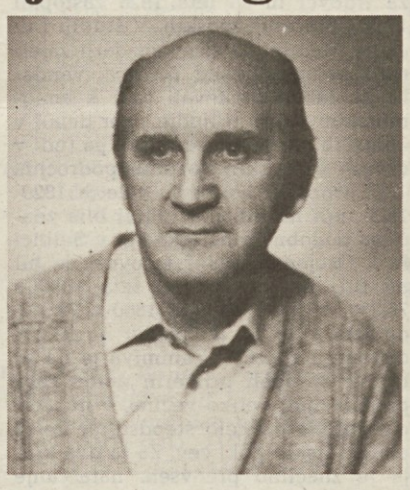

Za vse, kar si nam dal v teh letih se ti "Paglavci" iskreno zahvaljujemo in ti kličemo: "Bodi sam zdrav in srečen še dosti let!".

Zgodovina Rezije skozi analizo poklicev, ki so se v zadnjih stoletjih uveljavili v tej dolini

Ko ti izseljevanje kroji poklic

Na raziskovalnem taboru v Reziji je zgodovinska skupina obravnavala problematiko izseljevanja. Rezijanska dolina in njeni prebivalci so znani zaradi svojega izrazitega ljudskega izočila, ki je že v prejšnjem stoletju pritegnilo folkloriste, jezikoslovce in muzikologe. Tako razpolagamo danes z bogato bibliografijo del o rezijaski kulturi. Enake pozornosti pa ni bil deležen pojav izseljevanja, ki je že stoletja del vsakdanje izkušnje rezijanskega človeka in se odraža v gospodarskih razmerah tega področja ter v miselnosti njegovih prebivalcev. Odtod želja nas zgodovinarjev, da se med svojim bivanjem v Reziji vsaj okvirno seznamimo s to stvarnostjo.

Cilj raziskovalnih taborov je po eni strani nuditi udeležencem možnost neposrednega spoznavanja prostora, po drugi pa jim omogočati aktivni pristop k posameznim vedam in jih uvajati v konkretno raziskovalno delo. Na teh temeljih smo razvili delovni načrt skupine in zato posvetili pozornost ne le že navedeni vsebinski usmeritvi, temveč predvsem metodološkim kriterijem. V skladu s tem si nismo postavili za cilj izvirnega raziskovalnega dosežka, marveč nas je zlasti zanimalo prehoditi pot od opredelitve vsebine preko raznih delovnih faz do prevzemanja dogajanj in izoblikovanja zaključnega izdelka.

Sprva se je skupina seznanila z že obstoječo bibliografijo o izseljevanju iz Rezije in ta pojav uokvirila v splošno problematiko izseljenstva. V naslednji fazi smo se posvetili razlagi objavljenih statističnih podatkov in primarnih demografskih virov. Poslužili smo se tudi listin iz občinskega zgodovinskega arhiva, ki smo jih zbrali pri predhodnem delu v tržaškem državnem arhivu. Pripravili smo tudi vrsto intervjujev z domačini, pri čemer smo poleg pričevanj o osebnih izseljenskih izkušnjah zbirali slikovno gradivo. Pri svojem delu smo predvideli še uporabo računalnika, ki nam je koristil za statistično obdelavo podatkov. Delovni načrt smo sestavili tako, da se je vsak izmed nas vključil v posamezne reziskovalne faze in aktivno prispeval k oblikovanju smernic dela. S kritičnim pristopom do raziskovalne teme in ustrezne metodologije smo jih postopno izpopolnjevali na podlagi vsakodnevnih izkušenj.

Kot že omenjeno, je izseljevanje značilen pojav v rezijanski družbi že več stoletij; izpričano je na primer že v 16. stoletju in njegovi neprekinjenosti lahko sledimo vse do današnjih dni. Razloge za njegovo zakoreninjenost v času je treba iskati v skoposti gorskega okolja, ki ni nikdar uspelo zadostiti življenjskim potrebam rezijanskega prebivalstva in ga je primoralo k iskanju dodatnih virov zaslužka. Rezijani so se tako oprijeli vrste poklicev, ki so predpostavljali vsaj začasno odstotnost od doma in živahno premičnost v prostoru. Zlasti v prejšnjih stoletjih zasledimo tudi pojave tihotapstva, vendar je šlo pri tem le za eno obliko mnogo širše trgovske dejavnosti, ki vsekakor ni temeljila na prodaji lastnih izdelkov (na primer domače obrti), temveč na preprodaji kupljenega blaga. Od 18. stoletja dalje pa so se Rezijani v tujini začeli ukvarjati še z drugimi dejavnostmi, ki so vplivale na značilno poklicno strukturo njihove skupnosti. Zato je izseljevanje iz Rezije zanimivo tudi iz vidika zgodovine poklicev in gospodarske zgodovine Rezije sploh.

Iz pregleda poklicev v rezijanski dolini v obdobju 1820-1920, ki jo je izdelala Luciana Marassi predvsem na osnovi župnijskih in občinskih anagrafskih virov (upoštevala je samo poročene moške), se vseskozi jasno kaže močno prevladovanje emigrantskih dejavnosti. Te so zajemale poleg trgovanja predvsem brusaški, zidarski, steklarski in kleparski poklic. Od prejšnjega stoletja do konca prve svetovne vojne in še po njej je bil najbolj razširjen poklic trgovcev, ki je dosegel svoj višek okrog leta 1860, ko je predstavljal 68,6% moških dejavnosti, do leta 1920 pa se je ta delež zmanjšal na 25,8%. Zlasti po letu 1880 je znatno naraščalo število brusačev in zidarjev, ki so od 2,9% oziroma 6,1% narasli do leta 1920 na 19,6% oziroma 24,2%. Višanje števila zidarjev je sovpadalo z vedno večjim povpraševanjem delovne sile za gredbeništvo, ki se je navezovalo na politiko velikih javnih del v srednjeevropskem prostoru. Hkrati je naraščajoče gospodarsko pomanjkanje v gorskem svetu in s tem tudi v Reziji spodbujalo vedno večje izseljevanje predvsem kmečkega prebivalstva, katerega delež je vsekakor upadal v teku 19. stoletja nasploh (od 29,8% vseh poklicev leta 1820 na 3,8% leta 1920).

Poklicna sestava v posameznih krajih se nam kaže v nekoliko drugačni luči, saj je vsaka izmed štirih upoštevanih rezijanskih vasi doživela v času različne spremembe. V Solbici so do začetka tega stoletja prevladovali trgovci. Teh je bilo leta 1820 56,5%, leta 1870 je njihov delež znašal 69,6%, nakar se je začelo njegovo upadanje, ki se je stopnjevalo po letu 1880. Do leta 1900 se je zmanjšal na 39,4%, leta 1920 pa je predstavljal le 14,9%. Brusaški poklic, ki je bil do polovice 19. stoletja le skromno zastopan, se je odtlej hitro uveljavljal in leta 1900 s 35,7% skoraj izenačil delež trgovcev, do leta 1920 pa je narasel do 59,8% moške delovne sile.

Tudi v Osojanah je delež trgovcev v upoštevanem obdobju doživel občutne spremembe. Vendar je bil ta poklic vseskozi najbolj razširjen. Od leta 1820 do 1850 je njihov delež narastel od 48,4% na 65,5%, do leta 1920 pa upadel na 34,3%. Sredi 19. stoletja se je tudi v tem kraju pojavil brusaški poklic, ki pa ni doživel podobnega razmaha kot v Solbici in je leta 1920 njegov delež znašal 12%. Za razliko od ostalih krajev je opaziti v Osojanah enakomernejšo razporeditev emigrantskih poklicev, izstopa pa tudi znaten delež gozdarjev, ki so bili od leta 1850 dalje na drugem mestu za trgovci in so leta 1920 zastopali 18,9% pročenih moških. V študiji Luciane Marassi so sicer gozdarji zajeti med neemigrantske poklice, vendar bi jih lahko prištevali tudi k emigrantskim, saj so ti ljudje sicer delali v domačih gozdovih, sezonsko pa tudi v drugih evropskih gozdnih področjih.

Za trgovski poklic je v letih 1820-1920 tudi na Bili in v Njivi bila značilna podobna dinamika kot v Solbici in v Osojanah. Delež trgovcev je bil na Bili najbolj znaten leta 1850 s 76,3%, v Njivi pa leta 1860 z 79,9%, do leta 1920 pa je upadel na 23,1% oziroma na 23,6%. Zanimivo je da so trgovci v obeh primerih dolgo časa predstavljali veliko večino, v nekaterih desetletjih celo stoodstotni delež emigrantskih poklicev. Za ta dva kraja je značilno predvsem naraščanje števila zidarjev od leta 1850, ko je njihov delež znašal na Bili 1,1 % in v Njivi 2,1 %, vse do leta 1920, ko jih je bilo zabeležnih 66,5 % oziroma 40,3 %. Ta poklic je bil prisoten tudi v Solbici in Osojanah, le da je bil njegov delež manjši. V Osojanah je od leta 1840 do 1920 narastel od 0,6 % na 5,0 %, v Solbici pa med leti 1820 in 1910 upadel od 8,7 % na 0,9 % ter v naslednjem desetletju izginil.

Če se povrnemo na poklicno strukturo celotne občine, lahko povzamemo, da je v upoštevanem obdobju delež poklicev, ki so predvidevali vsaj začasno odsotnost od domačega kraja, stalno predstavljal večino dejavnosti moškega prebivalstva Rezije in narastel od 57,2 % leta 1820 do 80,4 % leta 1920. Med neemigrantskimi dejavnostmi pa je najbolj opazno močno upadanje deleža ljudi, ki so se ukvarjali s kmetijstvom. Ustrezni podatki za leti 1820 in 1920 so: za Solbico 24,6 % oziroma 2,1 %, za Osojane 31,9 % oziroma 7,8 %, za bilo 35,5 % oziroma 0 % in za Njivo 27,1 % oziroma 2,2 %. Za obdobje med obema svetovnima vojnama sicer ne razpolagamo s podobnim statističnim prikazom poklicne sestave, osebna pričevanja in poročne listine v župnijskih knjigah pa kažejo na nadaljnje znatno prevladovanje emigrantskih dejavnosti, pri čemer posebej izstopata brusaški in zidarski poklic.

Razvidno je torej, da je v teku časa poklicna sestava rezijanskih izseljencev doživela velike spremembe. Uveljavili so se novi poklici, ki pa niso povsem izpodrinili izročila trgovske dejavnosti, ki sega, kot je izpričano v virih, vsaj že v 16. stoletje. Velika navezanost nanjo se odraža ravno v njenem ohranjanju skozi čas do današnjih dni preko vztrajnega prilagajanja spremembam, ki jih je narekoval družbeni in gospodarski razvoj.

Kot je bilo že omenjeno, ta dejavnost ni slonela na prodaji izdelkov domače obrti, temveč na preprodaji blaga. Od prvih začetkov ji je bil lasten popotniški značaj, saj so se trgovci premikali iz kraja v kraj. Najosnovnejša oblika trgovanja je bilo prodajanje od hiše do hiše, višji stopnji pa sta bili obiskovanje krajevnih trgov oziroma odpiranje trgovin ali trgovskih podjetij. Blago, ki so ga rezijanski trgovci ponujali, je zajemalo celo vrsto majhnih predmetov, ki so rabili pri hiši, razširjena pa je bila tudi preprodaja sadja in zelenjave. Ravno to blago je bilo najprimernejše za začetek trgovske dejavnosti, ker je omogočalo manjšo naložbo in hitro vnovčenje vloženega denarja, medtem ko je preprodajanje izdelkov predpostavljalo nabavo širokih in bolj raznovrstnih zalog ter dolgoročnejši dobiček.

Navedene stopnje trgovskega delovanja so bile včasih faze iste razvojne poti, mnogokrat pa ni bilo prehajanja iz ene v drugo. Tako mnogi trgovci nikdar niso opustili prodajanja od hiše do hiše in tudi krošnjarstvo ni nujno predstavljalo nekega vmesnega prehoda v ustaljeno trgovanje, temveč je v mnogih primerih ohranilo svoj samostojni značaj vse do danes. Razvojno pot posameznih vrst trgovanja je pogojevalo blago, od katerega je bilo odvisno tudi območje delovanja. Krošnarji so prodajali tekstilno blago, druge šivalne potrebščine, keramične izdelke, razne okrasne predmete, milo, v modernejših časih pa tudi že izdelane obleke,zobno pasto, ščetke, krtače in podobno. Zato je bilo njihovo prodajno območje pretežno podeželje, kjer so bili tovrstni predmeti težje dosegljivi. Težilo pa je k večjim središčem, kjer so si jih trgovci nabavljali. Nasprotno so prodajalci sadja in zelenjave našli možnost trgovanja predvsem v mestnem okolju, kjer so si podjetnejši lahko odprli trgovine in nekateri postavili na noge cvetoča uvozna in izvozna podjetja. V tem primeru je trgovski poklic povsem izgubil popotniški značaj in hkrati privedel do trajne izselitve. Do tega pa je prišlo tudi med krošnjarji, saj so se naseljevali v območjih delovanja, ki so bila večinoma oddaljena od Rezije. Posledica tega je bilo izseljevanje celih družin. Sploh pa je treba poudariti, da so se trgovanja oprijemali bodisi moški bodisi ženske in je bilo pogosto družinska dejavnost. Tisti trgovci s sadjem in zelenjavo, ki so odprli svoje trgovine in podjetja, so se ustalili v glavnih središčih Avstro-Ogrske, kot na primer v Trstu, Gradcu, Pragi, Bratislavi. Krošnjarji pa so se raje ustavljali v trgih, ki so bili središča podeželskih območij.

Spreminjanje družbenih in gospodarskih razmer je krošnjarje sililo k novim tržnim pobudam bodisi glede količine, raznolikosti in kakovosti ponudbe bodisi glede načina obiskovanja krajev. V dobi lažjih stikov med podeželjem in središčem je moral namreč krošnjar zagotoviti rednejšo prisotnost v svojem delovnem območju s prehodom od prevažanja z vozom in konjsko vprego na premikanje z motornim vozilom. Zaradi svojega potujočega značaja je krošnjarstvo močno občutilo mednarodne politične spremembe zlasti ob svetovnih vojnah, ki so omejile in preusmerile poti rezijanskih trgovcev, tako da so se mnogi celo vrnili v Rezijo. V primeru trgovcev s sadjem in zelenjavo pa se to ni dogajalo, ker so bili bolj zasidrani v svoje delovno okolje. Gospodarska raven tovrstnih trgovcev je bila na splošno višja. Mnogi so svoja podjetja še razširili in najemali novo delovno silo kot pomoč bodisi pri trgovski dejavnosti bodisi pri domačih opravilih. Navadno so na ta način zaposlovali druge Rezijane in tako sami spodbujali nadaljnje izseljevanje iz domače doline.

Med novimi izseljenskimi dejavnostmi, ki so se med Rezijani razširile v drugi polovici prejšnjega stoletja, je bilo, kot smo že videli, brusaštvo. Brusaški poklic je bil, skupaj z obliko trgovanja od hiše do hiše, najbolj popotniški, saj je predpostavljal stalno in obsežno geografsko mobilnost. Rezijanski brusači so bili prisotni na območju cele Avstro-Ogrske, poznali pa so jih tudi drugod po Balkanu in celo v Rusiji. Nove politične meje po prvi svetovni vojni so njihovo mnobilnost znatno skrčile, tako da so se v glavnem preusmerili v notranjost Italije, pa tudi v njene afriške kolonije. Zlasti severna Italija je ostala njihovo delovno območje tudi po drugi svetovni vojni, ko se je njihov poklic prilagodil novim italijanskim družbeno-gospodarskim razmeram.

Glede brusačev lahko govorimo o sezonskem izseljevanju, vendar le pogojno, kajti časovne razsežnosti njihove odsotnosti od doma niso bile odvisne samo od delovnih možnosti v posameznih letnih časih, temveč predvsem od geografskega območja, kjer so iskali zaslužka. Brusači, ki so se podajali na razmeroma kratke poti, so se v zimskih mesecih vračali domov. Če pa so potovali dlje, so lahko izostajali iz Rezije tudi po več let. Njihov zaslužek je bil odvisen od čim bolj živahnega premikanja iz kraja v kraj. Potovali so peš, saj so na ta način lahko obiskali tudi najbolj odročne zaselke. Prenočevali so pri posameznih družinah, ki so jim mnogokrat nudile tudi hrano. V zimskih mesecih in sploh ob slabem vremenu so jih te družine gostile tudi dalj časa v zameno za razna mala dela, kot so bila popravila dežnikov, oken in podobno. Rezijanski brusači se namreč niso omejevali na svoj ožji poklic, ampak so bili cenjeni po svojih spretnostih pri popravljanju orodja in hišne opreme nasploh.

Brusaški poklic je prehajal iz roda v rod, tako da so očetje jemali sinove s seboj z doma. Pot do njega pa je mnogokrat vodila skozi različne faze, saj je terjal razmeroma veliko naložbo za opremo, ki je začetnik ni premogel. Zato se je sprva ukvarjal s kleparstvom in popravljanjem dežnikov ter drugih predmetov, šele potem pa se je lahko posvetil tudi brusaštvu. Brusaško orodje se je sčasoma izpopolnjevalo in vlivalo na razvoj poklica. Najstarejši brusači so svoje brusilne naprave nosili na hrbtu, v naslednji fazi so se uveljavili brusaški vozički, najprej na eno in zatem na dve kolesi, še višja stopnja razvoja pa je sovpadala s širjenjem kolesa kot prevoznega sredstva, v katerem so imeli brusači vgrajeno delovno opremo.

Vzporedno z izpopolnjevanjem delovnega orodja so brusači vedno bolj osvajali tudi podjetniško miselnost, tako da so spreminjali navade v nabavljanju surovin preko širših naložb, predvsem pa so zgolj rokodelski poklic dopolnjevali s trgovsko dejavnostjo. Poleg zaslužka od lastnega dela so pridobivali dobiček tudi od preprodaje nožev, škarij, srpov, kos in drugih rezil. Nekateri so iz te faze prešli še v odpiranje brusaških delavnic, ki so bile istočasno prodajalne nožev in drugih rezil. Ta težnja, katere redke primere beležimo že pred prvo svetovno vojno, se je začela širiti v 20. in 30. letih ter se močno razmahnila po drugi svetovni vojni. Tak razvoj je sovpadel s preureditvijo političnih meja znotraj Evrope, ki je otežkočila izseljevanje v tradicionalno delovno območje rezijanskih brusačev in ga hkrati znatno skrčila. Tako so bili primorani odkrivati novo delovno okolje. Usmerili so se v večja italjanska središča, kjer jim je bil razpoložljiv širši in stalen krog odjemalcev. S takim razvojem njihovega poklica je bil povezan prehod v trajno izselitev brusačev iz Rezije. Ta se je običajno odvijala v dveh fazah: najprej si je mož utrdil delovni položaj, kasneje pa je za sabo poklical še družino

V to smer je šel le del rezijanskih brusačev, saj je v mnogih primerih brusaška dejavnost obdržala potujoči značaj in ga v nekaterih slučajih ohranila vse do danes. Pri tem se je že dalje izpopolnila tako, da so kolo nadomestila motorna vozila. To je tudi prispevalo k izboljšanju delovnih pogojev, saj so pred tem brusači doživljali nesreče in celo našli smrt na cesti. Ne glede na tehnični razvoj svojega poklica pa je ostal potujoči brusač v zavesti ljudi značilen rezijanski lik v nasprotju z ostalimi poklici rezijanskih izseljencev, ki so se bolj vklapljali v sodobne gospodarske mehanizme in izgubili etnični pečat. Med prvinami, ki so bile vseskozi značilne za brusače, sta tudi izrazit individualizem in medsebojna konkurenčnost, ki sta v skrajnih primerih privedla celo do zlonamernega zavajanja. Med ljudmi pa je bil zlasti v preteklosti lik rezijanskega brusača znan in priljubljen tudi zaradi svoje vloge posredovalca novic in tako povezovalca s širšim svetom.

(nadaljevanje sledi)

Prispevek k spoznavanju Rezije

Okrog velikega šmarna Rezija zaživi. Emigranti se za kratek čas vračajo v rodne kraje, hiše so spet naseljene, vasi imajo skoraj normalen videz, dolina je polna življenja. V tem času je v Reziji največ prireditev, znanci se srečujejo in si izmenjajo občutke, vtise, misli. Letos je bilo ob šmarni miši še posebej živahno s kopico prireditev in razstav. Med prireditve in priložnosti za razpravo in razmišljanje je bila tudi predstavitev brošure Rezija 89, ki je sad napora mladih slovenskih zamejskih raziskovalcev, ki so lani preživeli dva tedna v tej dolini. Tabor so kot vsako leto organizirali Društvo mladih raziskovalcev, Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov, Odsek za zgodovino pri NŠK in Slovenski raziskovalni inštitut. Predstavitev brošure je imela velik odmev v Reziji, saj so raziskovalci s temeljitim delom pod vodstvom mentorjev dali zelo izčrpno in celovito sliko tega področja, odkrili so marsikateri vidik, ki bi sicer s časom postopno zbledel v pozabi. Iz brošure, ki sta jo izdala SLORI in NŠK, povzemamo prispevka, ki sta se nam zdela najbolj zanimiva: zgodovinski opis in analizo popotresne obnove. Danes objavljamo prvi del obsežne raziskave zgodovinske skupine, v naslednjih dneh pa še drugi del te raziskave in analizo popotresne obnove. Referata razkrivata za tiste, ki Rezije ne poznajo ali jo poznajo le bolj površno, marsikaj zanimivega in prispevata k boljšemu poznavanju naše zamejske stvarnosti.

Pri Mladinski knjigi je izšlo delo Tineta Hribarja Sveta igra sveta

Umetnost v postmoderni dobi

Ali lahko danes, v času tehnicistične reprodukcije, v okolju, ki ga označuje množtvo ustvarjenih videzov, medijske hiperprodukcije in pasivne komunikacije sploh še lahko govorimo o umetnosti? Ali lahko govorimo o umetnosti tedaj, ko je razlika med originalom in reprodukcijami postala zanemarljiva, nepomembna in nimamo več kompetence, s katero bi določali kriterije!? Implikacije so hude, kajti — kako naj vzpostavimo določeno vrednotenje, če pa nimamo kriterijev zanj. Slikarstvo dobiva svojo ceno tako, da mu jo ustvarijo galerije, to se pravi trg in medijska uspešnost. Navadni gledalec ni več sposoben razločevati med originalom Van Gogha in njegovim ponaredkom. Literarni prestiž je v rokah založnikov, morda vsaj deloma kritikov, ki pa lahko s svoje strani spet poljubno ocenjujejo, saj so kriteriji podvrženi osebnim izbiram. Vprašanje glasbe je vezano na elito in poznavanje tradicije; navadni človek posluša radio. Mar je potemtakem še mogoče govoriti o umetnini? O umetnini v tistem pomenu, ki ga je ta imela skozi dolgo obdobje evropske zgodovine, vključno z moderno, ko je umetnost svojo implikacijo univerzalnosti želela prignati do kraja, in je v zasledovanju totalnosti (zvoka, podobe, besede!) pristala na skrajni partikularnosti? In, končno, a nenazadnje, ali je mogoče govoriti o umetnosti danes, v post-moderni dobi, ko se ni razkrojila samo njena materialna eksistenca, ampak se je z vso resnostjo postavilo vprašanje, kako je pravzaprav z avtorjem kot ustvarjalcem, kako je z zavezanostjo njegovemu sporočilu? Ali lahko govorimo o enotnem subjektu, ki je v svojem umetniškem delu prenašalec določene resnice, nekega zavezujočega izkustva in vednosti, ki je tudi gledalčevo izkustvo (bralca, poslušalca...), kot je to veljalo za umetnost v praktično vseh zgodovinskih epohah!? Če pravimo, da je prava umetnost še vendo živa, potem se nam kmalu porodi občutek, da je njeno razpoznavanje v današnjem svetu težje kot kdajkoli doslej. Toda, ali si lahko predstavljamo svet in človeka v njem brez umetnosti!?

Znani mislec in filozof **Tine Hribar** v svoji najnovejši knjigi **Sveta igra sveta** (izdala Mladinska knjiga), na omenjena vprašanja ne odgovarja neposredno, ampak jih v široko zastavljeni obliki implicitno razpreda v razpravah o umetnosti v post-moderni dobi, kot se glasi podnaslov knjige. Gre namreč za pomemben razloček, ki je razviden že tu v podnaslovu: kar deset let bo že, odkar potekajo debate okrog postmodernizma, le-ta pa je največkrat pojmovan kot umetniški stil, t.j. kot postmoderna umetnost. Hribar to sintagmo obrne, izhajajoč iz dejstva, da je umetnost del človekovega bivanja in občutenja sveta, zato ne more biti zgolj časovno opredeljena, saj to dimenzijo presega; namesto postmoderne umetnosti govorimo torej o umetnosti v postmoderni dobi (isto velja za predhodna obdobja). Pa še en razloček je pomemben, ki Hribarjevo knjigo postavlja daleč pred številne razprave na isto tematiko in jo dela za bistveno zanimivejšo — to je vztrajno zasledovanje vsebinskih razlik in kriterijev in poskus razvijanja »sporočil«, namesto formalnih opredelitev, ki so večkrat prevladovale v postmodernizmu.

Knjiga je razdeljena na tematska poglavja, prične se s poezijo, ki ji je odmerjeno kar veliko prostora. Avtor spregovori o poetičnih tehnikah, kakor so se razvijale od prejšnjega stoletja naprej, spremljale zaton kanonov in normativnih estetik ter naposled privedle do palimpsestnosti in današnjih avtopoetik. Močno filozofsko konotacijo ima razprava, ki primerja Hölderlina in Prešerna. Hribar na njunem primeru izpostavi razliko med spojenostjo božjega in svetega, to se pravi med pogledom, ki sveto enači z božjim in ga od njega ne razlikuje — to je značilno za Hölderlina, pa tudi še na Nietzscheja —, in Prešernom, kot »vernim nevernikom«, ki na to razliko pristane, a ohranja »hrepenenje po njuni izgubljeni istosti«. Prešeren naj bi namreč uspel to dvoje razločiti tako, da je znal videti lepo stvar na sebi, lepoto, ki je lepa brez Boga, saj je v svojem bistvu lepota sveta, in je zato sveta. Ta motiv, lahko bi mu rekli filozofski princip (božjega in svetega) se v knjigi večkrat ponovi, avtor pravzaprav na njegovi podlagi razkriva različne umetnine — med boljše opise spadata zlasti izredno dobro in občuteno napisani analizi proze Franza Kafke in slikarstva Janeza Bernika — pri čemer je glavno zanimanje posvečeno tistim elementom, kjer sveto izstopi iz božjega in se pokaže kot tako, v čisti obliki. Po Hribarjevem mnenju je sveto starejše od božjega, predstavlja pa bivanje sveta v svoji enkratnosti in ranljivosti, sredi katere je s svojo pričujočnostjo navzoč tudi človek.

Misel o svetem, ki se v današnji dobi kaže skozi umetnost, vsebuje veliko humanih sporočil, ki človeka konkretno zavezujejo v njegovem etičnem ravnanju, posebej do sveta in vsega živega, po drugi strani pa se zdi, da jo avtor mestoma privede do prevelike restriktivnosti: izpostava svetega naj bi, kot je mogoče zaslediti na nekaterih mestih, zahtevala odpoved božjemu, ker šele takšna odpoved omogoča videnje lepote sveta. Trditve, ki bi jih bilo treba postaviti na bolj odprt način, upoštevajoč vprašanja, denimo: ali je v filozofijo res mogoče odpraviti Drugega? In v politiki hierarhijo?

Avtor sicer posveti vprašanju Zakonov obsežno poglavje, ob Kafkovem primeru, seveda, ki je gotovo ena boljših študij o Kafku sploh, dasiravno je bilo o tem pisatelju ogromno napisanega. Poleg že omenjenih umetniških zvrsti se srečujemo že z dramatiko, glasbo, slikarstvom in arhitekturo, s slednjo le zelo na kratko. Ob splošnem vtisu velja povedati, da je Hribarju uspelo prodreti v srž postmoderne še najbolj ob poeziji, deloma prozi, prav posebej pa ob Bernikovem slikarstvu. Knjiga je nedvomno med najkvalitetnejšimi izdelki tovrstne ponudbe, odlikuje jo ves čas afirmativen odnos do umetnosti, pa čeprav je miselni horizont avtorja v veliki meri filozofsko opredeljen, tako da je knjiga po svoje vendarle selektivno filozofsko branje.

Umetnost torej je, lahko zaključimo ob Hribarjevi knjigi, je živa, je del svete igre sveta.

IGOR ŠKAMPERLE

V knjigi Jožka Šavlija Slovenska država Karantanija

Nov pogled na slovensko državnost

V valu novega slovenskega zgodovinopisja, ki je doslej zajel predvsem polpretekle dogodke, je v sodelovanju treh založb — koprske Lipe, dunajske Editiones Veneti in ljubljanske Karantanije — izšlo novo delo Jožka Šavlija, ki pa se ukvarja s precej oddaljenejšo zgodovino. Slovenska država Karantanija je pravzaprav povzetek in nadaljevanje avtorjevih dosedanjih znanstvenih naporov, predvsem študij o Venetih, iz katere tudi izhajajo glavne raziskovalne premise.

Slovenci naj bi, kot potomci tega starega srednjeevropskega ljudstva, gradili svojo identiteto že od hallstattske kulture (900 let pred našim štetjem) prek kraljestva Norik iz obdobja rimske antike in Karantanije dalje. Tako se v novi luči razkrivajo mnoge skrite, pozabljene ali celo zanikane specifičnosti življenja naših davnih prednikov. Prva slovenska država je bila, na primer, že zelo zgodaj priključena (ne pa podjarmljena!) zahodni politični skupnosti, frankovskemu kraljestvu, kot notranje samostojna Vojvodina. Njen najvišji upravni in sodni organ, veča, nekakšen vseljudski zbor svobodnjakov, je še dolgo ljubosumno varoval svojo neodvisnost, izbiral in ustoličeval svojega vojvodo; skratka, na slovenskem ozemlju se je tja do poznega srednjega veka ohranjalo dvovladje oziroma sodržavje. Tudi klasična fevdalizacija se je razmahnila šele proti koncu 11. stoletja. In končno je državljanska zavest tedanjih ljudstev temeljila na domačem pravu, ius gentium, na naših tleh na starem institutio Sclavenica, ne pa na jeziku in novodobnih nacionalno-integracijskih dejavnikih.

Slovensko podložništvo torej ni zgodovinsko dokazano, ampak ideološko prikrojeno, zatrjuje Šavli. Vazalstvo pannacionalnim zgodovinskim šolam — germanski in (jugo)slovanski — je ustvarilo nekakšen slovenski zgodovinski mazohizem. In prav po tem avtor neusmiljeno udriha, kar je za historiografske študije nenavadno. Pri tem pa nehote pozablja, da je vsako razmišljanje vselej na nek način pristransko in da je tudi znanost le »otrok svojega časa«. Rekonstruiranje davnine temelji na skromnih dejstvih, okoli katerih se spletajo ugibanja in špekulacije. Pogosto je prav od kreposti in dobrih namenov znanstvenika odvisna taka ali drugačna interpretacija dejanskosti in tako (ne)oporečnost raziskave. Ideologija rada zapolnjuje zgodovinske vrzeli, zato se ne smemo čuditi dosedanjim enostranskim razlagam. Avtorji Venetov so tak pristop že razkrinkali in obsodili, zato se Šavliju ni bilo treba ponovno obremenjevati s tovrstnimi razprtijami, ki so knjigo v marsičem oropale študijske relevantnosti. Bolje bi bilo, da bi energije usmeril k problemu samemu, kot pa k motečemu in morečemu dokazovanju znanstvene omejenosti svojih predhodnikov. Morda mu lahko očitamo še ne preveč posrečene kombinacije kronološkega sosledja in etnografskih obdelav nekaterih ključnih slovenskih značilnosti, ki so bolj kot vsebinsko povezane zgolj slučajno.

Vsekakor pa je treba pozdraviti Šavlijevo smelost in pogum pri oranju nove slovenske historiografske ledine, ki je in bo naletela na številne strokovne pripombe in pomisleke. Poudarjam strokovne; kajti skrajni čas je že, da se (tudi) znanost otrese ideološkega bremena. Apriorno diskriminativnost naj zamenja dialektika osnovanih kritik.

MITJA VELIKONJA

Eseja o Kosu in Jevnikarju v Zborniku občine Grosuplje

Šestnajsti zvezek Zbornika občine Grosuplje vsebinsko posega tudi prek meja svoje občine: obravnava nekatere osebnosti, ki so se uveljavile v Slovenskem Primorju in v zamejstvu, na Tržaškem. prva je dr. Fran kos (1885-1958, znameniti slovenski zoolog in muzealec, rojen Ljubljančan, ki je del svoje študijske dobe in specializacije preživel v Trstu. Kot usposobljeni učitelj je služboval na cirilmetodovi šoli v Trstu (1910-1914) ter na slovenskem moškem učiteljišču v Gorici, po začetku vojne pa v Trstu (1915-1918). V tem času se je kot izredni slušatelj vpisal na dunajsko univerzo, kjer je študiral naravoslovne vede in filozofijo. Potem ko je leta 1918 opravil v Trstu dopolnilni izpit iz programa gimnazijske mature, je redno študiral ter leta 1920 diplomiral.

Čas službovanja v Trstu je Kos temeljito izkoristil za študijsko izpopolnjevanje, za prakso in usmeritev v zoologijo; delal je kot pomožni asistent pri dr. J.C. Coriju na Zoološki postaji v Trstu ter se poglabljal v morfološke in fiziološke probleme važnejših skupin in členov jadranske favne. Na Protimalarični postaji v Trstu je raziskoval povzročitelje malarije, občasno pa je sodeloval na Zoološki postaji v Rovivnju iun raziskoval ontogenijo tunikatov, na Zoološki postaji v Neaplju pa je študiral primerjalno anatomijo, histologijo in citologijo arhianelidov. Udeleževal se je raziskovalnih voženj z motorno ladjo Adria in vojno ladjo Nejada v skupini Društva za raziskovanje Jadranskega morja in Akademije znanosti z Dunaja. Po prvi vojni so italijanske oblasti premestile dr. Kosa na realko v Idrijo, kjer je poučeval biologijo in kemijo (1919-1921). Zaradi fašističnega nasilja je Idrijo zapustil ter prevzelvodstvo Prirodoslovnega oddelka (kasneje muzeja) v Ljubljani. Objavil je številne razprave in biografije, med drugimi tudi o prirodoslovcu Simeoniu Robiču (1924) in o svojem mentorju dr. Carlu Coriju s podatki o raziskovanju Jadrana.

Drugi esej je posvečen slovenistu Martinu Jevnikarju, ki je lani praznoval 75-letnico življenja; rojen je bil v Spodnjem Brezovem v občini Grosuplje, od leta 1945 dalje pa živi in deluje kot pedagog, znanstvenik, esejist in kulturni delavec v Trstu. Kot je bralcem Primorskega dnevnika znano je ob 70-letnici Univerza v Vidmu izdala Jevnikarjevo bibliografijo z življenjepisnimi podatki, v Zborniku občine Grosuplje pa je njegova rojakinja Ivanka Kozlevčar-Černelič prikazala več kot štiridesetletno delovanje v zamejstvu. S tem se je rojstna občina skromno oddolžila svojemu rojaku, ki je prispeval pomemben delež zamejski in splošno slovenski kulturi.

FRANCE ADAMIČ

POLETNI VOZNI RED AVTOBUSOV S TRŽAŠKE POSTAJE

RAZNE SMERI

Odhodi ob delavnikih:

— ob 6.10 za Ribiško naselje
— ob 6.30 za Belluno
— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 6.50 za Tržič
— ob 7.20 za Videm
— ob 8.00 za Milan (•)
— ob 8.05 za Mortegliano
— ob 8.30 za Conegliano
— ob 9.10 za Tržič
— ob 10.00 za Čedad
— ob 11.30 za Tržič
— ob 12.00 za Postojno
— ob 12.05 za Tržič
— ob 12.30 za Codroipo
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.00 za Zadar (§)
— ob 14.00 za Ljubljano po Sežani
— ob 14.05 za Tržič
— ob 14.05 za Ribiško naselje
— ob 15.05 za Videm
— ob 16.05 za Tržič
— ob 16.15 za Benetke
— ob 17.00 za Zagreb
— ob 17.00 za Ljubljano
— ob 17.30 za Čedad
— ob 17.30 za Dubrovnik po Zadru-Splitu
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 18.15 za Tržič
— ob 19.00 za Beograd (□)
— ob 19.00 za Atene (○)
— ob 19.25 za Ribiško naselje
— ob 20.05 za Tržič
— ob 21.30 za Milan (•)

Odhodi ob praznikih:

— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 7.30 za Tržič
— ob 7.30 za Auronzo
— ob 7.45 za Lignano
— ob 8.15 za Genovo
— ob 8.30 za Videm
— ob 9.30 za Tržič
— ob 11.30 za Ribiško naselje
— ob 12.05 za Tržič
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.30 za Tržič
— ob 15.30 za Tržič
— ob 17.30 za Dubrovnik
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 19.25 za Tržič
— ob 21.30 za Milan

Prihodi ob delavnikih:

— ob 6.15 iz Zadra (§)
— ob 6.42 iz Tržiča
— ob 7.20 iz Milana (•)
— ob 7.21 iz Ribiškega naselja
— ob 7.30 od Škocijanskih jam
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 8.00 iz Mortegliana
— ob 8.40 iz Čedada
— ob 9.06 iz Tržiča
— ob 9.35 iz Vidma
— ob 10.00 iz Zagreba
— ob 10.30 iz Aten (○)
— ob 10.35 iz Vidma
— ob 11.35 iz Tržiča
— ob 13.21 iz Tržiča
— ob 14.02 iz Tržiča
— ob 14.20 iz Vidma
— ob 15.21 iz Ribiškega naselja
— ob 15.35 iz Mortegliana
— ob 16.15 iz Vidma
— ob 16.25 iz Milana (•)
— ob 16.32 iz Tržiča
— ob 17.20 iz Čedada
— ob 18.00 iz Belluna
— ob 18.07 iz Tržiča
— ob 19.07 iz Tržiča
— ob 19.55 iz Auronza (§)
— ob 19.57 iz Tržiča
— ob 20.15 iz Lignana (§)
— ob 20.30 iz Conegliana
— ob 20.36 iz Ribiškega naselja
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)

Prihodi ob praznikih:

— ob 7.20 iz Milana
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 9.17 iz Tržiča
— ob 10.30 iz Aten (○)
— ob 10.35 iz Vidma
— ob 11.20 iz Tržiča
— ob 12.56 iz Ribiškega naselja
— ob 14.05 iz Vidma
— ob 16.15 iz Vidma
— ob 16.25 iz Milana
— ob 19.25 iz Genove
— ob 19.27 iz Tržiča
— ob 19.55 iz Auronza
— ob 20.30 iz Vidma
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)
— ob 20.55 iz Tržiča

(§) *vozi samo ob petkih in sobotah*
(□) *vozi samo ob sobotah*
(•) *vozi vsak dan, razen ob sobotah, praznikih in dnevih pred praznikom*
(○) *odhodi ob torkih, četrtkih in sobotah; prihodi ob sredah, petkih in nedeljah*

AVTOBUSI ZA ISTRO IN SMER SEŽANA, AJDOVŠČINA in NOVA GORICA

Odhodi ob delavnikih:

— ob 6.00 za Koper
— ob 7.15 za Koper
— ob 8.30 za Reko
— ob 8.30 za Sežano (')
— ob 11.00 za Reko
— ob 11.30 za Sežano
— ob 12.00 za Opatijo in Reko
— ob 12.20 za Umag in Poreč
— ob 12.30 za Škocijanske jame po Sežani
— ob 12.30 za Hrpelje
— ob 13.00 za Novo Gorico po Komnu
— ob 13.30 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino po Sežani
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.00 za Zagreb po Sežani
— ob 17.15 za Hrpelje
— ob 17.30 za Pulj
— ob 17.30 za Štanjel (')
— ob 18.00 za Reko in Split
— ob 19.30 za Škocijanske jame

Odhodi ob praznikih:

— ob 8.30 za Reko
— ob 12.00 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.30 za Pulj
— ob 18.00 za Reko in Split

Prihodi ob delavnikih:

— ob 7.30 iz Ajdovščine
— ob 7.30 iz Hrpelj
— ob 8.30 iz Postojne
— ob 8.40 iz Splita po Reki
— ob 9.00 iz Nove Gorice
— ob 9.00 iz Ljubljane
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 13.00 iz Sežane (')
— ob 14.25 iz Sežane
— ob 15.15 iz Hrpelj
— ob 16.15 od Škocijanskih jam
— ob 17.10 z Reke
— ob 20.10 z Reke

Prihodi ob praznikih:

— ob 8.40 z Reke
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 11.50 iz Ajdovščine
— ob 17.10 z Reke
— ob 19.15 iz Pulja
— ob 20.10 z Reke

Odhodi za Koper, Piran, Buje, Umag ob delavnikih:

za Koper vsak dan ob: 6.00, 7.15, 8.15, 9.00, 11.00, 11.30 (○), 12.00, 12.20, 13.00 (○), 14.00, 14.30 (○) 15.15, 15.45 (○), 16.30, 17.00, 17.20, 18.00, 18.30, 19.00, 20.30

— za Piran vsak dan ob: 9.00, 11.00, 12.00, 12.20, 15.15, 17.00, 18.00, 18.30
— za Buje vsak dan ob 16.30 in ob 20.30
— za Umag vsak dan ob 12.20 in ob 18.30

Prihodi iz Kopra, Pirana in Buj samo ob delavnikih:

— iz Kopra vsak dan ob: 6.45, 7.55, 8.30, 9.10, 10.10, 10.50, 12.50, 13.50, 14.50, 15.30, 15.50, 16.15, 16.50, 17.20, 18.20, 19.50, 20.15
— iz Pirana vsak dan ob: 8.30, 12.50, 14.50, 15.30, 18.20, 20.15
— iz Buj vsak dan ob: 9.00, 9.10, 11.00, 16.25, 19.15

Odhodi za Poreč, Rovinj, Vrsar, Pulj:

— ob 8.40 za: Poreč-Vrsar-Rovinj-Pulj
— ob 15.45 za: Poreč-Rovinj-Pulj
— ob 17.30 za: Pulj

(') *vozi samo ob petkih*
(○) *ne vozi ob ponedeljkih*

PROGA TRST-GRADEŽ in GRADEŽ-TRST

Odhodi ob delavnikih:

— vsak dan po Štarancanu, Škocjanu ob Soči in Pineti ob: 7.45, 8.25, 10.39, 12.33, 13.54, 16.45, 17.45
— vsak dan po Fiumicellu in Ogleju: 8.25, 10.39, 12.33, 13.54, 16.45 (•), 17.45, 19.00

Odhodi ob praznikih:

— vsak dan po Štarancanu, Škocjanu ob Soči in Pineti ob: 7.45, 8.25, 10.39, 12.33, 13.54, 16.45, 17.45, 20.30
— vsak dan po Fiumicellu in Ogleju ob: 8.25, 12.33, 17.45, 19.00

Prihodi ob delavnikih:

— vsak dan po Pineti, Štarancanu in Škocjanu ob Soči ob: 6.20, 6.37, 8.25, 12.34, 14.02, 16.17, 17.32, 19.02
vsak dan po Ogleju in Fiumicellu ob: 6.05, 6.28, 8.10, 12.10, 13.45, 17.15, 18.45

Prihodi ob praznikih:

— vsak dan po Pineti, Štarancanu in Škocjanu ob Soči ob: 7.00, 8.25, 11.03, 12.34, 14.05, 16.20, 17.35, 19.02
— vsak dan po Ogleju in Fiumicellu ob: 6.05, 8.10, 12.10, 13.45, 17.15, 18.45

(•) *ne vozi ob sobotah*

Danes se bo v Buenos Airesu končalo 11. košarkarsko svetovno prvenstvo

»Evropski« finale SZ - Jugoslavija

BUENOS AIRES — Nasprotnik Jugoslavije v finalu za naslov svetovnega košarkarskega prvaka bo torej reprezentanca Sovjetske zveze.

»Zbornaja« je včeraj ponoči v drugem polfinalu z 98:82 zasluženo odpravila Portoričane, ki so sicer z nastopom proti ZDA za bronasto odličje vsekakor že presegli vsa najbolj optimistična pričakovanja. Sovjeti so si že v prvem polčasu nabrali dokaj zanesljivo prednost. Trda jim je pravzaprav predla samo v prvih minutah drugega polčasa. V 26. min. so imeli namreč samo še točko prednosti (60:59), malo zatem pa je zaradi pete osebne napake moral zapustiti igrišče še Volkov (16 točk). Vendar so Sovjeti prav tedaj odlično reagirali. Zlasti dobro so igrali v napadu z zunanjih pozicij. Presenetil je Bazarevič (16 točk). Skupaj z bekoma Vetro (8) in Sokkom (10) ter običajnim Tihonenkom (26), je bil nedvomno najbolj zaslužen za uspeh svojega moštva. Igra Portoričanov je nasprotno temeljila na trenutni »navdihnjenosti« posameznikov, najprej Ortiza (16), nato pa Leona (22), ki pa je v odločilnih trenutkih drugega polčasa veliko grešil.

V Buenos Airesu (kjer domačim košarkarjem ni v polfinalu za 5. mesto za las uspelo premagati Grkov - s tem pa so Grki priborili Evropi še eno mesto več za prihodnje olimpijske igre) že vlada nestrpno pričakovanje za današnji veliki »evropski« finale. Jugoslovani so nesporni favoriti. Sovjete so že gladko premagali v četrtfinalu, v petek so nadigrali še Američane.

Selektor ZDA Kriziewski po tekmi ni štedil s pohvalami za modre. »K sreči,« je dejal, »smo igrali zelo dobro, sicer bi proti tako močni Jugoslaviji in Petroviću izgubili najmanj s tridesetimi točkami razlike.«

Po njegovi oceni bi najmanj še 4 do 5 Jugoslovanov lahko mirno igralo v NBA ligi.

Zelo dobro razpoložen je tudi sicer ponavadi previdni Ivković. Pravi, da je sedanji rod jugoslovanskih reprezentantov najboljši od vseh dosedanjih še tako slavnih moštev modre vrste. Svojim varovancem - ob znanih - priznava še najmanj dve »novi« kvaliteti: da so psihično stabilni in taktično zreli. »Nikoli nismo z menjavami ritma dopustili, da bi Američani igrali tako, kot jim najbolj leži, se pravi izredno hitro.«

Ivković je še posebej pohvalil Jurija Zdovca, ki je onemogočil Andersona, enega najboljših igralcev ZDA.

Glede današnjega finala je selektor modrih opozoril še na dejstvo, da je njegovo moštvo že zelo izkušeno, saj ima za sabo mnogo pomembnih finalnih nastopov, v teh pa mu je spodletelo le na zadnjih olimpijskih igrah. Prav spomin na Seul pa ne sme navdajati sicer favoriziranih modrih s pretiranim optimizmom. Tudi takrat je bil govor o tem, da Sovjeti niso tako močni, a so vendarle zmagali. Če se jim hočejo zdaj Kukoć in tovariši oddolžiti, jih prav gotovo ne smejo podcenjevati.

Eno pa drži kot pribito. Tako SZ kot Jugoslavija predstavljata - zunaj sveta NBA lige - v svetovni košarki razred zase, za ZDA pa velja, da si odslej res ne bodo mogle več privoščiti pošiljati na velika mednarodna tekmovanja selekcijo univerzitetnih študentov - pa naj bo ta najboljša ali pa ne - kajti sicer jih bodo v prihodnjih letih čakala sama bridka razočaranja.

OD 9. DO 12. MESTA

ITALIJA - VENEZUELA 108:100 (57:33)

ITALIJA: Rossini 2, Pittis 11, Niccolai 2, Dell'Agnello 17, Bosa 12, Brunamonti 3, Vescovi 11, Riva 28, Pessina 14, Vianini 6, Cantarello 2.

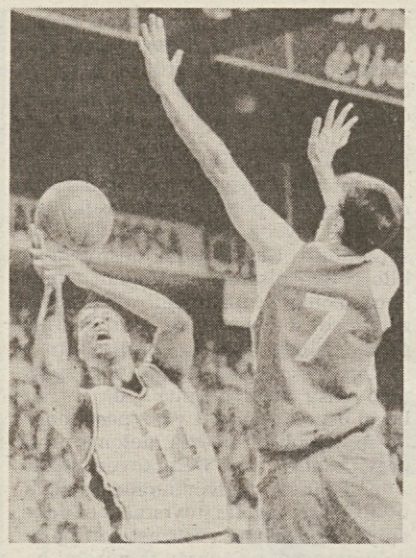

VENEZUELA: Herrera 13, Sheppard 21, Estaba 23, Nelcha 15, Portillo 14, Olivares 9, Becquer, Jimenez 3, Echenique 2, Solorzano.

SODNIKA: Rodić (Jug.) in Garcia (Arg.); PM: Italija 14:19, Venezuela 24:32. PON: Cantarello (29), Vianini (33), Bosa (19); TRI TOČKE: Italija 7:17 (Riva 5, Pittis in Vescovi 1), Venezuela 6:14 (Estaba in Olivares 2, Sheppard in Jimenez 1).

SALTA — Azzurri nadaljujejo z zadovoljivimi nastopi v tolažilni skupini in se bodo drevi (ob 18. uri po našem času) s Španijo potegovali za končno 9. mesto, kar je bil tudi njihov cilj v Salti. Z Venezuelo so nekaj težav imeli samo v prvih minutah (14:17), nato pa so s consko obrambo in protinapadom dosegli odločilni delni izid 23:3. V drugem polčasu so si Venezuelci nekoliko opomogli, kljub temu da je Riva v tem delu srečanja dosegel kar 20 točk. Zmaga azzurrov pa ni bila nikoli vprašljiva, tudi tedaj ne, ko so igrali brez centrov, ker sta Cantarello in Vianini zapustila igrišče zaradi petih osebnih napak.

Avstralija sedma

Avstralija je včeraj z 98:84 (56:40) premagala Argentino in osvojila 7. mesto.

Finale za 11. mesto: Venezuela - Kanada 93:92 (44:48).

Finale za 15. mesto: Južna Koreja - Egipt 117:115 (52:58).

Petkovi izidi

OD 1. DO 4. MESTA: Jugoslavija - ZDA 99:91 (51:43); SZ - Portoriko 98:82 (50:46).

OD 5. DO 8. MESTA: Brazilija - Avstralija 100:93 (45:48); Grčija - Argentina 81:79 (38:42).

OD 9. DO 12. MESTA: Italija - Venezuela 108:100 (57:33); Španija - Kanada 84:75 (47:37).

OD 13. DO 16. MESTA: Angola - Egipt 83:70 (55:36); Kitajska - Južna Koreja 122:100 (63:52).

Preostali finalni pari

ZA 1. MESTO: Jugoslavija - Sovjetska zveza (danes ob 23.00).

ZA 3. MESTO: ZDA - Portoriko (ponoči)

ZA 5. MESTO: Brazilija - Grčija (danes ob 20.00)

ZA 9. MESTO: Italija - Španija (danes ob 18.00)

ZA 13. MESTO: Angola - Kitajska (danes ob 21.00).

Na sliki AP: Toni Kukoć - najboljši igralec tega SP - skuša blokirati Billyja Owensa med petkovo polfinalno tekmo.

Branilci močnejši

Lani na evropskem košarkarskem prvenstvu v Zagrebu »slučajno« niso igrali tekme med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Zato bosta letos tu v Buenos Airesu kar dve. Eno so že odigrali v četrtfinalni skupini in se je zaključila z lahko zmago Jugoslavije s 100:77. Druga pa bo kar veliki finale in to jutri (danes op. ur.) s pričetkom ob 23.00 po evropskem času. Že ta predstavitev naj bi bila istočasno tudi prognoza. Jugoslavija izgleda v vseh pogledih veliko močnejše od sedanjega moštva Sovjetske zveze. Če primerjamo moči po vlogah na igrišču, lahko poenostavimo in povemo: v centrih sta si ekipi več ali manj enakovredni: Belostenij velja več ali manj isto kot trenutno nerazpoleženi in oboleli Divac, na krilih sta para Volkov-Paspalj in Tihonenko-Kukoć tudi več ali manj enakovredna, prava premoč Jugoslavije pa se pozna pri branilcih. Za Petrovića Sovjeti nimajo protiuteži, Zdovc in Perasović lahko mirne duše krijeta kogarkoli od nasprotnih branilcev, ki bi bil trenutno navdihnjen. Ob vsem tem pa je še tu neustavljivi Kukoć, za katerega nobena ekipa tu v Buenos Airesu nima pravega zdravila. Ta fenomenalni igralec lahko namreč igra v napadu, na kateremkoli položaju: gradi igro, izvaja protinapad, asistira in zadeva trojke. Skratka tu se je izkazal kot daleč najboljši igralec, pravi prototip igralca tretjega tisočletja. Upoštevajmo še večjo »globino« in prilagodljivost jugoslovanske klopi in slika je popolna. Je naslov že oddan, torej? Počakajmo: lekcija iz Seula je še toliko blizu in tako boleča, da je ni moč kar tako pozabiti.

Če se povrnem malo k prvenstvu, naj povem najprej, da je tu v Luna parku v Buenos Airesu organizacija točno za nič, predvsem za nas novinarje. Podatkov o ekipah in igralcih sploh ni, statistike tekem in končne povzetke odgovorni za tisk hrani izključno zase (?) in ti jih izroči, le če ga prosiš na kolenih, skratka, vse skupaj zgleda precej porazno. Neki španski novinar je zelo duhovito napisal v enem izmed tukajšnjih časopisov: »Težko je oceniti, če je organizacija dobra ali slaba, kajti težko je soditi, o nečem, kar ne obstaja.«

Ne vem, ali ste sledili kaki tekmi Sovjetske zveze. Eden negativnih hitov tukajšnjega prvenstva so namreč tudi njene majce, ki so pravzaprav roza barve, kot da bi jih opral neoprezen pralec s pretoplo vodo. Je to posledica perestrojke, ki naj nam simbolizira zbledenje vzvišenih ciljev rdeče revolucije, ali samo trenutna zmešanost njihovega designerja? Če je prva hipoteza točna, potem kaj nas še čaka? Da se morda prihodnjič majica Sovjetske zveze pojavi s kakim »C« manj na tradicionalnem napisu »CCCP«?

SERGIJ TAVČAR

Drevi ob 20.00 za Bežigradom

Olimpija - Hajduk

LJUBLJANA — V 3. kolu prve jugoslovanske nogometne lige bi utegnilo biti najzanimiveje prav danes v Ljubljani. Ob 20. uri se bosta namreč za Bežigradom spoprijela domača Olimpija in »nekdaj slavni« Hajduk, ki pa doslej ni ravno blestel, saj je osvojil le borno točko. Ljubljančani so doslej enkrat zmagali in enkrat izgubili. Ostali današnji spored: Proleter - Č. zvezda; Rijeka - Dinamo; Velež - Osijek; Željezničar - Spartak; Radnički - Sloboda; Partizan - Zemun; Budućnost - Sarajevo. V včerajšnjem anticipiranem srečanju je Rad z 2:0 premagal Vojvodino.

Spodbuden nastop Izole

KOPER — V 2. kolu 3. jugoslovanske nogometne lige je v derbiju novincev v Izoli domača enajsterica po veliko boljši igri z 1:0 premagala Krajino iz Casina (zadetek Bičakčića v 5. minuti). Koper je gostoval v Bihaću, kjer ga je domače Jedinstvo premagalo z 1:0. Ostali rezultati 2. kola: Varteks - Maribor 2:1, Split - Radnik 2:0, Trešnjevka - Zadar 1:2, Rudar - Mladost 4:2, Segesta - Prijedor 5:0, Orijent - Jugokeramika 0:2 in Junak - Primorac 3:0. (Kreft)

Italijanke boljše od Angležinj

LONDON — V prijateljskem nogometnem srečanju je včeraj italijanska ženska nogometna reprezentanca s 4:1 premagala Anglijo. Vse gole za Italijo je dosegla Moracejeva (v 15', 30', 46' in 55').

Cagliari boljši od Udineseja

VIDEM — V včerajšnji prijateljski nogometni tekmi je prvoligaš Cagliari z golom Fonsece v 3. minuti z 1:0 premagal Udinese, ki je pred maloštevilnimi gledalci pokazal dokaj bledo igro. Marchesejevi varovanci, ki so nastopili v popolni postavi, so potrdili, da ne razpolagajo z ekipo, ki bo lahko odigrala vodilno vlogo v B ligi.

Teniški turnir v Los Angelesu

Seleševa polfinalist

LOS ANGELES — V četrtfinalu mednarodnega ženskega teniškega turnirja v Los Angelesu je Jugoslovanka Seleševa premagala Američanko Frazierjevo z 2:6, 6:2, 7:5 in se uvrstila v polfinale, v katerem bo igrala s Fernandezovo (ZDA).

OSTALI ČETRFINALNI IZIDI: Navratilova (ZDA) - Rinaldi (ZDA) 6:0, 6:1; Garrison (ZDA) - Malejeva (Bolg.) 6:1, 6:1; Fernandez (ZDA) - Rehe (ZDA) 7:5, 6:2.

Trst na newyorškem maratonu

TRST — Udeležba Trsta na prihodnjem maratonskem teku v New Yorku je bila včeraj v ospredju srečanja na sedežu pokrajinske uprave. Srečanja so se med drugimi udeležili predsednik Pokrajine Crozzoli, odbornik za šport Dello Russo, predsednik julijske skupnosti v New Yorku in New Yerseyu Antonini ter člani organizacijskega odbora "Trieste corre la New York Marathon". Antonini se te dni mudi v Trstu, kjer je zaposlen z organizacijo kulturnih in družbenih manifestacij, ki naj bi spremljale tržaško udeležbo na maratonu. Tako Crozzoli kot Dello Russo sta obljubila pomoč, da bi pobudo čim bolje izpeljali.

Danes finale za pokal Cimosa

KOPER — Na tretjem ženskem mednarodnem odbojkarskem turnirju za pokal Cimosa sta se v veliki finale uvrstili kadetska reprezentanca Belorusije iz Minska (lanskoletni zmagovalec) in Slavije iz Bratislave (sedemkratni prvak ČSFR). Odigrali pa so že tekmo za 5. mesto, v kateri je Paloma Branik premagala domači Koper Cimos s 3:0. Današnji program: ob 10.00 tekma za 3. mesto Logistica Veneta - Student, ob 11.30 za 1. mesto Slavija - BSSR. Obe tekmi bosta v telovadnici OŠ Anton Ukmar. (Kreft)

Naši lokostrelci na Bledu

Koristne priprave za bližnje tekme

Lokostrelci goriškega športnega društva Naš prapor iz Pevme so se v začetku tega meseca mudili na enotedenskih pripravah na Bledu. Priprav se je udeležilo skupno deset perspektivnih lokostrelcev. Med njimi je bila tudi Zdenka Ferlat, ki se vestno pripravlja na bližnje italijansko državno prvenstvo (od 7. do 9. 9. v Rimu).

Ferlatova, ki je še mladinka, je med pripravami nastopila na dvodnevnem mednarodnem turnirju na Jesenicah. Nastopila je sicer le v drugem dnevu tekmovanja, vendar je dosegla najboljši rezultat tega dne v absolutni ženski konkurenci in zbrala kar 1136 točk, torej le 67 manj od njenega lanskega osebnega rekorda. Če upoštevamo, da se bo pred nastopom na državnem prvenstvu udeležila še mednarodnega turnirja v Salice Terme pri Pavii, ima tudi letos dobre možnosti, da osvoji državni naslov v mladinski kategoriji. Letošnja sezona se bo končala oktobra z mednarodnim tekmovanjem v Milanu.

Dirka tris

TREVISO — Zmagovita kombinacija dirke tris je 24 - 22 - 9. Dobitnikov je bilo 646, prejeli pa bodo po 1.187.100 lir.

V jugoslovanski reprezentanci na bližnjem evropskem atletskem prvenstvu v Splitu

Kar zadovoljivo slovensko predstavništvo

Okoli 45 jugoslovanskih atletov in atletinj bo startalo na EP v Splitu in k temu številu bo Slovenija prispevala 12 enot, ki že imajo pravico za nastop. V zadnjem trenutku bi utegnil predpisane norme doseči še kdo.

Prvenstvo Slovenije v Postojni ni dalo dokončne slike. Ta bo narisana komaj po državnem, ki bo konec tedna v Sarajevu. Nekaj mest je še na razpolago.

Med slovenskimi predstavniki je tudi nekaj takih, ki računajo na visoke uvrstitve. Poglejmo njihove možnosti za Split:

BORUT BILAČ (skok v daljino): atlet mednarodnega razreda z najboljšo znamko 8,24 m. Možen kandidat tudi za naslov prvaka. Dobro se je doslej izkazal tudi v tekmovalnem smislu.

BRIGITA BUKOVEC (100 m ovire): s skoraj popolnim propadom bolgarskih tekačic se je konkurenca v tej panogi močno razširila. Njenih 13"23 iz Postojne bi verjetno zadostovalo za vstop v finale. Več Ljubljančanka ne bo zmogla. Tehničen cilj bi lahko bil nov državni rekord.

MARJANA LUŽAR (400 m ovire): druga na mladinskem svetovnem prvenstvu. Njenih 56"74 daje možnosti za vstop v finale. Več ne. Nov rekord bi bil dodaten cilj v srečnem trenutku te panoge v Sloveniji.

IRENA DOMINC (400 m voire): druga predstavnica bo lahko prodrla največ do polfinala in še to v primeru zelo ugodne skupine. Razlika med časom 58"43 in elito je le prevelika.

MIRO KOCUVAN (440 m ovire): sin slovenskega atleta starejše generacije z enakim imenom (45"8 na 400 m!). Pripravlja se, da bi progo pretekel v manj kot 50 sekundah. Ob takem podvigu bi se utegnil prebiti tudi med 8 najboljših. Sicer je še zelo mlad in ima pred sabo vsaj še dve evropski prvenstvi.

ROK KOPITAR (400 m ovire): veteran z drugo mladostjo. Že olimpijski finalist. Časovno pri približni vrednosti Kocuvana. Na njegovi strani več izkušenošti, vendar tudi manj svežih moči za več zaporednih tekov.

SAŠO APOSTOLOVSKI (višina): brez večjih možnosti za viden tekmovalni uspeh. Letos doslej največ 225 cm, sicer pa osebni rekord pri 230 cm. Prehod iz kvalifikacij v sklepno tekmovanje je največji možni cilj skakalca ljubljanske Olimpije.

ROMEO ŽIVKO (5000 m): eden redkih tekačev na srednje proge. Letos 13'36"10. Cilj je vstop v finale. V predtekih bo več tekaških sposobnosti odločala primerna taktika ker so pri počasnem tempu v finašu vsi nevarni.

SILVA VIVOD (10000 m): tekačiča brez izgledov za uvrstitev. Nastop bo v glavnem priložnost, da v družbi številnih dobrih tekačič doseže čas, ki bi jo postavil višje v evropskih razpredelnici.

RENATA STRAŠEK: tudi ob načeti moči metalk iz NDR so vsaki upi na uvrstitev z meti pod 60 metri nesmiselni. Nastop bo priložnost za spomin na kolajno katero je v Rimu leta 1974 v tej panogi osvojila Nataša Urbančič.

PREDRAG MELNJAK (800 m ali 4 x 400 m): v resnici ni še zanelsjivo uvrščen za EP. Na 800 m ni bil v zadnjih prilikah preveč prepričljiv, v štafeti pa ima strašno konkurenco tekačev iz Beograda.

MIRKO VINDIŠ (maraton): v odnosu z uro letos ni dosegel še nič posebnega, priprave maratoncev pa so navadno namenske. V Splitu bi utegnil biti Vindiš med presenečenji kot je običaj za domače tekače. Ena od kolajn bi ga uvrstila v cirkus velikih maratonski tekov.

Med tistimi, ki na Split še upajo so specialist v hitri hoji Balek, kateremu je selektor Korica na pol obljubil nastop. Pet stotink sekunde manjka v teku na 400 m čez ovire Novogoričanki Kseniji Pavlovič. DP v Sarajevu bo zadnja priložnost za normi Primca (disk) in Erjavčeve (krogla), nekaj upanja pa ima tudi Rozman za maraton.

Dokončan seznam bo jugoslovanska atletska zveza sestavila dan po prvenstvu v Sarajevu.

BRUNO KRIŽMAN

obvestila - obvestila

NOGOMETNI KLUB BOR
obvešča, da bo prvi trening v ponedeljek, 3. 9., ob 17. uri. Medtem se nadaljuje vpisovanje letnikov 80 - 84 tudi po telefonu (št. 51377) od ponedeljka do petka od 17. do 19.30.

TPK SIRENA
organizira tečaj wind surfa za odrasle in mladince od jutri do 25. t. m. Informacije na pomorskem sedežu v Miramarskem drevoredu 32 v popoldanskih urah, tel. 422696.

SK BRDINA
obvešča vse člane, da se začenjajo suhi treningi in priprave za Miltaler z odhodom 1. septembra. Zbirališče na Občinah (Brdina) v torek, 21., ob 18 uri.

ŠZ JADRAN
obvešča, da bo Jadranov urad zaprt od ponedeljka, 20., do sobote, 25. t. m.

KOŠARKARSKI KLUB BOR
sporoča, da se treningi za vse igralce (letnika 1973 in 1974), ki so v Trstu, začnejo jutri ob 19.00 na »1. maju«.

ŠD POLET KOŠARKARSKA SEKCIJA
obvešča, da se bo vadba v minibasketu začela v ponedeljek, 3. 9., na odprtem igrišču v Prosvetnem domu na Občinah. Ob 15. uri bo vadba za letnike 1984/83/82 (trener Marko Burger), ob 16.15 pa za letnike 1979/80/81 (trener Igor Cancianì). Vsi interesenti se lahko prijavijo kar neposredno na treningu ali pa na sedežu ŠD Polet na Občinah (Prosvetni dom) od 27. t. m. dalje vsak dan od 10.30 do 12.30 (tel. 213403).

Radio Opčine

Prispevki jutrišnjega tedenskega športnega komentrja na Radiu Opčine so naslednji: NOGOMET: A in B italijanska liga, priprave pri koncu; kotiček amaterskih lig; KOŠARKA: vas je SP razočaralo ali ne? Jadranovi mladinci so se pripravljali v Pulju. Mountain bike v Zgoniku; Kranjska gora napoveduje belo vojno z 250 topovi; Alpe-Adria: plezalci so startali na Himalajo z višine 540 m.

V ženski odbojkarski C-1 ligi letos skupaj Bor in Sloga

Derbi že v 4. kolu

Vsedržavna odbojkarska zveza je z običajno pravočasnostjo že pred velikim šmarnom posredovala društvom koledar ženskega prvenstva C-1 lige, v katerem bosta letos slovensko odbojka - po dolgih letih - spet zastopali dve društvi. Borovkam, ki bodo v tej lig nastopile tretjič zapored, so se namreč kot novinke v ligi pridružile še slogašice.

Prvenstvo C-1 lige, ki šteje letos 14 šesterk (dve več kot lani) se bo pričelo 3. novembra, trajalo pa bo vse do 11. maja. Kratke bodo tudi novoletne počitnice, saj bodo dekleta na igrišču že 5. januarja.

Podoba prvenstva izgleda po letošnji restrukturaciji povsem spremenjena. Od lanskih ekip so - poleg borovk - ostale le še ekipe Foce Colori Latisana, Ausa Pav Cervignano, Dolo in Ghemar Piove di Sacco.

Iz višje lige sta nazadovali ekipi Tregarofani iz Padove in Nervesa. Gre za šesterki, ki sta bili v prejšnjem desetletju zelo renomirani, saj je bila na primer Nervesa v B ligi za našo združeno ekipo Meblo nepremagljiv tekmec, Tregarofani pa je celo dve sezoni igral v A-2 ligi.

Vse ostale ekipe so novinci, ki prihajajo iz deželnih C-2 lig FJK in Veneta. Poleg slogašic so to še videmski Kennedy, tržiški Alloys Italia (Fincantieri), Volley Montecchio, Conad Fontane Treviso, Sarmeola Padova in Gamatex Vicenza.

Skupino označuje prisotnost precej velikega števila šesterk iz Veneta, teh je namreč kar osem, medtem ko je bila ta liga lani skorajda deželnega značaja. Naši šesterki čakajo torej precej daljša gostovanja, kar je seveda povezano tudi z večjimi stroški.

Za uvod bodo borovke gostile ekipo Gamatex Pojana, slogašice pa se bodo v gosteh pomerile s šesterko Conad Fontane Treviso. Prvi slovenski derbi bo na sporedu že v četrtem kolu (24. novembra), ko bodo gostiteljice slogašice, povratni pa bo 2. marca.

Slogašice so prvi trening pred pričetkom nove sezone imele že 6. avgusta (nato so vadile skoraj vsak dan), prav danes pa bodo odpotovale na priprave, ki bodo potekale nič manj kot na Češkem v Bratislavi vse do konca meseca.

Borovke pa bodo prvi trening imele jutri na stadionu »1. maj«.

Objavljamo popolen spored 1. kola in tekme naših dveh šesterk:

1. kolo

Volley Montecchio - Sarmeola Padova; Foce Colori Latisana - Kennedy Videm; Tregarofani Padova - Nervesa; Bor Elpro - Gamatex Pojana Maggiore Vicenza; Conad Fontane Treviso - Sloga Koimpex; Alloys Italia Tržič - Dolo; Ghemar Piove di Sacco - Ausa Pav Cervignano.

2. kolo

Sloga Koimpex - Tregarofani padova; Nervesa - Bor Elpro.

3. kolo

Bor Elpro - Kennedy; Alloys Italia - Sloga Koimpex.

4. kolo

Sloga Koimpex - Bor Elpro.

5. kolo

Bor Elpro - Foce Colori Latisna; Ghemar - Sloga Koimpex.

6. kolo

Tregarofani Padova - Bor Elpro; Sloga Koimpex - Ausa Pav Cervignano.

7. kolo

Bor Elpro - Pandacolor Sarmeola; Gamatex - Sloga Koimpex.

8. kolo

Volley Montecchio - Bor Elpro; Sloga Koimpex - Dolo.

9. kolo

Conad Fontae - Bor Elpro; Sloga koimpex - Nervesa.

10. kolo

Bor Elpro - Alloys Italia; Kennedy - Sloga Koimpex.

11. kolo

Sloga Koimpex - Sarmeola; Ausa Pav Cervignano - Bor Elpro.

12. kolo

Bor Elpro - Ghemar Piove di sacco; Foce Colori Latisana - Sloga Koimpex.

13. kolo

Sloga Koimpex - Volley Montecchio; Dolo - Bor Elpro.

Povratne tekme

14. kolo 9.2.; 15. kolo 16.2.; 16. kolo: 23.2.; 17. kolo: 2.3.; 18. kolo: 9.3.; 19. kolo: 16.3.; 20. kolo: 23.3.; 21. kolo: 6.4.; 22. kolo: 13.4.; 23. kolo: 20.4.; 24. kolo: 27.4.; 25. kolo: 4.5.; 26. kolo: 11.5.

Precej novosti v okviru delovanja odbojkarskih društev Val in Naš prapor

Cilj je napredovanje v C-1 ligo!

Moško odbojkarsko gibanje v okviru društev OK Val in Naš prapor začenja novo sezono z marsikatero novostjo.

Če začnemo pri članski postavi, ki bo igrala v C-2 ligi, velja povedati, da se je okrepila tako s tehničnega kakor tudi z igralskega vidika. Trenersko nalogo bo tudi v novi sezoni opravljal Rajko Petejan, ki je lani le za malenkost zamudil napredovanje v državno ligo. S potrditvijo trenerja je vodstvo odbojkarskega kluba želelo izreči Petejanu zaupanje za uspešno opravljeno delo. Novost pa je, da bo ob Petejanu, kot pomožni trener, deloval Joško Prinčič, bivši Domov igralec in zadnja leta trener mladih ženskih postav Agoresta.

Letošnje prvenstvo v C-2 ligi bo zadnje brez starostne omejitve. Že v sezoni 1991/92 bodo namreč v tej ligi lahko nastopali igralci do 25. leta starosti. Čeravno je slovenska postava zelo mlada, so si pri vodstvu zadali za cilj napredovanje. Ivan Plesničar je namreč mnenja, da je ekipa zrela za kakovostni skok in povratek v državno C-1 ligo.

Pravijo, da postavo, ki zmaguje, se ne menja. To velja tudi za Val Prapor Imsa (letos bo izostala sponsorizacija podjetja Meblo Italiana), ki je potrdil vseh 11 igralcev lanske postave. To so A. Vogrič, M. Tomšič, A,. in M. Feri, M. Buzzinelli, D. Lutman, F. Koršič, D. Petejan, M. Superga, R. Lavrenčič in

R. Petejan. V ekipo pa se je po odsluženju vojaškega roka vrnil Valter Prinčič. Trener Petejan bo imel na razpolaga tudi dva mlajša igralca, Igorja Florenina in Roberta Paolettija, ki sta se lani izkazala med under 16 in sta obenem člana deželne reprezentance.

Največjo novost pa predstavlja izkušeni podajač Gabriele Berzacola (letnik 1971), ki je v zadnjih sezonah branil barve Sante Giustine iz Belluna v C-1 ligi. Berzacola, ki je Goričan po rodu (njegova mati je iz Štandreža), se je namreč vpisal na tržaško univerzo in bo odslej bival v Gorici.

S pripravami bodo predstavniki Vala Praporja Imsa začeli 29. avgusta v štandreškem Domu Andreja Budala. Prva srečanja pa bodo odigrali septembra, ko se bodo udeležili deželnega pokala in kvalifikacij za Pokal prijateljstva.

V okviru dejavnosti društev OK Val in Naš prapor velja povedati, da je prišlo do novosti tudi v mladinskih ekipah. Deželne podprvake Tekno Progresa (under 16) bo v novi sezoni vodil Tržičan Renzo Zamo, ki bo zamenjal Ivana Markiča, ki bo odslej skrbel za sekcijo miniodbojke.

Novi trener mladinske vrste je tri sezone vodil Fincantieri v C-2 ligi, lani pa je z Aclijem iz Ronk osvojil deželni naslov v prvenstvu under 16. Zamo, kateremu bo pomagal Robert Makuc (letos je opravil trenerski izpit), je obenem selektor goriške pokrajinske mladinske reprezentance.

Odveč je poudariti, da ekipa under 16 starta s ciljem, da osvoji deželni naslov, isti igralci pa bodo igrali tudi v prvenstvu under 18 in v 1. moški diviziji.

Igor Orel (njegov pomočmnik bo Bojan Makuc), ki je lani treniral žensko postavo iz Gradišča v C-2 ligi, pa bo odslej skrbel za perspektivno ekipo under 14. (r.p)

Na sliki: z zadnjega prvenstvenega derbija med Meblom Imsa in Borom

V verjetno zadnji tako edinstveni cerkvici sem hotel na vsak način kljub prepovedi posneti vsaj eno sliko. Izven svetišča sem pripravil fotoaparat in ga držal kar v roki. To še ne povzroči posega domačinov. Vsedel sem se na eno že praznih klopi in počakal, da je v cerkev prišla večja skupina obiskovalcev. Ob utišanem hrupu, ki je nastal, sem nekajkrat pritisnil in ovekovečil obrede vernikov.

Cerkev kot ustanova je očitno v rokah druščine, katere člani so oblečeni v črne obleke. Hlače segajo do podkolen. Na robovih in v trakovih je prisotna tudi rdeča barva. Pokrivalo je nekoliko podobno turbanu, gumbi pa so kovinski. Člani druščine so v teku jutra opravili nekaj verskih obredov na ploščadi pred vhodom, zgodaj popoldan pa jih je bilo nekaj udeleženih v procesiji po vaških cestah.

Četverica je nosila vitrino s kipom San Tomasa, pred njo pa sta hodila bobnar in nekdo, ki je igral na piščal. Duhovnika ni bilo, pač pa je eden od članov druščine nosil kipec matere božje in po zvokih glasbe plesal in skakal. Vzdušje je bilo veselo, pri mnogih tudi preveč. V popoldanskih urah se začenja na sejmu opažati učinek »aguardiente« in pijanih je precej.

Versko izživljanje je zelo daleč od klasičnih obredov, katere poznamo pri nas. V Chichicastenangu imajo tudi prostor, kjer se ponoči opravljajo žrtve domačim božanstvom. Žrtvujejo se seveda le živali. Pravijo, da je obisk možen le podnevi, ker domačini neradi vidijo tujce ob njihovih obredih.

V Chichicastenangu sem prisostvoval edinemu športnemu dogodku potovanja. Slučajno sem se znašel pred domačim stadionom, kjer je bil v teku »partido amistal«, prijateljsko srečanje dveh krajevnih moštev. O igri bi lahko povedal le, da je bila opazna velika telesna šibkost nogometašev. Razgovor s skupino gledalcev ni bil posebno ploden, ker morda niso vedeli, kje točno je Italija in kdo je Vialli.

Žejen sem zavil v skromno štacuno in še na pločniku jasno slišal besedo »gringo«, ker je lastnik slučajnemu gostu povedal, da bo vsak hip vstopil tujec, gringo. Prijazno sem mu razložil, da »no soy gringo« (nisem gringo). Gringos so v Latinski Ameriki le Američani iz ZDA, nekoliko žaljiv že ponarodeli vzdevek pa domačini prisolijo vsakemu tujcu.

Pojasnilo ni bilo odvečno. V očeh domačinov nisem hotel biti zasovraženi »norteamericano«. Štacunar je bil vidno v zadregi, ker so mi njegove besede prišle na uho.

V nedeljo zvečer, ko sejma ni več, postane Chichicastenango srednjeveška vasica. Zgodaj zjutraj se številni krajani s svojimi culami in vrečami že odpravljajo na druge sejme po okoliških vaseh.

Do meje z Mehiko sem moral med potjo dvakrat presedlati, teklo pa je kot po olju in od 5. ure zjutraj, ko sem odpotoval, sem bil pred 10. že na meji. Čakalo me je 160 kilometrov do San Cristobala, kjer sem pred odhodom v Guatemalo pustil nekaj opreme in tovora, imel pa sem tudi odprte račune z Zinacantanom...

Spustil sem se v nižino do mesta Tuxtla Gutierrez, da bi tam obiskal kanjon Sumidero.

Priporočljiva sta obisk vrhnjega roba kanjona in tudi izlet s čolnom iz vasi Chiapa de Corzo. Stene kanjona dosegajo kakih 700 metrov višine po besedah čolnarjev pa tudi tisoč. Reka je zaradi hidroelektrarne zajezena in ustvarja umetno jezero, ki sega daleč v sotesko. Baje je voda globoka 300 metrov.

Iz zgornjega roba je pogled v globino vrtoglav, divja vožnja s čolnom pa tudi po svoje nevarna, ker je v vodi precej hlodov in vejevja. Izlet zabelijo z govoricami, da so v vodi prisotni krokodili.

Nadaljna pot do mesta Oaxaca (izg. Uahàka) je pomenila povratek na visoko planoto, vožnja pa je bila vsaj glede pokrajine večji del dolgočasna. Za svojevrstno poživitev so poskrbele najprej oblasti.

Na ravnini pri Zanatepecu smo se ustavili in dolgo čakali pod žgočim soncem. Kaj bo? Po skoraj celi uri smo prišli na vrsto. Bili so »narcoticos«, posebne vojaške enote za preprečevanje prometa mamil. Poznal sem že zgodbo iz Chihuahue in na skupino gledal omalovaževalno. Zunanjost je bila vse prej kot rambovska, revna pa je bila

Člani cerkvene druščine pred svetiščem v Chichicastenangu

oborožitev, sestavljena iz starih pušk. Avtomobile so pregledovali dolgo in skrbno, tovornjakom so preverjali le dokumente, v avtobusu pa so odprli torbe nekaterim potnikom. Kot edini tujec sem moral pokazati potni list. Maščevanje nad »gringom«!

Nova zapora! Tokrat je bila na vrsti »migracion«, ki je preverjala, če v avtobusu ni ilegalcev. Bili smo na glavni smernici poti za ZDA. Ob jezikovni enakosti in tudi sličnemu zunanjemu videzu je težko ločiti mehiškega državljana od pripadnika druge srednjeameriške državice. Po tistem območju se dnevno proti severu premika kakih dva tisoč »indocumentados«, ki se nato klatijo ob meji z ZDA, dokler jim ne uspe podvig. Za Mehiko je preseljevanje dodaten vir rasti prebivalstva. V našem avtobusu smo bili vsi v redu.

Usojeno je bilo, da dan ne bo miren. Šofer je v stranskem ogledalu opazil, da ima odprt prtljažnik. Pregled tovora je dokazal, da je že izgubil sodček motornega olja. Moj nahrbtnik bi verjetno vzdržal še nekaj ostrih ovinkov. Hotel sem si ga vzeti v notranjost, ni pa dovolil. Potisnil ga je globlje in bolje zaprl vrata, ki pa so se še nekajkrat odprla. Med potjo sem tako imel dovolj skrbi, da sem z odpiranjem okna občasno preverjal, če so vratca še zaprta.

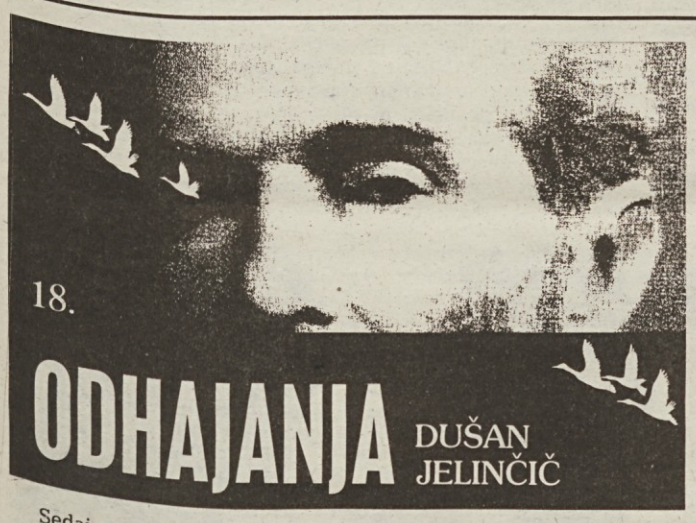

Sedaj sem se nasmehnil jaz. Ni me hotel prizadeti ali pa celo povzročiti, da bi čisto nalahno zardel, zato me je najprej vprašal, kaj želim, nato pa me bo povabil, da si ogledma njegovo kraljestvo, sem si mislil.

»Oh nič posebnega,« sem odgovoril, »povejte mu le to, da se bo Sergio spet pojavil tu prve dni marca.« Igra zarotniških in nedolžnih smehljavev se je nadaljevala. Sedaj je bil on na potezi.

»Prav gotovo mu bom to povedal,« izjavi zaupno in pomenljivo, spet za trenutek pomolči, pogleda okrog sebe, češ, sedaj moram iti, se zazre vame ter mi skoraj mimogrede reče, kot da bi se ga stvar ne tikala: »Veš, sedaj moram pogledati k barakam, če je vse v redu. Greš z mano?«

Zarotniška igra z očetom Ivom se sedaj spremeni v igro drobnega ponosa. Kako čudno, kako značilno, kako drobno hinavsko. V trenutku, ko se je nevarnost oddaljila od mene, nevarnost, da si ne bom mogel ogledati kraljestva revščine, saj mi je bilo jasno, da me vabi na ogled, skušam takoj popraviti svojo prejšnjo zadrego, nepotovost in bojazen ter izustim: »Ah, ne vem, če bi šel z vami, mudi se mi, imam druge opravke...«

On pa me takoj prekine v izbruhu razumevajočega, očiščujočega in naklonjenega smeha, polnega drobnega odpuščanja: »Izgubljen si tu v tem nesrečnem mestu, v tem obupnem smradu, pa imaš neke druge opravke. No dobro,« zvito me pogleda, »pusti svoje važne opravke in kar pojdi z mano, morda boš več odnesel od tega, kot da bi hodil po muzejih in šklocljal s fotografskim aparatom...«

Nagonsko pogledam svojo kamero. »Muzejev ne trpim,« odvrnem.

»No v redu, pojdi z mano, videl boš marsikaj zanimivega,« mi reče ter se že napoti proti izhodu. Jaz sem takoj za njim. Le nekaj trenutkov molčim, nato pa se opogumim, saj očeta Iva že čutim za prijatelja, ko pa me je razorožil, mi videl v dušo, tega pa ni izkoristil, da bi me osmešil, temveč mi je odpustil in mi naklonil dar, ki si ga nisem zaslužil: ogled bede same.

»Kako to, da ste tukaj?« ga vprašam. Kako grobo, kako banalno, si mislim, sicer pa z nečim moraš začeti pogovor, po navadi pa so to nujno banalnosti. Saj bo razumel, si še rečem.

»Jaz sem misijonar,« začne oče Ivo svojo pripoved, jaz pa pomolčim, ker mu hočem dokazati, da me njegova zgodba zanima in da ga nočem prekinjati.

»V tej državi sem sicer komaj dve leti, vendar pa sem že marsikaj doživel. Takoj potem, ko so mi odobrili prošnjo, da lahko odidem iz Milana na drugi konec sveta za misijonarja, so me poslali v Huanuco, ki je, kot verjetno veš, pravo vozlišče poti mamil v tej deželi. Dosti dela je bilo tam, dosti uboštva, dosti obupa in dosti brezizhodnosti. Takoj nato pa so mi dodelili mesto v Iquitosu, v pragozdu. Tam sem spet padel v popolnoma drug ambient in spet sem se moral vsega navaditi...«

Za trenutek se je ustavil, me pogledal in opogumljen od mojega pogleda, ki je kar požiral njegove besede nadaljeval: »Veš kako so važni odnosi z ljudmi..., to je najvažnejša stvar. Najbolj neznatnega golega Indijanca v pragozdu moraš spoštovati, se mu posvetiti, če hočeš, da se ti tudi on posveti...«

Stopili smo na prosto. V nas je udarila naravnost odbijajoča svetloba. Premočna je bila, preveč zadušljiva. Vtis sem imel, da sem pred njo nemočen in razgaljen, vendar sem obenem čutil, da ji moram kljubovati, da se ji moram upreti. Saj svetlobo povzroča sonce, sonce pa je volja do življenja, je volja po boju, je želja po sreči. Zdelo se mi je, da je ta geto tesno povezan s soncem. Nekaj razigranega mi je leglo na srce. Če je torej tako, pomemni, da ni v teh barakah revščina tista, ki usmerja vsakdan, ni beda, temveč sonce, sonce pa pomeni vse tisto, kar je na tem svetu lepega. In zato moram kljubovati soncu, ter ga moram znati sprejemati. Sonce je dar. Če ga ne sprejmeš, se njegova moč, njegova energija obrne proti tebi. Če ga ne znaš sprejemati, pomeni, da ga ne zaslužiš, da se ne znaš zadovoljiti s tistim, kar ti je dano, da oblikuješ v srečo ali pa v lastno nesrečo.

Kot odmev mojim mislim se nama je približal odmev otroških glasov. Za trenutek sem se zdrznil. Komaj sem se zavedal, da z Ivom, ki me raziskujoče pazljivo ogledjuje, že hodiva po neasfaltirani poti med dvema vrstama zelo nizkih hiš. Te so bile grobo zgrajene iz zemlje, slame, lesa, ročno zamesene opeke in nekega radzrobljivega materiala in morda še nečesa, odmev glasov, ki se mi zdi edini možen, da bi lahko ustrezal mojim mislim, pa je vse bližji. In naposled otroški živ žav tik za vogalom. Še korak, in na naju se usuje cel trop otrok, majhnih, velikih, srednjih, črnolasih, kričečih, fantkov, punčk, oblečenih, slečenih, umazanih, čistih, njihov skupni imenovalec pa je bilo nepopisno veselje, nepopisna razigranost.

Ivu se je ob pogledu nanje obraz blaženo razširil. Oni pa so začeli skakati vanj, ga vleči za roke, mu brskati po žepih, ter ga vpraševati: »Kako je, kako je, oče Ivo, oče Josè je šel na morje, mi pa bomo šli popoldne s teboj v mesto, kjer nam boš pokazal, kako na ulici igrajo flavte...« Otroci so se za trenutek v svoji razigranosti ustavili, postrani pogledali mene, morda le sekundo pomolčali, nato pa se je plaz besed usul še z večjo močjo: »Kdo je ta gringo s tabo, kdo je, vprašaj ga, če nas lahko fotografira, daj, vprašaj ga, od kod je...«

Misijonar je z izkušeno kretnjo zahteval trenutek tišine, s katero je poleg mira izzval tudi radovednost, ter rekel: »Poglejte, to je moj prijatelj, ki je prišel iz daljne države, iz katere prihaja tudi papež...« Oče Ivo še ni dodobra izgovoril tega stavka, ko me je gneča otrok popolnoma obkrožila, me začela vleči za torbo, v kateri sem imel vse fotografske potrebščine, mi vsevprek nekaj vpila, jaz pa sem razumel le: »Gringo, fotografiraj nas, gringo, fotografiraj nas!«

Vedro in smehljajoče sem pogledal duhovnika, on pa mi je le svečano in s kančkom resnosti pokimal.

»Dobro, pa vas bom fotografiral,« sem jim odvrnil. Oni so srečno zavpili naglas. Ko sem nastavljal globinsko razdaljo na fotoaparatu in vrtel objektiv, da bi izostril razdaljo v metrih, mi je šinilo čisto nalahko na rob misli, kot spomin na utrinek časa, ki je že zdavnaj potonil v pozabo: »In ti otroci naj bi bili nesrečni in bedni, ko pa jih je samo veselje, smeh in vedrina?«

Naročnina: mesečna 20.000 lir - celoletna 240.000 lir; v SFRJ številka 5.- din, naročnina za zasebnike mesečno 70.- din, polletno 390.- din, letno 780.- din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Glonarjeva 8 - telefon 329761

Oglasi: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povišek 20%. IVA 19%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglasi: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

nedelja, 19. avgusta 1990

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax (040) 772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax (0481) 532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik **Dušan Udovič**
Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Štiri osebe umrle pri padcu helikopterja

PARMA — Včeraj dopoldne je pri kraju Romisetto-Ventasso strmoglavil ambulantni helikopter bolnišnice iz Parme, pri tem pa so umrli vsi štirje potniki. Na krovu helikopterja, ki se je približno ob 8. uri dvignil zaradi intervencijskega poleta, so bili pilot Claudio Marchini, zdravnica Anna Giorgio in bolničarja Angelo Maffei ter Corrado Dondi. Kot kaže, je helikopter eksplodiral zaradi trčenja v neko skalo v goratem področju na Monte Ventasso v bližini jezera Calmone. Nesrečni potniki so bili pri eksploziji takoj mrtvi, njihova trupla pa so popolnoma zoglenela.

Helikopter je bil namenjen v Sologno, kjer je bil pri lovu s puško ranjen 70-letni Giovanni Landini, ki je med čakanjem na pomoč tudi umrl. Landinija je smrtno ranil njegov lovski tovariš, 47-letni Giuseppe Parisoli, ki je skušal ustreliti vrano, vendar je zgrešil in zadel Landinija. Pri tem velja še povedati, da se lovska sezona v Emiliji-Romagni še ni začela.

Po obsežni preiskovalni akciji v Castellamaru di Stabia

Kamora odgovorila policiji z demonstrativnim umorom

NEAPELJ — Mestece Castellamare di Stabia je bilo včeraj že spet prizorišče kamorističnega umora. Plačana morilca sta ubila 59-letnega Michela Sommo, ki ni imel nikdar opravka s pravico in je vodil trgovino z jestvinami. Somma je pravkar odprl trgovino na Trgu Ovidio, ko sta dve osebi vstopili in streljali vanj iz pištole kalibra 9. Trgovec je padel na tla, morilca pa sta zbežala z vespo.

Preiskovalci trdijo, da je včerajšnji umor prezirljiv odgovor kamoristov, ki jim skušajo priti na sled. Somma je bil namreč le domačin, ki je vodil svoje posle, ne da bi imel opravka s krajevno kamoro. Slednja pa je postala v zadnjih mesecih izredno predrzna, kot dokazujejo tudi številni umori, ki so se zvrstili od junija do prve polovice avgusta.

Prav zaradi stalnega naraščanja napetosti so policijski oddelki predvčerajšnjim poskrbeli za širšo akcijo v Castellamaru di Stabia ter v bližnjih krajih, kjer imajo svoje postojanke pripadniki dveh nasprotnih si organizacij, ki ju vodita Michele D'Alessandro in Umberto Mario Imparato.

Do obračunavanja med njima je prvič prišlo pred tremi leti. Imparato je bil D'Alessandrov najožji sodelavec, zato mu je boss prepustil režijo kamorističnih poslov v Castellamaru, medtem ko je bil on v zaporu. Imparato si je to čast tolmačil nekoliko po svoje in je izkoristil čas D'Alessandrovega sedenja v zaporu, da si je tudi sam ustvaril kamoristično družino. Ko so D'Alessandra izpustili na svobodo je izbruhnila prava vojna za nadoblast v mestu.

D'Alessandrovi so si uredili svoje postojanke v Scanzanu, Imparatovi pa v Piemontu. Oba kraja je policija obiskala že dvakrat v enem tednu, našli pa niso veliko uporabnih elementov. Prav tako neuspešne so bile tudi preiskave na hribih Faito in Coppola, kjer so policijski agenti upali, da bodo našli skrivališče dveh morilcev na begu.

Krvava dogodka terjala tri žrtve

MESINA — Na Siciliji so včeraj zabeležili dva krvava dogodka. Pri Sirakuzah so umorili 36-letnega Salvatora Navanterija, ki je pred štirimi leti preživel podoben napad. Navanteri je bil policiji dobro znan, saj je imel večkrat opravka s pravico.

Pri Mesini pa je prišlo do streljanja kar na ulici. Dve osebi sta umrli, tretja je bila verjetno ranjena, a ji je uspelo zbežati, potem kot je pustila trupla 18-letnega Domenica Marcianòja in 19-letnega Saveria Basila pred polikliniko.

Umrla je Pearl

PHILADELPHIA — V petek zvečer je v Philadelphii umrla 72-letna temnopolta pevka in kraljica vaudevilla Pearl Bailey. Pevka se je v večernih urah počutila slabo in je prosila za pomoč dežurnega zdravnika. Šele ko so jo sprejeli v bolnišnico je priznala, da je bila srčni bolnik, vendar je to povedala prepozno in je malo za tem izdihnila.

Pearl je pustila za seboj neizbrisno sled v zgodovini glasbene komedije. Njena interpretacija musicala Hello Dolly je ostala zapisana, kot najboljši nastop leta 1967, širšemu občinstvu pa je bila znana predvsem kot sijajna interpretka pesmi Unforgettable in For Once In My Life. Pela je tudi v orkestru Counta Basiea in Caba Callowaya.

Kot pevka je prvič nastopila, ko ji je bilo komaj tri leta. Pela je v cerkvenem zboru, pri osemnajstih letih pa je bila že prava zvezda, saj si je prislužila nagrado za najboljši debi v Broadwayu.

Pearl Bailey je bila tudi priznan komik in priljubljena pisateljica, čeprav je sama trdila, da je v bistvu le pevka, ki jo je bog obdaril s čudovitim glasom. Resnici na ljubo je bil nekdo očitno zelo radodaren z njo, saj je bila tudi izredno lepa ženska, kot dokazujajo posnetki filmov Porgy And Bess in Carmen Jones.

Na sliki (telefoto AP)**: arhivski posnetek pevke Pearl Bailey**

Siloviti neredi v Južnoafriški republiki V spopadih med črnci umrlo več sto ljudi

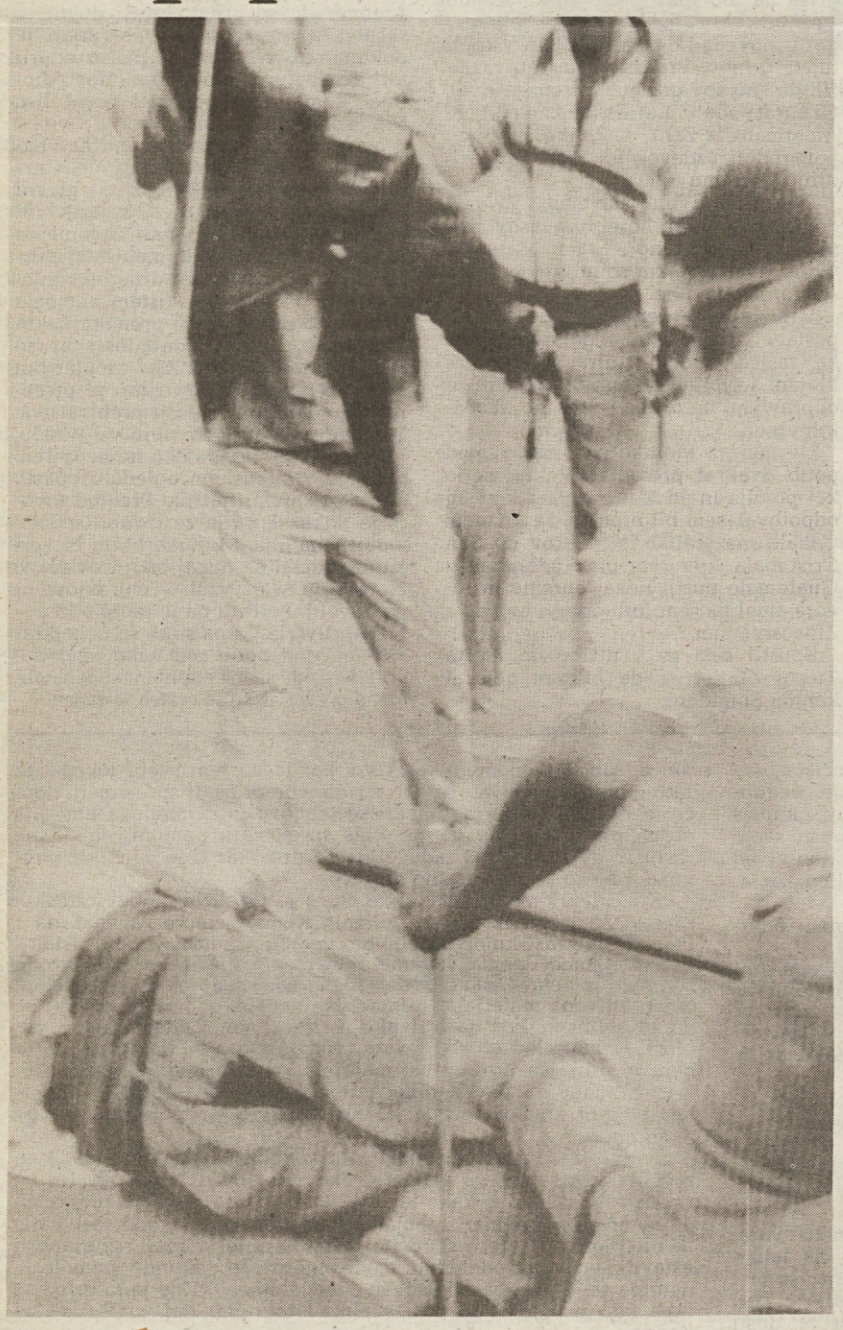

JOHANNESBURG — Vsaj 200 ljudi je umrlo v neredih, ki že več dni potekajo v Sowetu, satelitskem mestu Johannesburga. V tem kraju so se spopadli pristaši Afriškega narodnega kongresa (ANC) in politične stranke Zulujev Inkatha; policijske sile so doslej posredovale brez uspeha, tako da so jim morale priskočiti na pomoč vojaške enote. Ranjencev je več stotin. Med žrtvami je tudi eden od črnskih predstavnikov v tamkajšnjem občinskem svetu; po podatkih policije naj bi ga linčala množica, ki se je zbrala pred njegovim stanovanjem.

Del odgovornosti za nerede je ANC zvrnila na policijske sile. Te je namreč obtožila, da skušajo izpeljati destabilizacijski načrt, pri tem pa naj bi sodelovale tudi tajne državne službe.

Opazovalci političnih dogajanj po drugi strani opozarjajo, da skuša zulujska politična stranka razširiti svoj vpliv iz tradicionalnih oporišč v Natalu na rudarski Transvaal. Pri tem naj bi skušala razbiti privilegirano os ANC—južnoafriška vlada in pridobiti pogajalno moč. V kratkem se bodo namreč začela pogajanja za novo ustavo.

Do zaostritve je prišlo tudi v mestu Welkom, na severu pokrajine Orange. Med protestnim sprevodom črnskega prebivalstva so namreč ranili 16—letnega udeleženca protesta. Ranil ga je neznani pripadnik skrajnodesničarske belske organizacije AWB. Aktivisti te organizacije so bili oboroženi do zob, potek sprevoda pa so spremljali od daleč: do incidenta je prišlo po izteku sprevoda. Za nameček je kmalu zatem voditelj AWB Eugene Blanche kritiziral prireditelje sprevoda in izjavil, da ne bo prepustil oblasti ANC in Južnoafriški komunistični stranki.

AWB in nekatere druge skrajne organizacije belcev so že nekajkrat javno izjavile, da nasprotujejo »sestopu z oblasti« belske manjšine. Izjavile so tudi, da so pripravljene na boj, več puščic pa so izstrelili proti predsedniku države Frederiku De Klerku.

Na sliki (telefoto AP)**: krvavo obračunavanje v črnskem getu Soweto.**

Senca udara na Filipinih

MANILA — Na Filipinih je zopet zavel veter negotovosti. Vse bolj se namreč širijo govorice o pripravah za vojaški udar, ki naj bi ga vodili oficirji iz vrst Gibanja za reformo vojaških sil. Ti so od leta 1986 (tj. odkar je na čelu države predsednica Corazon Aquino) bili vpleteni v pet od šestih poskusov vojaških udarov.

Predsednica Corazon Aquino je sklicala izredno sejo filipinskega kongresa, v stanju pripravljenosti pa so tudi vladne čete; sedež generalštaba je ojačilo od dva do tri tisoč vojakov, ti pa imajo na razpolago številne tanke in topništvo. Poveljnik vojaških sil je izjavil, da je vsak poskus državnega udara že vnaprej obsojen na neuspeh, tako da je izključil kakršenkoli poskus nasilnega prevrata.

Težka, a gibčna Regina

Regina Guy veselo maha s svojim novim vozniškim dovoljenjem. Izpit je namreč morala ponoviti, ker so oblasti zasumile, da spričo njenih 180 kg, ni zmožna voziti (Telefoto AP)

Žalosten obračun dvanajstih mesecev totalne vojne proti trgovcem z mamili v Kolumbiji

V terorističnih napadih umrlo pet tisoč oseb

BOGOTA — Včeraj je minilo točno leto dni, odkar so plačani morilci trgovcev z mamili med predvolilno kampanjo umorili kolumbijskega predsedniškega kandidata liberalne stranke Carlosa Galana, zaradi česar je predsednik Kolumbije Virgilio Barco narkotrgovcem napovedal »totalno vojno«.

Država je v boj poslala specializirane enote in v kratkem času so zaplenili na stotine letal, helikopterjev in plovil, velike količine orožja ter mnoge luksuzne rezidence »bossov« narkomafije. Toda odgovor je bil strašen. Začel se je teror in dinamitni napadi ter morilski pohodi plačanih morilcev narkomafije so postali del kolumbijskega vsakdana. Dovolj je, da se spomnimo eksplozije potniškega letala s 108 potniki na krovu in bombnega napada na sedež tajne policije v Bogoti, kjer je umrlo približno 100 oseb. Narkotrgovci so ubili tudi dva predsedniška kandidata, po uradnih podatkih pa naj bi ta vojna v enem samem letu zahtevala 5 tisoč žrtev in povzročila za milijardo dolarjev škode.